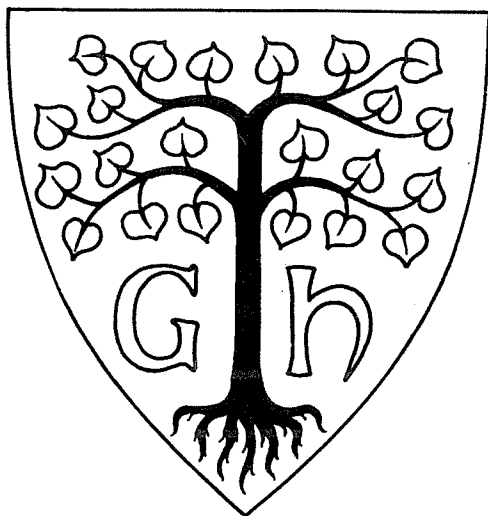

LISTY
GENEALOGICKÉ A HERALDICKE
SPOLEČNOSTI V PRAZE

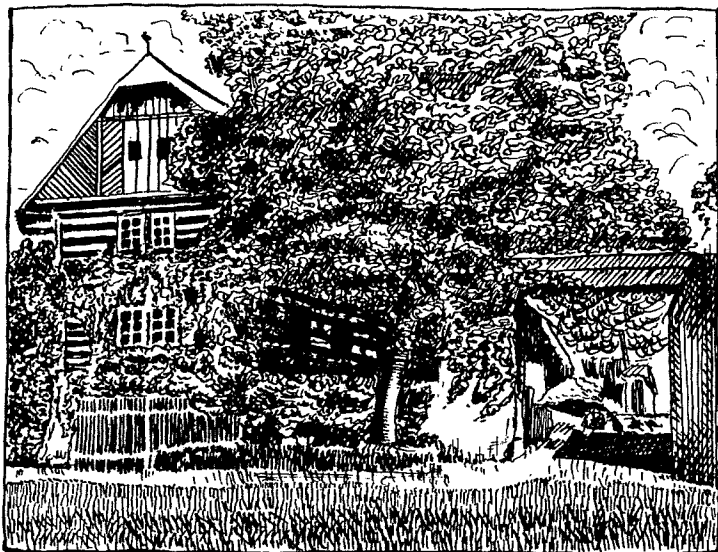

ACTA
GENEALOGICA AC HERALDICA

ROČNÍK - 10

1990

ČÍSLO 1-2

Ortův statek ve S.řehomi č.11. (L.P. 1811) viz text – str. 21.
(kresba L. Forman)

Obsah čísla 1-2 / 1990

Ročník 10

Jaroslav Honc - Česká genealogie a heraldika - koníček, umění či věda	1
Václav Elznic - Implex a ztráta předků	12
Vladimír Ort - Dělení hospodářských usedlostí na Kostecku	21
Věra Petráčková - Po stopách Václava Jana Rosy	27
Ivan Vilímek - Třístapadesát let rodu Vilímků	31
Rudolf Melichar - Odsvědčování r. 1657	44
Věra Potůčková - A. Haleye "Kořeny" a americká genealogie	45
Marie Fraňková - Jména v rodě Fraňků	56
Marie Mílová - Znaková tvorba A. Karlovského a znak *R. REAGANA*	58

ČESKÁ GENEALOGIE A HERALDIKA KONÍČEK, UMĚNÍ ČI VĚDA

Jaroslav Honc

Dělat dobrý odborný časopis je snadná a jednoduchá věc: stačí k tomu znát jeho čtenáře. A úplně nejjednodušší a nejjednodušší je dělat takový časopis pro tisícovku tak věrných a vděčných čtenářů, jakými jsou naši genealogové a heraldici. A přesto v předvečer naší něžné revoluce 17. listopadu 1989 málo scházelo, aby se náplň našeho klubovního časopisu "Heraldika a genealogie" stala předmětem ostrého sporu. Poměr prostorů daných článkům z oboru heraldiky, šlechtické genealogie a občanské genealogie totiž sehrál úlohu kamínku uvolňujícího lavinu, poslední kapky, konfrontačního požadavku buď anebo a cassus belli. Genealogové shromáždění na svém aktivu 11. listopadu 1989 v zákonitě souladu se vzednutou hladinou demokratické kritiky vznesli požadavek zvýšit počet i rozsah článků s tématy z občanské genealogie, odpovídající zásadě plurality a početnímu podílu členů-genealogů. K pochopení takové konfrontace a požadavku respektování zájmů členů a čtenářů "Heraldiky a genealogie" je třeba vrátit se k historii členské organizace a časopisu české genealogie a heraldiky v posledních 12 letech a navázat na stručný redakční článek "Do dvacátého ročníku".

1. Rozehnutí GHSP a první útočiště členů

Genealogická a heraldická společnost v Praze, založená podle zákona o dobrovolných organizacích a shromážděních č. 68/1951 Sb. pohotově s využitím příznivé liberizační vlny let 1968-69 (stanovy schváleny 29.12.1968, ustavující valná hromada 5.3. 1969), se stala za deset let své existence ze skromných počátků významnou součástí vědeckého a kulturního života našeho státu. Počet platících členů ke dni 17.3.1979 dosáhl čísla 1217 a členský časopis Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze dosáhl vysoké téměř profesionální úrovně. Pro členy GHSP byla přitažlivá především běžná spolková činnost konzultativní, přednášková, publikační, zájezdová i jiná a možnost sdružovat se v pobočkách GHSP, vítaná zvláště pro vzdálenější členské aglomerace (Mladá Boleslav, Brno, Olomouc, Ostrava a další). Rozmanitost a odborná úroveň článků v Listech GHSP byla pečlivě trvale

sledována. Ještě r. 1978-79 dokumentoval výbor GHSP svou vůli respektovat mínění členů o členském časopise a uspořádal anketu o kvalitách a počtech genealogických, heraldických, demografických a regionálních historických článků. (Jiří Vraný, Co soudí čtenáři o našem časopise, Zpravodaj GHSP 1980, s.104-106). V anketě členové potvrdili dostatečné zastoupení genealogických článků a odlišili přitom články vědecky fundované (48 % dotázaných), metodické (26 % dotázaných) a populárně vědecké (33 % dotázaných). Dostatečné zastoupení článků heraldických těchto tří typů potvrdilo 15 %, 14 % a 23 % dotazovaných členů.

Početní růst a váha GHSP i desítky dalších samostatných zájmových odborných a kulturních společností, spolků a klubu se však právě v letech 1978-79 jako nebezpečná, nezávislá a nekontrolovatelná občanská seskupení dostala do popředí zájmu tehdejších potlačovatelských státních orgánů. Představovaly pro ně potencionální ohrožení ideologického, vědeckého a kulturního monopolu a jejich likvidace a rozehánění byla jen otázkou krátkého času a výběru metod. Genealogická a heraldická společnost v Praze byla již v roce 1978 nucena změnit název svého časopisu (Zpravodaj, místo Listy GHSP) a akceptovat metodické řízení své práce a časopisu ministerstvem kultury. Brzo po valné hromadě GHSP 17.3.1979, na 11 let poslední, využil příslušný odbor ministerstva kultury drobných neshod ve správním výboru GHSP, pohrozil vysláním hloubkové revize do GHSP a odmítl povolit v roce 1980 valnou hromadu. Tímto postupem, zcela odporujícím platným zákonným ustanovením i stanovám GHSP a využívajícím momentu zastrašení, dosáhlo ministerstvo vnitra toho, že v termínu likvidace 30.6.1981 zastavila Genealogická a heraldická společnost v Praze 19.2.1981 svou činnost. Setkání genealogů a heraldiků 18. a 19.10.1980, které mělo představit nejširší veřejnosti výsledky naší práce v ústředí i v pobočkách, proto z pověření výboru GHSP uspořádala již naše nejagilnější pobočka v Ostravě.

Prvním útočištěm členů rozehnané Genealogické a heraldické společnosti v Praze se stala v roce 1981 sekce Heraldika při Okresním muzeu Praha-západ v Jílovém u Prahy, existující tu od r. 1969 jako aktiv dobrovolných muzejních pracovníků. Sem se souhlasem ministerstva vnitra směli přejít členové likvidované GHSP, pokud se nestali členy nově zakládaných genealogických a heraldických klubů, vzniklých na místě obdobně zaniklých poboček GHSP. Sekce, řízená ředitelem muzea, vydávala v té době časopis "Heraldika" s heraldickými, ale i vlastivědnými a genealogickými články. Příchodem bývalých členů GHSP se tento někdejší aktiv podstatně zvětšil, změnil název časopisu na "Heraldika a genealogie" a název sekce na "Česká heraldická a genealogická společnost při Okresním muzeu Praha-západ v Jílovém u Prahy". Genealogové, sdružení nyní ve své genealogické sekci ČHGS, tak měli možnost pokračovat ve své běžné spolkové činnosti, ještě v roce 1981 vypublikovali články připravené pro Listy GHSP v Zpravodaji České heraldické a genealogické společnosti a v obou následujících letech přispěli do Zpravodaje ČHGS téměř polovinou článků s genealogickou i heraldickou tematikou. Dokladem o vzájemných dobrých vztazích obou členských kolektivů, jílovského i pražského, byl nábor členů ČHGS do 27 pracovních skupin 10.5.1983

na základě programového článku "Stěžejní úkoly České heraldické a genealogické společnosti a jejich řešení". Avšak právě v tomto tak slibném rozvoji české genealogie a heraldiky bylo jílovské útočiště ztraceno.

Činnost České heraldické a genealogické společnosti zastavil tehdejší ředitel Okresního muzea Praha-západ v Jílovém u Prahy (od 1.1. 1983 Ing. Zdeněk Vánoš, předtím Jiří Zemánek) ze své funkce k. 16.12. 1983. Jeho autoritativní rozhodnutí byl důsledek přísnějšího pohledu na činnost někdejšího muzejního aktivu, jehož činnost pod novým názvem Česká heraldická a genealogická společnost očividně a nežádoucně přesáhla rámec působnosti okresního muzea. Vymstila se tak důvěřivost v trvalost blahovolného postojе ředitele muzea k jeho aktivu a neschopnost zajistit tomuto aktivu s honosným, ale nepodloženým označením ČHGS, právní subjektivitu a neodvislost, aby ji nebylo možno prostým, ale právoplatným škrtem pera zlikvidovat.

Hledání nového útočiště pro oba členské kolektivy, někdejší GHSP a někdejší ČHGS, bylo daleko obtížnější než v roce 1981. Ještě v březnu 1984 se uvažovalo na příklad o zřízení Klubu přátel české heraldiky a genealogie při kulturním domu ZV ROH Poldi SONP Kladno. Úspěšnější však bylo jednání se základní svazarmovskou organizací č. 4002/230 v Praze 2 (předseda dr. Pavel Drašar) a v souladu s resolucí VII. sjezdu Svazarmu při této ZO Svazarmu byl k 7.5. 1984 založen Klub historiografie a jeho členy se stali noví svazarmovci, čeští genealogové a heraldici. Dokonalý organizační řád klubu zajistil plnou spolkovou činnost i vydávání členského časopisu a aktivní účast členů v branné výchově v duchu politiky KSČ a cílů Svazu pro spolupráci s armádou. Bez větších problémů i za této složité situace byl v letech 1984-86 vydán 17,18. a 19. ročník časopisu Heraldika a genealogie s články rovnoměrně pokrývajícími tematiku obou pomocných věd historických a jen s jednou výjimkou (článek Organizace, struktura a šlechtické kontingenty do armády z r. 1505) neovlivněné svým svazarmovským útočištěm. Avšak i tato idyla neměla dlouhé trvání a v roce 1986 při centrálně uplatňovaném postihu nesvazarmovských složek bez branné odbornosti a při řešení ojedinělé stížnosti na zaměření přednáškové činnosti Klubu historiografie byl klub stejně svévolně a nedemokraticky jako r. 1981 a 1984 jeho předchůzci zrušen ke dni 31.12.1986.

2. Poslední útočiště české genealogie a heraldiky a obnova GHSP

Tato likvidace opět postavila vedení zrušeného klubu před nesnadný úkol hledání nového zřizovatele, který by umožnil pokračování spolkové činnosti českých genealogů a heraldiků. Teprve 1.9.1987 bylo nesnadné jednání uzavřeno úspěšně, když vedoucí Závodního klubu ROH Tesla Stražnice Miloš Vaněček využil své právo, zakotvené ve statutu svého klubu a k 1.9. 1987 v jeho rámci zřídil Klub pro českou heraldiku a genealogii. V organizačním řádu KČHG bylo opět plně zajištěno rozvíjení spolkové činnosti a vydávání časopisu i politická podřízenost cílům odborového revolučního hnutí i přísná podřízenost finančnímu hospodaření hostitelského závodního klubu. V praxi měl KČHG, stejně jako jiné zájmové kolektivy působící v rámci závodního klubu s mnohaletou kulturní tradicí, zaručené

plné tolerování své práce a v letech 1987-89 bez nesnází vydal další tři ročníky klubovního časopisu Heraldika a genealogie, pokračoval v pravidelné přednáškové a konzultační činnosti, v pořádání kurzů pro začínající genealogy a vydal skripta přednášek těchto kurzů (Rudolf Melichar a kolektiv - Sborník základů genealogie). Novým prvkem spolkového vyžívání se staly rozšířené aktivity genealogů, využívající účelové zařízení Závodního klubu ROH Tesla Strašnice.

Právě v tomto optimálním rozvinutí všech forem spolkové činnosti a zvětšení nákladu i rozsahu členského klubovního časopisu narůstala nespokojenost genealogicky zaměřené části členů KČHG se zmenšeným prostorem pro články pro praktickou občanskou genealogii a s převahou článků heraldických a článků věnovaných šlechtické genealogii. Skutečně pro ročníky 20.-22. Heraldiky a genealogie dostala jeho redakční rada k otištění několik rozsáhlejších statí těchto oborů. Jejich autoři v nich uplatnili své bohaté faktografické materiály i své publikační zkušenosti a jejich články byly nesporným přínosem pro rozvod obou pomocných věd historických a byly proto publikovány. Současně s tím byly otiskovány i menší, populárně zaměřené a nesouměřitelné články zaměřené na občanskou genealogii, rodové kronikářství a vlastivědu, pokud jejich kvalita byla redakční radě přijatelná. Jejich autoři se v nich chtěli prostou formou, bez odborného aparátu, bez snahy o zařazení svých poznatků do odborných souvislostí a zákonitostí a bez efektní stylistické úpravy podělit o své zkušenosti z dlouholeté práce na svých rodových kronikách či rodokmenech. Takto vypracované články z genealogické praxe by mohly být publikovány podle připomínek redakční rad jen po rozsáhlých úpravách, byly proto autorům vráceny a do časopisu se nedostaly.

Je pravdou, že v období po rozeznání Genealogické a heraldické společnosti v Praze v letech 1981-1989 se úspěšně dařilo bez technických a organizačních problémů poskytovat členům-genealogům i heraldikům čtivý, odborně kvalifikovaný a rozsáhlý časopis, nedotčený pochopitelnými hostitelskými požadavky na jeho muzejní, svazarmovskou a odborářskou linii. Díky moudrému taktizování a opatrné skromnosti se klubovní časopis Heraldika a genealogie v těchto letech stal naším jediným historickým necensurovaným časopisem, oproštěným od ideologického nánosu a konjunkturálních vlivů. Je však též pravdou, že kromě prvních let s rovnovážným zastoupením autorů z řad genealogů a heraldiků, vyšlých ještě z GHSP, se časopis odcizil struktuře členské základny. Požadavky vznášené na rozšířených aktivech genealogů (R. Melichar, M. Brož, J. Srp a další), aby klubovní časopis uveřejňoval více menších, populárně a prakticky zaměřených článků z oboru občanské genealogie, byly plně oprávněné. Na třetím rozšířeném aktivu genealogů v listopadu byla vyslovena ochota vedení klubu, zařadit do časopisu kvalitní příspěvky tohoto typu a obsahu a byl předložen autorům referát "Česká genealogie a heraldika - koníček, umění či věda" navrhuující diferencovaný přístup k náplni časopisu podle požadavků tří skupin autorů - genealogů a heraldiků a nabádající k přátelskému rozdělení zájmových sfér a prostorů našeho časopisu.

Zatím však tato podružná otázka náplně časopisu Heraldika

a genealogie byla náhle odsunuta do pozadí, když dosavadní totalitní struktury musely v rámci demokratizace a rehabilitace připustit revoluci i do organizování spolkového života a když se ukázalo možné obnovit zlikvidovanou Genealogickou a heraldickou společnost v Praze včetně jejího časopisu. Na základě písemného návrhu předsedy a místopředsedy někdejší GHSP (P. Liška, R. Melichar) ze dne 29.12.1989 obnovilo ministerstvo vnitřní původní schválení stanov GHSP a povolilo jí konání valné hromady i další spolkovou činnost 4.ledna 1990 (čj. AVS/1-908/89). Význam tohoto historického mezníku v dějinách české genealogie a heraldiky a nutnost radikálních změn v organizování genealogické a heraldické práce i v zaměření časopisu jsou nepopíratelné a nevyhnutelné. Navíc v souvislosti se zánikem Revolučního odborového hnutí byl zlikvidován i Závodní klub ROH Tesla Strašnice a Klub pro českou heraldiku a genealogii tak ztratil své útočiště, stačil však i pro rok 1990 dohodou s likvidátorem Hifi-klubem zajistit vydání ročníku 23. časopisu Heraldika a genealogie.

Obnova Genealogické a heraldické společnosti v Praze byla členům sdělena informačním dopisem 5.3.1990 a spolková činnost byla zahájena valnou hromadou 4.4.1990. Tu byl jako jeden z prvních a hlavních úkolů GHSP vyhlášen požadavek plurality a profesionality obnovených Listů GHSP tak, aby jeho náplň respektovala zájmy členů GHSP. Jestliže se má vrátit našemu časopisu jeho plná funkce jednoho z hlavních forem činnosti GHSP, je třeba se pokusit z vývoje posledních desíti let a respektovat tři zásady:

1. Neupadnout do extrému elitářského časopisu jednostranně poplatného vědeckému rozvoji genealogie a heraldiky jako pomocných věd historických i do extrému prakticistického poradenského časopisu zaměřeného na tvorbu rodokmenů, rodových kronik a znakových sbírek.
2. Nepřipustit linearitu v rozdělení prostoru časopisu podle pěti hledisek přidělujících poloviny, čtvrtiny, osminy, šestnáctiny a 32 tiny prostoru podle toho, zda jde o články genealogické či heraldické, vědecké či populární, vyčerpávající či stručné, zaměřené na občanskou genealogii a heraldiku či na šlechtickou genealogii a heraldiku a zaměřené na tematiku českou či moravskou a slezskou.
3. Respektovat při publikování článků rozdělení členské základna genealogické i heraldické na tři skupiny podle toho, zda jde o začínající genealogy a heraldiky zajímající se o rodokmeny a znaky jako o koníčka (asi 30 procent), či zda jde o pokročilé genealogy a heraldiky, chápající vytváření rodové kroniky, rodokmeny a znakové sbírky jako dokonalé cílevědomé i když amatérské díla na úrovni umělecké, (asi 50 %), či zda jde o genealogy a heraldiky, kteří jsou ochotni svou práci podřítit vědeckým požadavkům genealogie a heraldiky pro poznání zákonitostí rodových souvislostí a tvorby znaků a dát své poznatky k dispozici při řešení vybraných vědeckých témat (asi 20 procent).

Analýza zaměření práce našich členů do "trojího lidu" genealogického a heraldického při všech výhradách k tomuto "rozškrtatulkovacím" postupu je nutná, má-li být tento trojí diferencovaný přístup k příští náplni Listů GHSP i k progra-

movému zaměření spolkové činnosti GHSP alespoň jako jedna možnost realizovatelný.

3. Genealogie a heraldika jako koníček

Spontánní zájem o vlastní předky a o rodové souvislosti a o příbuzné či městské, šlechtické, cechovní a církevní znaky vzniká všude tam, kde existuje přiměřené kulturní historické zázemí. Jako všechny jiné koníčky sběratelské, sportovní, kutilské, hudební a početné jiné jsou vyrovnávacím ventilem v uniformní, stereotypu a přetechnizování našeho denního života a moudrým vyřešením volného času kulturního člověka. Genealogové, heraldici a numismatici se však od ostatních zájemců o některý z koníčků podstatně liší. Jsou, aniž si to uvědomují, amatérskými partnery profesionálních pracovníků těchto tří pomocných věd historických a jejich koníčky jsou schopny vyššího vývoje do formy amatérského umění či do formy vědecké spolupráce, jakmile ovšem to svým pěstitelům čas a odborné možnosti dovolí. Spočátku své amatérské koníčky pěstují zcela izolovaně a o existenci Genealogické a heraldické společnosti v Praze nevědí. Ke svému amatérskému pojetí genealogie a heraldiky nepotřebují žádné hlubší odborné znalosti a k jednoduchému rodovému schématu a malé sbírce obkreslených znaků jim stačí osobní znalosti, tradice a nahodilé, ale přitažlivé znaky kreslené či na architektuře. Ani problém starého písma, němčiny a blasonování znaků není spočátku nepřekonatelný.

Přitažlivé kouzlo odhalování minulosti svého rodu a krásy starých znaků nedá těmto začínajícím genealogům a heraldikům-samoukům ustrnout v tomto prvním stadiu záliby. Je jen otázkou času, kdy pocítí potřebu zařadit se do kolektivu, kde by mohli porovnat své výsledky a doplnit je. Existenci stovek těchto zájemců o rozvinutí svého koníčka vytušil velmi moudře kolektiv zkušených členů Genealogické a heraldické společnosti v Praze a začal pro ně pořádat kurzy čtení starého písma a začátků rodového kronikářství. Náboru zájemců do kurzů v denním tisku byly každoročně úspěšnější a tak přibývalo poučených genealogů, pro které staré písmo matrik a pozemkových knih a jiných pramenů nebo rozmanitost a rozmístění archivů přestalo být záhadou. Řada z nich se po absolvování kurzů stala členy GHSP a úspěšně prohloubili i prodloužili své výchozí, pouze na tradici založené minirodokmeny a rodové kroniky či znakové sbírky. Kromě kursů byl začínajícími genealogy a heraldiky využíván členský časopis, otiskující konkrétní dotazy o výskytu jména, doplnění literatury a články prohlubující znalosti termínů a pojmů, nezbytných pro výklad starých textů a pramenů. Obě formy, kurzy i praktické rady listů GHSP či osobní konzultace na setkáních v klubovně dvakrát měsíčně, se pro začínající genealogy a heraldiky, zajímající se zatím o oba obory formou koníčku, nepostradatelnými a byly proto trvale součástí spolkového života GHSP, tak i pozdějších muzejních, svazarmovských i odborářských hostitelských organizací. Nakonec publikováním přenášek těchto kurzů dostali příležitost k rozšíření potřebných znalostí i zájemci mimopražští.

Do budoucnosti je třeba věnovat systematickou péči této

našich členů, jejichž zájem o genealogii a heraldiku je trvalý a vážný, i když setrvávají na svém pojetí genealogie a heraldiky jako koníčku. I pro ně musí být Listy GSHP přitažlivé a užitečné a nesmí se opakovat situace, kdy pro jejich získání a rozvoj znalostí neměl členský časopis místo a kdy často proto své členství právě v posledních letech rušili. Dlužíme jim zprůměrně soupisy matrik a heraldických sbírek v našich státních a ostatních archivech, terminologické slovníky typu "co bylo co", německé a latinské slovníčky pro genealogy, informativní monografie o jednotlivých archivech a archivních fondech s genealogickými a heraldickými prameny, přehledy genealogické, heraldické a vlastivědné literatury a adresář členů GHSP, který by jim umožnil navázat osobní kontakty s obdobně zaměřenými pokročilejšími genealogy a heraldiky.

Nedostatek času, nedosažitelnost pramenů a literatury a obavy z odborné náročnosti nedovolí mnohým z těchto zájemců o genealogii a heraldiku, aby od prostého pojetí koníčku přešli k rozšíření i prohloubení svých rodokmenů, rodových kronik a znakových sbírek a k intenzivnějšímu podílu na spolkové činnosti v GHSP. I pro takové však budou Listy GHSP vždy otevřené a pravidelné schůzky genealogů a heraldiků, přednášky, zájezdy i ostatní formy přizpůsobené. Odhad podílu této skupiny členů ve výši 30 procent všeho členstva GHSP je spíše nižší než skutečnost. Protože jejich vztah ke genealogii a heraldice bude tedy mít formu koníčku a patřilo by jim spíše označení geneafilů a heraldofilů, přátel genealogie a heraldiky, zahrnujeme jim v rámci GHSP plná rovná práva jako jiným členům. Publikované ukázky dokončených rodových kronik, dějin rodů, znakových sbírek a ostatních prací pokročilejších členů, nábor do kurzů GHSP pro pokročilě trvale zkvalitňování členského časopisu jim jistě časem ulehčí rozhodnutí, přes všechny překážky přece jen přejít k tvůrčí dokonalejší i když náročnější formě jejich genealogické a heraldické práce.

4. Pojetí genealogie a heraldiky jako umění pro umění

Kvalitativní i kvantitativní přeměna prostého koníčka a zájmu o rodové souvislosti a o znaky v cílevědomou tvůrčí systematickou činnost, respektující již některá odborná a umělecká pravidla, je zákonitá, i když ne obecná. Tato vývojová fáze rozvoje amatérismu a poloprofessionalismu má obdobu u neškolených malířů a hudebníků-samouků, sportovců, ochotnických herců a zpěváků, autorů prózy a básní, numismatiků i sběratelů. Poctivá práce "na sobě" i bez teoretických a podrobných základních znalostí a profesionálního vzdělání dovolila přejít od ryze uzavřeného původně nenáročného koníčku k veřejné prezentaci svých výsledků a osvojeného umění a k přijetí kritických hodnocení své tvůrčí práce. Pro genealogy a heraldiky toto zkvalitnění jejich práce znamená přijetí zásady úplnosti, plné srovnatelnosti a kontrolovatelnosti jejich pořizovaných rodových kronik, rodokmenů a znakových sbírek se strany profesionálů a veřejnosti, i když i nadále si jako amatéři určují jejich náplň a tematiku sami a nejsou za svá díla finančně honorováni.

Ze všestranného probloubení a rozšíření heuristického

záběru při doplňování původních skromných rodokmenů a sbírek vzniká tak konečné uzavřené genealogické či heraldické dílo, které však zůstává duchovním majetkem svého autora, není určeno pro veřejnost k opublikování, je vytvářeno jen pro radost autora, nelze jej zařadit mezi profesionální umělecká a vědecká díla a patří mu nejspíše označení umění pro umění, lást pouz lást. I dokonale rodové kroniky, dějiny rodů, rodokmeny a rozrody a tematické a specializované znakové sbírky jsou totiž jen svodem sařazeného materiálu, nedávající si za cíl řešení širšího vědeckého či metodického problému, nevycházejí z vlastní vědecké a umělecké koncepce a úmyslně se spokojují jen s prostou a subjektivní popisností. Žato na jejich poctivém vytěžení všeho řadu let soustřeďovaného pramenného materiálu a na jejich osobní motivaci při osvětlování vlastního rodu či místa lze okamžitě rozeznat výhody amatérského přístupu a nevýhody urychleného neosobního přístupu profesionála a odborníka, který genealogickou a heraldickou tematiku jako prostě popisnou a faktografickou a mnohdy proto tyto dokonale práce amatérské tytu umění pro umění výše než práce profesionální.

Pro svůj velký rozsah, nezobecnitelnost a jednorázovou tematiku zajímaví jen úzký autorův kruh, jsou dokončené a dokonale rodové kroniky a znakové sbírky v členském časopise Listy GHSP nepublikovatelné v celém rozsahu, ledaže by šlo o příklad a model s instruktážním posláním. Přesto jejich autoři svá díla rádi a ochotně dávají formou výstavek a besed k dispozici genealogům, heraldikům i širší veřejnosti. Stručnější autoreferáty o vlastních rodových kronikách a znakových sbírkách, často zařazované na pravidelné schůzky či přednášky, by přesto bylo možno otiskovat v Listech GHSP a alespoň touto formou jejich práci propagovat a pochválit. V souladu s postavením těchto rodových elaborátů a heraldických sbírek, stojících výše než materiály zájemců typu koníčku, ale nedosahujících metodicky práce odborné a vědecké a jen z nedostatku vhodnějšího označení formulované jako umění pro umění, by bylo jejich původce a tvůrce označit jako geneagrafy a heraldografy. Zdůraznění popisnosti a nevědeckosti u tak pracných děl, jakými jsou dějiny rodů, rodové kroniky a znakové sbírky nesmí nijak snižovat jejich hodnotu a význam pro rozvoj české genealogie a heraldiky. Naopak umění shromáždit dostupné informace o vybraném rodu a reprodukce znaků dané tematiky zasluhuje plné ocenění a stalo se proto životní náplní velkého počtu členů GHSP (odhadem 50 procent členů).

Pro své převažující početní zastoupení a pro náročnost a dlouhodobost svých úkolů právem očekávají genealogici a heraldici ovládající umění kompletace rodových kronik a znakových sbírek od časopisu Listy GHSP mnohostrannou pomoc. Budou tu proto publikovány jejich metodické i odborné zkušenosti při práci s genealogickými a heraldickými prameny, vyžádané statě o zákonitostech populačního vývoje, o převodech polních měř, vah a starých měnových jednotek, o vývoji zdanění, vojenské služby či cen domů a polí, o šlechtických majitelích panství a statků, o majetkovém právu poddaných, výměnách a spotřebě základních potravin a o vývoji zisků. Obdobně budou na prohloubení odborných genealogických a heraldických znalostí zaměřeny i přednášky a programy aktivit a výstavek

rodových kronik a znakových sbírek. Pěče takto pokročilým členům věnovaná v Listech GHSP i v běžné spolkové činnosti se mnohonásobně vrátí ve zkvalitnění jejich prací a v úspěchu při získávání a využívání jejich poznatků k řešení vědeckých témat genealogických a heraldických.

5. Vědecká využitelnost amatérských prací členů GHSP

Pro většinu asi 80 procent našich genealogů a heraldiků končí jejich osobní úkol pořízení dějin rodu s vysledovanými rodovými souvislostmi předků či zvoleného rodu a znakové sbírky speciálního zaměření. Šíře a hloubka jejich elaborátů závisí na tom, zda si podrželi při plnění tohoto úkolu formu koníčku, či zda přitom mohli uplatnit vyšší požadavky syntetické a umělecké tvorby. Jen ai 20 procent zbývajících členů GHSP je možno žádat, aby své znalosti, zkušenosti a poznatky dali k dispozici při řešení některých vědeckých problémů genealogie a heraldiky jako pomocných věd historických a dalších vědních oborů a interdisciplinárních oborů a aby se osobně stali spolupracovníky profesionálních odborníků. I při amatérském statutu GHSP právě oni jsou zárukou zvýšení prestiže Genealogické a heraldické společnosti v Praze mezi fundovanými vědeckými společnostmi i v naší veřejnosti. O setkání a o zahájení dialogu mezi našimi amatéry členy GHSP a mezi vědeckými odborníky profesionály je zájem oboustranný a netrpělivě očekávaný, i když v nedávné minulosti první kroky byly učiněny.

V Listech GHSP se objevily první nesmělé náznaky spolupráce s českou historií a s českou histografií v závažných článcích J. Polišenského (Genealogie, rodopis v její dnešní podobě) a E. Maura (Historická demografie a genealogie) v roce 1974 a o dva roky později byla uveřejněna autorova přednáška Možnosti a cíle české kvantitativní genealogie a heraldiky. Kromě několika menších článků na tuto iniciativu navazujících však zůstali naši genealogové a heraldici u svých vlastních témat a problémů. Argumentace, že GHSP je zájmovým spolkem, ale též střediskem vědecké spolupráce, tedy ani nemohla být v kritických letech 1979-81 jako důvod proti rozehnání GHSP uplatněna.

Až v roce 1983 byla uskutečněna akce, která by umožnila soustředit a zjistit počty genealogů a heraldiků, členů tehdejší České heraldické a genealogické společnosti, kteří by podle svých schopností a zájmů byli ochotni podílet se na tématech odborných, zatím vyhrazených zcela profesionálním složkám. Formou ankety a náboru k autorově stati "Stěžejní úkoly České heraldické a genealogické společnosti a jejich řešení" bylo členům nabídnuto zapojit se do některé z 27 proponovaných pracovních skupin. Menší či větší kolektivy členů se v nich měli zaměřit na závažná vědecká témata a pracovat v nich s vlastním organizačním řádem, vedení získanými odborníky a profesionály a uzavřít je přiměřenými publikacemi. Do pracovních skupin se podle dotazníku z 10.5.1983 přihlásilo 219 členů a ostatních 218 členů sdělilo, že i nadále budou pracovat individuálně na svých zájmových tématech. Přihlášení genealogové a heraldici však byli zaskočení zánikem České heraldické společnosti. I když několik skupin i za podmínek

svazarmovského útočiště bylo založeno, nemohl být uskutečněn základní požadavek pro práci 27 pracovních skupin, získání profesionálních vědeckých pracovníků pro jejich vedení a zajištění publikačních výstupů; to bylo nad síly a možnosti svazarmovského Klubu historiografie. Zkušenosti s organizací kolektivů však potvrdily, že nedůvěra našich členů amatérů vůči profesionálům a obavy z nerovného partnerství při možném využití a publikování tak těžce získaných poznatků vytěžených při sestavování rodokmenů a rodových kronik i znakových sbírek ve vědeckých syntetických pracích, byla v daleké většině prolomena. Byla tedy jen otázka času, kdy "po přejití vichřic hněvu" se čeští genealogové a historici k myšlence základního výzkumu a jeho shrnutí pro výtýpovaná vědecká témata vrátí, i když ve skrovnějším a poučeném rozsahu.

Listy GHSP proto i této nejmenší členské skupině nabídnou promyšlený program a instruktaže k řadě přijatelných témat včetně jejich publikace. Podmínkou úspěšné spolupráce našich genealogů a heraldiků s profesionálními odborníky bude nesnadné, ale nutné sladění a přijetí společných metodických a technických zásad tak, aby na jedné straně neodradily naše členy od spolupráce a aby na druhé straně zajistily plnou komparativnost a začlenění do konečného zpracování. Vytěžitelnost našich rodokmenů a rodových kronik pro poznání obecného populačního vývoje i šlechtických rodokmenů pro poznání diferenční natality, mortality a fertility v optimálních podmínkách naší šlechty a pro poznání podílu šlechty na celonárodní populaci, pro poznání momentu přežití v poddanských i městských populacích a pro další početná historická a historickodemografická témata bude jedním z prvních úkolů vědecké práce v rámci GHSP. Ale i nové poznatky o rodovém původu významných osobností, o majetkoprávním postavení našich předků zachyceném v pozemkových knihách a o důsledcích uvolněné migrace a přesídlování našich předků budou snadno jako cenné poznatky základního významu v ohodnotěném jednotném zpracování nanejvýš vítané a přijímané. Vývoj znakové tvorby a tvorby znaků a znamení nešlechticů ve spojitosti se ztrátou monopolu šlechty ve státních, vojenských a církevních institucích bude podobně dokumentovatelný ze znakových sbírek našich heraldiků, bude-li citlivě hledán a nalézán jednotný a nekomplikovaný způsob jejich vytěžitelnosti. Zařazování přednášek a článků na půdě GHSP překoná obavy i nedůvěru na obou stranách a dokáže možnou spolupráci amatérů a profesionálů v širším rozsahu, než dosud.

6. Tolerance, pluralita a profesionalita GHSP

Přesné podklady o početním poměru zastánců pěstování genealogie a heraldiky formou koníčku, tvorby rodových kronik a sbírek formou umění nebo formou základního vědeckého výzkumu nejsou k dispozici a ani nejsou pro další práci GHSP postradatelné. Iři členské skupiny přes tak rozdílné programy své práce genealogické a heraldické nepochoybují o vzájemné podmíněnosti a propojení svých zájmů a tedy o nutnosti vzájemného tolerování. Listy GHSP proto budou vycházet z této zásady tolerování a z nutnosti přizpůsobit své prostory a publikační možnosti GHSP všem, protože jde o společný časopis a o společný zájem rozvoje a zvyšování prestiže české genealogie a heraldiky. Listy GHSP budou respektovat rozložení členů ve třech

rovinách a budou všem sloužit a pomáhat podle jejich požadavků a potřeb. Začínající genealogové a heraldici v nich dostanou doplňky přednášek a skript z kurzů pro začátečníky ve formě menších článků o technice rodových kronik, rodokmenů a znakových sbírek. Daleko náročnější budou články pro tu polovici našich členů, kteří stojí před ukončením a ztvárněním svých prací a využitím svých nahromaděných znalostí o vývoji rodu a znakové tvorby. Vedení zbylé části našich členů, ochotných podílet se adaptabilitou svých genealogických a heraldických materiálových souborů pro vybraná vědecká témata bude na stránkách Listů GHSP prováděno jak teoretickými statěmi, tak i publikací vzorových konkrétních prací.

Dělení členů do tří zájmových skupin podle intensity, pokročilosti a perspektiv jejich zájmů není pochopitelně dáno jednou pro vždy. V optimálních podmínkách lze z koníčku přejít k uměleckému ztvárnění rodokmenů, rodových kronik a znakových sbírek a k přijetí programu na jejich vědecké využití. I pro takové pokračování hranic zájmů musí vytvořit Listy GHSP a celá spolková činnost podmínky. Je k tomu nutná určitá nespokojenost s rozvrstvením 30 : 50 : 20 procentům odhadnutého poměru zastánců koníčku, umění či vědy mezi členy GHSP. Mobilizování vlastních zdrojů a získání profesionálních pracovníků pro pomoc tomuto vývoji jistě pomůže. Ve všech třech rovinách jsou pro zvýšení odborné úrovně i při amatérském statutu a pro přiblížení k profesionalitě možnosti mnohé. Investice do zvyšování náročnosti na práci našich členů se vrátí v podobě zvýšení vážnosti celé veřejnosti k naší Genealogické a heraldické společnosti a ke zvýšení její prestiže.

I když tedy naše Listy GHSP díky splněnému požadavku rozlišení členské struktury a diferencovaných požadavků tří skupin genealogů a heraldiků, jejich čtenářů, mají cestu otevřenou a ulehčenou, naplňování tří citlivě odlišovaných cílů podle zásad plurality a náročnost vůči pojetí koníčku, umění či vědy bude vždy vyžadovat trpělivou práci. Velmi mnoho tu pomůže dnes už zcela běžné respektování a vyvolávání požadavků zdola. Čtenáři Listů GHSP budou moci svými požadavky a krátkou pomocí naplňovat jejich prostor a zlepšovat jak jejich zaměření, tak i úroveň. Redakční uzávěrky Listů GHSP, které dnešním číslem navazují na ročník 1981, jsou vždy 31.ledna, 30.dubna, 31.července a 30.října. Pište!

IMPLEX A ZTRÁTA PŘEDKŮ

Václav Elznic

Důvodem k pátrání po svých předcích, což je prací genealoga, je přirozená zvědavost člověka po původu a minulosti vlastního rodu, o jejím příbuzenském okruhu, době a prostředí ve kterém jejich předkové žili. Již v úvodu ke svému Glosáři (1) jsem poznamenal, že genealogie jako pomocná věda historická se v současné době těší nebývalému zájmu badatelů, kteří čtením a studiem starých listinných pramenů vnikají do tajů a poznání dob dávno minulých, týkajících se nejen života vlastních předků, ale i regionální historie v nejširších souvislostech. Mohou to být události a děje nejen zcela neznámé, ale často i takové, které letitou tradicí dostávaly jinou, zkreslenou podobu. Mnohé tradiční zprávy a legendy dostávají tak jinou tvářnost, význam i smysl. Nová poznání tak zpřesňují vžitě představy o životě našich předků, jejich sociálních a kulturních poměrech a dokreslují význam společenských přeměn života celého národa. Tyto poznatky zasahují tudíž hluboko do tiché a nenáročné práce našich rodopisců a kronikářů.

Bylo již jinde a odpovědně zdůrazněno, že mnohé práce soudobých soukromých badatelů dokazují svým polemickým zaměřením, že v některých ohledech mohou být rovnocennými partnery i profesionálních historiků. Dotýká se to především těch oborů činnosti, které tvořily součást života našich předků, nebo se ho bezprostředně dotýkaly, jako jsou zemědělství, řemesla, lovectví, lesnictví, lidové zvyky a pověry, lidové lékařství, lidové umění, nebo které měly bezprostřední vliv na jeho soukromý život a společenské poměry, jako staré české a později rakouské právo, justice, vojenství, měna, míry a váhy, ale v první řadě poměry náboženské, školství atd.

Středem pozornosti genealoga je pochopitelně osobní zájem rodinný či rodový, neboť se tu uplatňuje silný citový přízvuk. Rodopisec totiž instinktivně cítí, že každá zpráva doložená zejména písemným pramenem se týká i jeho samotného a bytostně s ním souvisí. Vždyť krev jeho předků se kterou je molekulárně spjat, pulsovala v dávných dobách v moři dějinných událostí, v dobách dobrých i zlých, ve spleti příbuzenských vztahů, a tak poznává historii vlastního rodu, radosti a lásky svých předků, ale také bolest a žal, bohatství a bídu, jak to koloběh života s sebou zákonitě přináší. V neposlední řadě poznává i kolorit doby a míst kde žili a umírali. Její plastičnost roste počtem dosažených a nesporných dokladů a je pouze ctí genealoga, aby je sobě i jiným předkládal bez romantismu a legendárních příkras.

I m p l e x

Již v samém začátku naší úvahy je nutné připomenout, že práce každého genealoga není pěšinkou v růžovém sadě, ale často trnitou cestou za poznáním. Stane se totiž nejednou, že ve svém bádání narazí na překážku mnohdy nečekanou a často nepřekonatelnou. První z nich je "i m p l e x", což je ztráta předků, zaviněná příbuzenskými sňatky. Víme totiž, že každý jedinec musí mít dva rodiče, t.j. otce a matku, a každý z nich opět své rodiče, takže počet předků roste s druhou mocninou čísla 2 v každé generaci, za předpokladu pouze dvou dětí v jedné rodině. Jsou-li proto v první generaci 2 rodiče, (otec a matka), jsou v druhé generaci $2^2=4$ potomci, ve třetí generaci $2^3=8$ potomků, ve čtvrté generaci již $2^4=16$, atd.

Zpětnou vazbou by např. do 33. kolena či generace vzrostl počet potomků na $2^{33} = 8\,589\,950\,592$ lidí, čili přes 8 a půl miliardy osob za 1000 let, počítáme-li jen 3 generace za jedno století. Za dobu 2000 let (t.j. od dob narození Krista po dnešek) by se za stejných podmínek narodilo za 67 generací

$$2^{67} = 147\,573\,952\,589\,676\,412\,928 \text{ lidí,}$$

t.j. přes 147 quadrilionů osob. To v přepočtu na plochu pevnin celé Zeměkoule (včetně Antarktidy) 146,9 milionu km² čtv. by znamenalo hustotu obyvatelstva 1 milion na každý čtv. metr pevniny. Přitom víme, že jejich počet by musel být mnohonásobně vyšší, neboť z každé dvojice našich předků nepocházela jen další dvojice potomků. Ještě v minulém století nebylo 8 až 10 dětí v jediné rodině žádnou vzácností. Počet narozených jedinců, za 40 000 let od doby neandrtálců za stejného předpokladu, t.j. 2^{1200} si nelze vůbec představit, tím méně pojmenovat.

Skutečnost byla však daleko jiná, neboť úbytek předků zapříčinily v mnohem větší míře než byl implex okolnosti jiné, jsoucí mimo vůli jednotlivce: jeho předčasné úmrtí vlivem epidemií, moru, zhoubných nemocí, válek, zločinů, nešťastných náhod, živelných katastrof, ale i neplodnost.

První příčinou přirozené ztráty předků je tudíž implex, zaviněný příbuzenským sňatkem, např. mezi bratrancem a sestřenicí, což jsou děti rodičů, kteří byli sourozenci. V tomto případě jsou již v předchozí generaci děd a bába společnými předky. Proto z teoretického počtu se z t r á c e j í dva předci a všichni předci jednoho z manželského páru, nehledě k tomu, že takový případ příbuzenského sňatku se může opakovat i několikrát.

Dnes je takový případ spíše výjimečný, ale v dobách feudální společnosti nebyl nijak vzácný, neboť venkovský lid byl nevolnický vázán k půdě a tím i k jedné vrchnosti, bez možnosti migrace. V úzkém společenství byl i výběr snoubenců značně omezen, a proto nacházíme v té době osady za značným počtem stejných jmen v příbuzenském poměru.

Církevní zákony nepřipouštěly a nepřipouštějí ani dnes sňatky mezi blízkými příbuznými až do 3. kolena či stupně krevního příbuzenství a proto až do r. 1953 (kdy rodinné právo převzal pod svou pravomoc stát) byl přípustný církevní sňatek mezi bratranci a sestřenicemi jen se svolením církevní

vrchnosti (t.j. biskupa nebo konsistoře). A to zejména, když nevěsta dosáhla pokročilého věku 24 let s ohledem na menší stupeň možného provdání, pro nedostatek věna, nebezpečí odpadnutí od víry a pod. Tu mohla nevěsta žádat o prominutí překážky manželství ve třetím a vyšším stupni příbuzenství, když byla svobodná, nikoliv vdova.

Jelikož platilo ustanovení, že stupeň příbuznosti je u obou manželů stejný, třebaže druhý manžel k svému partnerovi pokrevně nepatřil, vztahovala se omezovací ustanovení i na poměr švagrovský. S platností od 1. ledna 1857 bylo podle konkordátu s řím. katolickou stolicí stanoveno, že jednou z překážek manželství je švagrovství do 4. kolena z lože manželského, a do 2. kolena z lože nemanželského. Dnešní právo rodinné (2) je liberálnější.

A r c h i v n í z t r á t y

Jednou z nejvážnějších, někdy i nepřekonatelných překážek v rodopisném bádání je ztráta celých nebo částí archivních materiálů, zejména matrik, městských knih, zničení archivů a registratur úřadů, institucí i podniků atd. Důvody ztrát mohou být různé, zpravidla to byly požáry nebo jiné katastrofy, jejich zničení během válek, krádeže, ale i nešetrné zacházení při jejich dislokaci. Velký podíl na neuvážených ztrátách měly i neuvážené skartace.

Pokud byly ztraceny nebo zničeny jen jednotlivé matriky, zejména rodné (křestní), je možné aspoň zčásti nahradit chybějící údaje z matrik oddacích nebo úmrtních. Při úplném zničení všech matrik je situace pro genealoga téměř bezvýchodná, neboť mu zbývá jen jediná možnost, to je pátrání ve starých urbářích, v gruntovních a pozemkových knihách, v různých úředních nebo vrchnostenských seznamech a soupisech dále uvedených. (3)

M ě s t s k é k n i h y, nebo knihy obecní jsou významným pramenem při pátrání a rodopisném bádání, zejména při absenci matrik. Jde však o práci velmi namáhavou, vyčerpávající, dlouhodobou, a při tom nemusí vždy končit úspěchem. Přesto je zde uvádíme alespoň informativně. Jsou to knihy vedené městskými úřady nebo magistráty, jako: popisné archy, sčítací archy nebo listy, knihy památné, berní registra, knihy dekretů, gruntovní, cechovní, městských počtů a dávek, protokoly rady a komisí, zádušní, špitálů, kontraktů a trhů, zástav, obligací, přípovědí, smluv, satebních smluv, městských práv, soudnictví, nálezů, rukojmí, zvodů, glejtů, svědomí (svědectví), kšaftů, knih smolných (černých), práva útrpného, vejpovědí a ortelů, knih sirotčích, tuláků atd., ale také inventáře a katalogy k archivním fondům a registraturám.

Vzhledem k stáří těchto pramenů nás nesmí překvapit a udivit i jazyk jejich obsahu, kromě češtiny i latina, němčina, a to nejen v textech, ale i v titulech, např. liber memorabilium, contractum, testamentorum, condictionum, additionum, transactionum, cessionum, variorum, obligatorum caerueles, concondiarum nuptialium, manuale consulare, etc.

Archiv hlav. města Prahy obsahuje

kromě velkého počtu městských knih a listin nejrozličnějšího charakteru opovídacího významu hlavního města od dob středověku. Kromě výše uvedených jsou zde i knihy hor viničných (liber contract. vinearum), úřadů pětipanského, šestipanského atd. Z doby nejnovější jsou zde sčítací operáty 1880-1910, popisné archy z let 1830 - 1948, registra vrchnostenské správy 67 partimonii, zejména pak soubor matrik z území celého Hlav. města Prahy od r. 1584. Za zmínku stojí i registry všech pražských obcí, které jsou součástí hlavního města. Velkou ztrátou pro archiv hlav. města Prahy bylo zničení městských knih (rukopisů) při ničivém požáru městské radnice v květnu 1945.

Státní ústřední archiv v Praze

je téměř nevycerpateľný zdroj nejrozličnějších pramenů. Pro genealogu jsou to zejména Berní rully (1615, 1652-1779), Teresiánský katastr (1713-1790), Josefínský katastr (1785-1875), Stabílí katastr (1826-1843) a jeho duplikát, staré katastrální mapy (indikací skici) 1827-1890, atd.

Tamtéž z doby feudální Registry 16.-17. stol., Saalbuchy (1526-1818), Stará manipulace (1526-1748), Nová manipulace (1650-1706), Urbáře, odhady a inventáře (1487-1776), Staré militare (1527-1747), výše uvedené katastrální fondy, Desky zemské větší a menší (1351-1926), Desky dvorské (1341-1876), Svobodnické knihy (1653-1850), a řada dalších. Je zde také deponován rozsáhlý archiv pražského arcibiskupství (1289-1944), duplikáty matrik 1799-1990, židovské kontrolní matriky (1730-1949), Sběrka stát. patentů (od r. 1591 do 20. stol.), mapová sbírka z 16.-20. stol., sbírka map a plánů (1519-1954), Genealog. heraldické sbírky (Des Fours - Walderode, Dobřenský, Renz, Wunschwitz, a dal.), a řada fondů popsanych v "Průvodci po archivních fondech a sbírkách". Vydala Archivní správa min. vnitra ČSR, díl I.-II. Praha 1987. Jsou tu uvedeny kromě jiného i archivy klášterů zrušených za Josefa II., archiv Křižovníků s červenou hvězdou z 13.-20. stol. a další.

Chyby v matrikách. Další velmi vážnou příčinou ztráty předků jsou chyby a nedostatky administrativních orgánů, t.j. církevních správců, farářů, jejichž úkolem a posláním byly zápisy do matrik novorozenců (křtěnců) a oddaných podle usnesení tridentského koncilu r. 1563 (v pražské diecési bylo vedení matrik nařizováno pražskou synodou teprve r. 1605), později i matrik úmrtích. Zprvu byly všechny tyto údaje psány volným stylem v jediné knize pro celou farnost, často pro 20, 30 i více obcí. Patentem Josefa II. z 20. února 1784 bylo nařizováno vésti pro každý druh zápisu zvláštní knihu s novou úpravou formulářů, ale ještě téhož roku (19. července) bylo nařizováno kromě toho vésti matriky zvlášť pro každou obec či osadu. Teprve od 1. ledna 1950 byla přenesena agenda vedení matrik na národní výbory zákonem č. 268/1949 Sb.

Pro doplnění je třeba uvést, že matriky pro osoby bez vyznání byly vedeny od r. 1870 politickými orgány (okresními nebo magistrátními). Matriky jiných církví vznikly později: tak starokatolíků byly povoleny r. 1877, Ochránovským (Obnovené jednotě bratrské) r. 1880, a teprve po roce 1918 církvi Československé, Československé (dnes Husitské), Čs. obci evangelické, Německé církvi evangelické augsbur. vyznání. Dnes

je v ČR registrováno 24 církví a církevních sborů.

Stav starých matrik je často nevalný, zapříčiněný ve své době špatnou kvalifikací pisatelů, takže dnes jsou některé zápisy jen těžko čitelné. Vinu na tom má i špatný psací materiál - inkoust, který si musel pisatel vyrábět sám, a to ze spařených duběnek dešťovou vodou s přidáním zelené skalice. Při jeho nedostatku jej ředil vodou, takže dnes vybledlé písmo je téměř nebo vůbec nečitelné. Na druhé straně byl použit inkoust tak koncentrovaný, že písmo proniklo na druhou stranu listu, někdy i list perforovalo.

Na tomto neutěšeném stavu matrik nese vinu i patent Marie Teresie z 30.května 1750, ve kterém byla uložena povinnost zápisu kostelníkům, t.j. laickým správcům kostelního (zádušního) jmění. (4). A tak někdy nalezneme v matrice u chybějícího nebo vadného zápisu pozdější farářův přípisek: "Kostelník byl ožralý"; byl-li kostelník vůbec gramotný.

Vlastní příčinou či důvodem vydání uvedeného patentu byly všeobecně známé a časté spory farářů s farníky o výši poplatků za církevní úkony všeho druhu (při křtu, vdavkách, úvodech rodiček, pohřbech, posledním pomazání, ale i vymáhání zpovědních haléřů). Kněz byl již dříve povinen bezplatným křtem, nikoliv ale bezplatným matričním zápisem. K takovému sporu došlo např. i v Rakovnici, kde v nejstarší matrice čteme tento zápis z roku 1647:

18.januarij : Pater Urozený P. Melichar Elsnic
Mater Urozená
Infans uro

Nechtiel nýcz datj od zapysu.

Farář sice zápis začal, ale pro neshodu o výši zápisného jej nedokončil. A tak dnes nevíme, narodil-li se rodičům (matka není uvedena) syn nebo dcera, o jméně ani nemluvě.

Mnohé nedostatky v matrikách zavinili i rodiče. Narodilo-li se dítě mrtvé nebo za několik po narození zemřelo, pochoval je otec sám i bez hrobníka. Zápisu o úmrtí již nebylo třeba. Proto je v matrikách dosti novorozenců, o kterých již nic víc nevíme.

Ve starých matrikách najdeme i jiné nedostatky. Je to v prvé řadě neznámé jméno matky v křestních matrikách, kde je uvedeno její křestní jméno, např.: "Narodil se pacholíček Matěji Kubátovi a jeho manželce Marii." Někdy chybí i jméno narozence. Tak např. v matrice č. 2 řím. kat. fary v Čisté (okr. Rakovník) na str. 20 není na celé straně se 5 zápisy uvedeno z r. 1671 ani jedno jméno pokřtěného dítěte. Může se také jednat o nedostačující zápis v matrice oddaných. Tak např. v matrice č. 8 Nymburka z let 1767-1798 čteme na listě 418:

"10.května 1796 oddán: Jan Vavák sedlák ve Všechlapech č.3
a Anna dcera Jana Kozelce sedláka, oba svobodní, on 18
letý, ona 15 let."

Kde ale máme hledat původ ženicha, když ve Všechlapech nikdy Vavákové nežili; může se sice jednat o obyvatele ze sousedních vesnic, ale také naprosto cizího příchozího z kteréhokoli

kouta světa. Se stejným problémem naprosté ztráty předků se setkáváme tehdy, když již ze jména otce či snoubence můžeme soudit, že se jedná o cizozemce, např. dnešních Dekasteů, Spinetů, Toskani, Chittusi a pod.

Komolení jmen. To bylo ve starších dobách dosti časté, zejména u jmen v místě neobvyklých. Zkomolená jména nalezneme nejen v matrikách, ale i v soupisech obyvatel, vrchnostenských aktech, v urbářích a pod. Komolení nastávalo i fonetickým přepisem jmen známých, např. Pěchota - Pejchota, Hrzán - Herzán, Ševčík - Šefčík, Kebrdle - Kebrle, Paroubek - Paroulek, Truksa - Truxa, ale i Schejbal - Šejbal, a pod. z méně obvyklých jmen mohu uvést i vlastní jméno Elznic - Elsnic, a z něho plynoucích rekordních 26 různých odvozenin, vzniklých nejen kombinací vnitřních písmen "z" a "s", ale i koncových c, cz, tz, vynecháním nebo vložením jiných hlásek, takže kromě uvedených jmen našel jsem v archivních a matričních dokladech řadu dalších zkomolenin jako: Elstnic, Elsznic, Elzner, Elsner, Elnic, Elsnik, Elsnik atd. s koncovými c, cz, tz ale i Elnic, Alsnicz atd. (5). Tak u jediného Výclava Elsnice, alumnáta Svatováclavského semináře a Magistra filosofie (narozen r. 1678 v Jaroměři) nalezneme ve svatojiřské matrice během pouhých 4 let, šest různých jmen:

syn Frant. Antonín	nar. 4.8.1707,	otec psán Elsnitz,
dc. Kateřina	nar. 2.4.1709,	" " Elsinicz,
syn Leopold	nar. 13.10.1710	" " Elsznitz,
syn Antonín	zem. 7.8.1708	" " Elzin,
dc. Kateřina	zem. 22.4.1710	" " Elstnic,
Wacslaw,	otec předchozích zemř.	1.5.1711 - Elsnik,

všichni z domu "u Černoohorských" na Koňském trhu (čp. 821).

Ztráta předků v době pobělohorské.

Jako důsledek konfiskace české šlechty v době pobělohorské byla ztráta všeho majetku, která postihla její velkou část. Podle Mejtského (6) mnozí zchudlí vladkové najímali sobě selské grunty od nových pánů v zemi, a ačkoliv byli známi co příslušníci stavu rytířského, byli jejich potomkové v první, ale nejpozději v třetí generaci od vrchnostenských úřadů v purkrechtních knihách poznamenáni jako osoby poddané. Patrimoniální justice a správa převáděla totiž povinnosti a závazky na takových gruntech váznoucí, na závazky osobní. Tím z vladky či rytíře se stal poddaný. A tak se stalo, že během několika generací byl v rodě jejich šlechtický původ zapomenut, nebo zůstala jen vzpomínka, že dříve bylo jinak.

Tento světský režim podporovala i církev, jejíž duchovní zcela vědomě nazapisovali do matrik ženichův či otcův původ, tím méně jeho predikát. Proto oženil-li se dřívější feudál s kmetičnou (poddanou selkou), vstupoval tím automaticky v poddanství. U starých Čechů tomu tak nebylo, protože muž sňatkem šlechtil svou ženu. Tímto způsobem byly zcela přetřhány vzájemné příbuzenské vztahy nových generací s jejich prarodiči, jak o tom svědčí i pozdější renobilizační snahy, většinou neúspěšné, na přelomu 19. a 20. století. (7).

Germanizace v českých zemích

Neblahý vliv na vedení matrik měly rovněž germanizační cíle doby tereziánsko - josefinské vedené pod heslem: "jeden Bůh, jeden císař, jeden jazyk". Byla to doba bezvýhradného privilegování německého jazyka v celé Rakouské říši, počínaje základními (obecními) školami až po centrální úřady. Všeobecné zavedení němčiny jako státní řeči, se pochopitelně nevyhnulo ani vedení matrik. Nejhuře bylo ve městech, kde i později se česky mluvilo nejvýš v kuchyni, a v pohraničních oblastech s jazykově smíšeným obyvatelstvem, kde byli dosazováni výhradně němečtí knězi. Ti ve své nacionální horlivosti nutili příslušníky české národnosti nejen německy mluvit, ale i přijímat německá jména, třeba jen pouhým překladem jmen českých. Tím se stával Kovář Schmiedem, Černý Schwarzem, Malý Kleinem, Veselý Lustigem a pod. Jiní přijímali jména složená: Gottwald, Mayerhoff, Gergmann, jiní i jména bez významu: Kinzel, Höhnel, Kebert atd.

Nátlaku podléhali zejména lidé národnostně neuvědomělí, liknaví, zejména ze smíšených manželství. Jiní k tomu byli donucováni tlaky sociálními, existenčními, i jinak. V některých městech a místech se přejmenování stalo i módou, podobně jako tomu bylo ve středověku v řadách české šlechty, která dávala svým hradům německá jména a pak odtud se psala, např. Zdeslav z Šternberka, Vok z Rožmberka, Záviše z Falkenštejna, Krušina z Lichtenburka, atd.

Takový osud potkal i předka českého vlastence, mecenáše a politika Vojtu Náprstka (8), křtěného v Praze r. 1826 jako Fingerhuta, ačkoliv jeho děd se jmenoval Náprstek. K svému původnímu rodnému jménu se dostal až po dlouhých průtazích s pražským magistrátem. Proto každý genealog německého jména musí velmi bedlivě sledovat své předky s ohledem na možnou změnu svého původního českého jména, ale i možné transkripce (Schmied - Šmíd a pod.)

Nemanželský původ do roku 1950. Osvojení.

V starších dobách byl nemanželský původ dítěte považován za skvrnu na počestnosti rodiny, a proto i jeho osudy byly často žalostné. Po stránce právní nemělo otce ani tenkrát, když se otec se svolením matky a před dvěma svědky na faře za otce prohlásil. I v tomto případě neslo dítě pouze jméno matčino, také jen po ní dědilo a nikoliv po otci, který ke svému potomku měl pouze alimentační povinnost. Z těchto důvodů ztrácí nemanželské dítě jednoho ze svých předků (t.j. otce) a všechny jeho ascendenty. Nicméně zůstává v rodokmenu plno-právním členem rodiny, neboť nese rodné jméno své matky.

Děti narozené mimo manželství a potomní sňatkem legitimované "per subsequens matrimonium" jsou podle zákona rovný dětem manželským, avšak s tím, že udržely jméno otcovo, do rodokmenu již nevstupují. Jsou však aktivními příslušníky tzv. rozrodu (viz dále).

Děti adoptované mají stejné postavení jako děti manželské; dědí i dokonce i po svých přirozených rodičích a jejich potomcích. Přísně vzato, nemohou vstupovat do rodokmenu svých

adoptivních rodičů, neboť jsou z cizí krve. Přesto je někteří badatelé do svých rodokmenů zahrnují. Potud občanský zákoník platný u nás v letech 1812 - 1950. (9)

Československý obč. zákoník z r.1950 a zákon o rodině z r.1963.

Náš československý zákoník občanský z r.1950 již nezná pojem "nemanželský" otec, matka nebo dítě, neboť podle zákona o rodině z 13.12.1963 Sb. č.94 nemusí již žena nést jméno svého manžela a může si ponechat své dosavadní jméno. Při sňatku prohlásí oba, které z jejich příjmení ponesou jejich společné děti. Za otce se považuje však muž, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením obou rodičů, (manželů nebo nemanželů), nebo nedošlo-li k souhlasnému prohlášení, může dítě a matka navrhnout aby otcovství určil soud.

Osvojením vzniká mezi osvojitelem a osvojenecem takový poměr, jaký je mezi rodiči a dětmi. Tím zanikají vzájemná práva a povinnosti osvojenice s jeho původní rodinou.

A tím vyvstává otázka postavení dítěte v rodokmenu z manželství, když matka si ponechá své vlastní jméno rodinné, neboť si může ponechat i své jméno z manželství předchozího. Odpověď je jednoznačná: Jestliže podle dohody obou rodičů jejich společné děti ponesou jméno otcovo, není pro takové dítě místo v rodokmenu. Ponechá-li si ale matka své rodové jméno a podle oboustranné dohody rodičů ponesou jejich děti jméno matčino, je novorozenec plnoprávným účastníkem matčiny rodiny a tudíž sleduje větev matčina otce. Tím ovšem vzniká v rodokmenu ztráta předků otce, zato však přibývající potomci (descendenti) provdané matky.

Otázky židovské genealogie

Židovské osídlení v Čechách se datuje již z doby pohanské (kolem r. 900 po Kr.) a to jako labilní nerovnoprávné etnické skupiny. V přívalu dějin byli za Ferdinanda I. roku 1541 vyhoštěni, ale jeho nástupce Ferdinand II. jim z důvodů ryze fiskálních poskytl právo řemesla a obchodu. Ale ani později neměli klidu, neboť dekretem Marie Terezie z 18.prosince 1744 byli opět z Čech vypuzeni. Ne však na dlouho, neboť po dvou letech byl dekret odvolán. Za Josefa II. byl počet Židů v Praze limitován na 8.600 osob a jejich pobyt omezen v ghetu. Plnou rovnoprávnost získali až oktrojovanou ústavou v r. 1848. V roce 1910 žilo v Čechách 92 745 (1,47 %) židů, z toho 50 080 (54,00 %) s českou obcovací řečí, 40 521 (43,69%) německy mluvících; na Moravě však z 44 255 (1,82 %) židů mělo českou obcovací řeč jen 6 792 (15,34 %), německou 34 261 (77,42 %). (10)

V r. 1926 žilo v celé ČSR (vč. Podkarp. Rusi) 354 000 židů z celkového počtu ai 15 milionů na světě. Dnes není jejich počet u nás znám (podle sdělení Rady židov. nábož. obcí v ČSR, což je podivné).

Po stránce genealogické postihlo obyvatelstvo židovského vyznání zejména tvrdé opatření Josefa II., který patentem z 23. července 1787 nařídil, že s platností od 1.listopadu téhož roku nesmí žádný žid užívat svého vlastního jména ani příjmení, ale je povinen přijmout na věčné časy nové německé

jméno podle vlastní vůle. Z toho důvodu byli rabíni povinni pod pokutou a ztrátou svého úřadu vésti v tomto smyslu jen německé matriky. Nato dekretem z 12. listopadu téhož roku stanovil císař taxativně seznam jmen, které mohou židé přijímat, pro muže i pro ženy. Bylo to většinou jména biblická, ale nechyběl tu ani Benesch a Libucha.

Tímto legislativním opatřením zanikla téměř nadobro stará židovská jména (např. Schaulem Tóplitz, Jochem Rollin) a současně vznikly nezvyklé složeniny jmen, jako Silberstein, Hackenschmied, Morgenstern, Rottschild atd., která převala rodovou souvislost s dávnými předky, i když po smrti císařově se některá stará jména vrátila. (11).

Nejtragičtější období židovských dějin nastalo v mezidobí obou světových válek, v době, kdy po uchopení fašistické moci byly v třetí říši uzákoněny tzv. norimberské rasové zákony, kterými byli židé postaveni mimo zákon. Rasové zákony z 15. září 1935 a prováděcí nařízení z 14. listopadu 1935 platily pochopitelně později i v Protektorátě Čechy a Morava. (12). Gestapo (Geheime Staats - Polizei) zničilo nejdříve židovské matriky v tzv. Sudetech, a poté roku 1944 i v protektorátě. Proto po ukončení války bylo ministerstvo vnitra ČSR nuceno prohlásit duplikáty židovských matrik z let 1780-1944 za originály a s plnou jejich průkazní mocí. Spolu s židovskými kontrolními matrikami z let 1730 - 1949 jsou uloženy v církevním fondu Státního ústředního archivu v Praze.

Pro badatele této tematiky stojí za zmínku i fond "Židovští familianti" (s právem rolnické familie) na některých panstvích dle krajů, panství, statků a měst. Fond obsahuje 281 svazků z let 1811 - 1850 v SÚA. (Státní ústřední archiv v Praze).

Poznámky:

1. Václav Elzníc: GLOSÁŘ pro rodopisce a kronikáře. Vydala Genealogicko-heraldická společnost v Praze 1949. (GHSP).
2. Rodinné právo ve Sbírce zákonů z 13.12. 1963 č. 94.
3. Vl. Bystrický - V. Hrubý: Přehled archivů ČSR. Praha 1984.
4. Václav Elzníc: Církevní taxy (štoly) obyvatelstva za Marie Teresie. Listy GHSP, řada III. (1974-76) čís. 1.
5. týž: Kronika rodu Elzníc z Elsnic. Rkp. Praha 1949. Ve Stát. knihovně ČSR, knihovně Národního muzea v Praze, Stát. ústředním archivu a Stát. oblastním archivu v Praze.
6. Jos. Mejstský: Příspěvky k dějinám šlechty v Čechách. Praha 1901. Soukr. tisk.
7. Václav Elzníc: Renovitační procesy Pražské. Vydal Klub genealogů v Ostravě, r. 1986.
8. Vojta Náprstek nar. 17.4. 1826 Praha - 1.9.1894, zpopelněn v Gothě.
9. Vilém Veselý: Obecný občanský zákoník. Praha 1948.
10. Ottův slovník naučný, díl XXVII, str. 825. Praha
11. Václav Elzníc: Židovská jména a příjmení v libeňských matrikách z let 1794-1818. Listy GHSP řada VI. (1978-79), 83.
12. Naučný slovník aktualit, str. 607-608. Praha 1939.

DĚLENÍ HOSPODÁŘSKÝCH USEDLOSTÍ NA KOSTECKU

Vladimír Ort

Od šlechtického svobodného majetku se poddanské statky našich předků lišily především tím, že jejich majitelé nebyli povinni sloužit v královském vojsku i kdyby byli sebebohatší (zeman s majetkem v ceně 250 kop českých již musel do vojska posílat jednoho pěšího, z rytířského statku v ceně 1 000 kop byl již vysílán jeden ozbrojený jezdec) ale současně tím, že se poddanské usedlosti nesměly mezi dědice dělit na dva či více dílů. Proto v průběhu staletí se šlechtické statky drobily a dělily po otcově smrti mezi všechny syny s výjimkou statků s fideikomisním statutem a statků v rodovém nedílu, ale naši předkové směli předávat či odkazovat své statky a chalupy pouze jednomu, zpravidla nejmladšímu synovi. Teprve před 200 lety dovoloval stát dělit větší selské statky na dva či více dílů s podmínkou, že výměr nových statků zvaných "oddělenosti" neklesne pod 40 měric (8 hektarů), i když ještě patenty z 3.4. 1787 a 26.5. 1791 zásadně trvaly na nedělitelnosti selských statků. Proto jsou dějiny velkého ortovského statku Střehomi u Horního Bousova na panství Kost vítaným doplňkem našich znalostí o respektování a uvolňování zákonů omezujících vlastnická práva našich předků a dělitelnost poddanských nemovitostí.

Ortův statek ve Střehomi, malé vsi na kosteckém panství (r. 1654 tu je 7 domů, z toho jediný statek právě Ortův, 1757 již 10 hospodářů s polmi a 2 domy bez polí), uvedl do českých hospodářských dějin Josef Pekař. V III. kapitole Vsi a lány své knihy o Kosti II. sestavil jeho stručné dějiny z let 1581-1842 podle kostecké gruntovní knihy, protože jej zaujal svou výjimečnou velkou plochou a držbou v jednom rodu Ortů (do 1745 ve formě Orlt). Tento 240 ti korcový statek vznikl roku 1581 a 1582, když dva poddanské koupil za 300 a 200 kop grošů českých lobbovický panský úředník Volf Oldřich z Rauzendorfu a hospodařil na takto vybudovaném dvoře do roku 1593, kdy jej od něho koupil majitel kosteckého panství Oldřich Felix z Lobkovic. Kupodivu se tento velký dvůr nestal novým panským dvorem na kosteckém panství a již r. 1595 jej O.F. Lobkovic za mírně zvýšenou cenu (patrně zápočtem nákladů na nové budovy) 550 kop prodal bohatému poddanému Kašparu Orltovi. Josef Pekař uvedl i další majetkové převody ortovského statku (od 1608 Kašparův syn, od 1642 vnuk Martin a od 1695

pravnuke Václav), i oddělení čtvrtlánu od otcovského dvoulánu roku 1716 pro nejstaršího Václavova stejnojmenného syna za 182 kop (1695 byla cena celého statku 730 kop) i další dělení. Toto Pekařovo stručné vylíčení dějin statku a rodu Ortů ve Střehomí již r. 1975 doplnil autor o řadu nových poznatků (Vladimír Ort: Ort, Ortl, Ortl-Dvořák, Ort. Listy GHSP, 3. řada, sešit 9), ale pro svůj význam zasluhuje další pozornost.

Jak k tomuto dělení posléze uvedenému docházelo lze poznati ze zápisů v pozemkových knihách Kosteckého panství, z nichž první byla založena r. 1574 za majitele Křištofa Popela z Lobkovic. Z nich zjišťujeme, že od r. 1695 hospodařil po Martinovi Orltovi na statku jeho syn Václav Ortl, jenž však po třinácti letech dne 15.2. 1708 zemřel a zanechal vdovu Annu roz. Rejmanovou. S touto měl šest synů - Václava, Martina, Jana, Jiříka, Pavla a Antonína - a dcery Annu, Kateřinu a Annu - Evu. Po smrti manžela hospodařila ovdovělá Anna se svolením vrchnosti sama až do r. 1721, kdy se ujal hospodaření její druhý syn Jan. Tak dlouhé hospodaření vdovy po zemřelém hospodáři se souhlasem vrchnosti jest dosti neobvyklým zjevem, nutno však vzíti v úvahu, že vdova měla několik zdatných synů, za jejichž pomoci vedla hospodářství a dalo se očekávat, že jeden z nich se stane vhodným nástupcem. Kromě toho také došlo ke zmenšení statku, takže starost podstatně ubylo. V té době měl statek až do r. 1716 stále svou původní rozlohu 240 korců, v tom 162 korců polí, 22 korců luk, 34 korců lesa, 22 pastvin a lad a přes 1 1/2 korce zahrady. Koncem 17. stol odpovídala berní povinnost velikosti statku 1 1/2 lánu, ale Václav Ortl si r. 1704 vymohl u hraběte Heřmana Jakuba Černína, aby grunt byl považován za jeden lán s ohledem na obtíže při hospodaření na půdě svahovité. Roku 1718 pak vdova požádala vrchnost za svolení k oddělení 1/4 lánu pro svého syna Václava, v té době již ženatého s Kateřinou, dcerou Josefa Krále z Přepere. Povolení bylo dáno, takže synu Václavovi bylo r. 1716 postoupeno od statku přes 59 korců zemědělské půdy, čímž došlo k prvnímu dělení statku. Později při nařízeném číslování domovních objektů obdržela tato chlupa popisné č. 3. Postupní smlouva zapsaná v pozemkové knize Kosteckého panství zní takto:

"Zápis Václava O R L I A na čtvrt roly od vlastní materze své Anny Orltovy gruntu jemu postoupené."

Léta Páně 1716. Dne 28. Juli na žádost Anny vdovy Orltovy s dovolením kanceláře Kostecké, poněvadž Anna vdova na té celé živnosti, jsouc hrubě rozšířena na velkých splasích držící role v ty tak těžky časy a velky daně za těžky jí hospodařiti přichází a majíce jednoho syna Václava již dorostlého a oženilého, mimo toho Václava ještě 4 syny neodbyty a jednu dceru, tak s dobrým rozmyšlením svým a spolu narovnání vedle' dobrovolné smlouvy, tomu nejstaršímu synu svému vlastnímu Václavovi podle uznání a prořacování práva konselského tu čtvrt pouští za sumu 182 kop. Z té sumy závdavku vyjítí má: 60 k. a to porozdílně ihned při zápise: 15 kop leta 1718: 1719 a 1720: vždy po 15 kopách. Ostatní sumu, jižto 122 k. pozůstává, každoročně při řízení soudův vycházeti má po 3 kop míš. Anna Orltová jakožto matka přidává synu k tý chalupě pšenice co Pán Bůh naděliti ráčí: 4ty snop žita,

4tý snop ječmene 4tý snop od tý živnosti však a s tím dalším obmezením: Kdyby budoucně jak mateř tak druží synové dědici prostředkem smrti odešli a toliko jeden syn pozůstal a tu chalupu zase k živnosti připojiti chtěl, že zase k té živnosti proti vyplacení připadnouti má.

Stal se zápis tento v přítomnosti Václava Lynky konšela staršího, druhého Jana Kaderžavka a Václava Orta strejce jejího, rychtáře vrchního rychty Vesecký, leta a dne svrchu psaného."

Podle ustanovení této smlouvy byla dána možnost restituice zpětným připojením chalupy ku statku, ale nebylo jí využito, ačkoliv nový nabyvatel zemřel 31.5.1733 a nezanechal mužského potomka. Podle práva tehdy platného nepřecházelo hospodářství na dcery, kterých Václav Ort zanechal čtyři. Po jeho smrti hospodařila na chalupě pozůstalá vdova Kateřina, snad i za pomoci hospodáře z kmenového střežhonského statku. K úpravě tohoto stavu došlo teprve podle zápisu v pozemkové knize Kosteckého panství ze dne 12. ledna 1749, podle kterého "postupuje se prošacovaná živnost, nyněčko k ruce a užívání Jiříkovi Stehlíčkovi pro něj a jeho budoucí" za sumu 182 kop. Dále se činí narovnání ohledně zmíněných dcer Veruny, Kateřiny, Doroty a Lidmily jak vidno ze smlouvy. V té době byl na Ortově statku dočasným hospodářem do zletilosti pravého dědice Jan Ort z Nepřívěce a ten patrně neměl zájem o zmíněnou restituci, neboť hospodařil pouze dočasně "do zrostu" sirotka Jana Orta, jehož otec Pavel Ort předčasně zemřel. Nicméně chalupa č. 3 se opět vrátila do rukou roku Ortů, když po smrti posledního z rodu Stehlíčků, Jana Stehlíčka, zemřelého r. 1877 se stala podle jeho poslední vůle dědičkou nemovitosti jeho dcera Anna. Tato byla provdána, ale po ovdovění uzavřela druhý sňatek s Janem Ortem ze Sobotky, jehož rod setrval na chalupě č. 3 až do přítomné doby. K odlišení od ostatních Ortů ve Střehomí usedlých připojovalo se ku příjmení hospodáře označí "Stehlík".

Další dělení střežhonského statku a založení nové chalupy nesoucí č. 14 nastalo za hospodáře shora zmíněného záhy osiřelého Jana Orta, který na statku hospodařil od r. 1767 do r. 1788, kdy zemřel. Jeho prvorozený syn Václav stal se chalupníkem, když mu postoupil část pozemků od kmenového statku na základě zápisu v pozemkových knihách ze dne 12.3.1782, podle kterého "Jan Ort postupuje od své sedlské živnosti svému vlastnímu synu Václavovi Ortovi na dědično a na budoucí stále časy následovní grundy vorné na kterejchžto gruntech onen Václav Orth v nadpravené vsi Střehomí již v nově chalupu sobě vyzdvihl." Václav Ort měl tedy již obytné stavení nad hrubou zahradou nade mlýnem postaveno a od otce obdržel kromě stavebního místa též "vorné pole" v celkové výměře 10 strychů 3 věrt.. Když po jeho smrti r. 1788 se ujal střežhonského statku jeho druhorozený syn Josef, byla původní smlouva novým zápisem ze dne 8. prosince téhož roku utvrzena a další pozemky byly "podle bratrské narovnanosti" v celkové výměře 21. strychů Václavovi postoupeny, jak patrně z tohoto knihovního zápisu:

Z Á P I S V Á C Z L A V A O R T A .

Léta Páně 1788 dne 8. Decembris s povolením mil. vrchnostenského ouřadu hospodářského panství Kostí stala se jest v

rychtě kostecké ve vsi Střehomi s Václavem Ortem pozůstalým vlastním synem po nebožt. Janu Ortovi na dělenou chalupu od živnosti sedlské Jana Ortovské a otcovské následovní neproměnitelná a dobrovolná smlouva. Jakož pravený Václav Ort již za živobytí svého otce Jana Orta tamní v užívání držící zdež ve vsi Střehomi ležící chalupu pod dělenými gruntami zápisně sobě odevzdanou jest měl, nicméně když tak po úmrtí Jana Orta otce společná mohovitost v nápodobnosti nejvyššího zemědržení prostředkem předcházejícího právního a rychtářského vyznamenání pospolu vyšetřena jest byla a dle bratrské narovnalosti ještě něco gruntův jemu řečenému Václavu Ortovi jest připadlo: tak za slušno býti se shledalo by zápis předešlý obnoven a v dokonalost uveden byl, což tuto s tím dalším doložením se opodstatňuje, že často jmenovaný Václav Ort tu samou chalupu ujímá se vším právem a příslušenstvím, též se všama k ní přivtělenými grunty, a sice:

Pole vorné:	u veseckého boroví	-	-	-	2 jit. 800 sáhů
u Bernatového	-	-	-	-	1274
u Borku	-	-	-	-	263
za dolemím mlejnem	-	-	-	1	515
za vysokým vrše	-	-	-	3	1362
za Babinou	-	-	-	1	156
u palouku	-	-	-	-	209

S za pole 9 jit. 1379 s.

které dle prostřednosti jitro po 16 zl. 30kr. vynáší	-	-	165 f 47x
luka na voboře	-	-	1000 s.
" u Havlíkovy	-	-	502
zahradní louka	-	-	293
" pod stavením	-	-	300
pastviště u Havlíkovy louky	-	-	132

19 str. 627 s.

též tak v protřednosti učiněné jitro po 4 f 30x vynáší	10	35
Les Borek po 9f 30x vyčiní 2 jit. 87 s. činí	-	9 30
Nákladu na vystavení počítaje	-	30
Suma hlavní vylézá dvěstěpatnácte zl. 52x pravím	-	215 f 52x

Za kteroužto sumu nadoznačenou chalupu pro sebe, manželku a budoucí své k vlastnímu užívání a dědičnému vládnutí ujímá a nastupuje."

Tolik ze smlouvy uzavřené mezi oběma bratry Václavem a Josefem. Za povšimnutí stojí od pradávna užívaných názvů jednotlivých parcel, které scelováním v poslední době upadají v zapomenutí. Nový nabyvatel Václav Ort se narodil 7.4.1760 a dne 10.11.1786 pojal za manželku Annu Kunstovou z Nepřívěče č. 19 narozené r. 1765, čímž byl založen rod Ortů "Chalupských", na kteréžto chalupě hospodařilo pět generací tohoto rodu až do r. 1943, kdy chalupa byla prodána manželům Hrabětovým.

Ku třetímu dělení statku střehomského došlo 1.9. 1942, kdy jeho hospodář Jan Václav Ort odprodal svému nejstaršímu synu Josefovi "ukoupené grunty", které založily hospodářství "Na vršku". Majitel byl pak označen přídomkem "Vrškovský".

Jan Václav se narodil 16.5. 1796 a hospodařil na statku do roku 1862. Po otci Josefovi zdědil s hospodářstvím nové sroubené selské stavení postavené r. 1811 vyobrazené ve Zpravodaji Šrámkovy Sobotky č. 3 1987, dosud stojící. Zemřel r. 1872 a za svého dlouhého života prožil doby chmurné i radostné, jak byly diktovány událostmi v jeho soukromém životě, tak i politickými a sociálními změnami v dění celostátním. Dne 9.2. 1819 uzavřel sňatek s Kateřinou Brixí, dcerou vrchního rychtáře z Předměstí a manželům se narodilo 10 dětí, avšak po desátém dítěti matka dne 16.10. 1841 zemřela na horečku omladnic a za tři měsíce zemřelo i dítě. Hospodář se oženil podruhé s Antonií Neligarovou z Podkosti. Starosti a péče o početné potomky vedla pak patrně k tomu, že umožnil dobrou budoucnost svému nejstaršímu synu Josefovi pořízením samostatného hospodaření trhovou smlouvou ze dne 18.5. 1842 tohoto znění:

"Z Á P I S

Josefa O r t a na následující ukoupené grunty:

N.S.	jména gruntů	výměr jit.	N.S.	jména gruntu	výměr jit.
452	pole u široký	3 -	382	louka na voboře -	800
460	pole u vosec. boroví	3 -	469	pastviště u vy- soký břízy	- 800
470	pole za dole- ním mlejnem	1 -	433	les na skalách	1200
477	pole na babině	800	auhrnkem		9400

Nížeapsaného dne a roku stala se mezi Janem Ortem držitelem sedlské živnosti Nro 11 ve Střehomi jakožto prodávajícím otcem ze strany jedné, pak Josefem Ortem, kupujícím synem ze strany druhé, následující trhová smlouva totiž:

1./ předává a mocí tohoto zápisu taky už skutečně prodal nadjmenovaný Jan Ort od své dle vejkaзу gruntovní knihy rychty hofenácké pag. 399 vlastně napsaný po N.C.11 ve vsi Střehomi sedlské živnosti ty svrchu jmenované grunty totiž	
role per	7 jit. 800
louku per	800
pastviště per	800
les per	1 200
	auhrnkem 9 jit. 400

se vším právem, břemeny a zisky svému synu Josefu Ortovi k svobodnému užívání a do úplného vlastnictví za sumu mezi oběma stranami řádně smlouvanou od 200 fl. totiž dvě stě zlatých stříbrné mince."

Další obsah smlouvy týká se závazků nabyvatele vůči vrchnosti a výměnku pro prodávajícího a případně pro jeho manželku, kdyby se v budoucnu měl opět oženiti, což se také stalo v lednu roku následujícího. Brzo nato dne 6.6. 1844 se oženil i Josef s Annou Šolcovou, dcerou Josefa Šolce, soboteckého měšťana. Postavili si stavení již novějšího typu, zvolené místo na stráni obrácené k jihu bylo velmi výhodné,

zahrada byla vždy plná květin a pole v bezprostřední blízkosti. Manželé měli šest dětí a jejich nástupcem se stal třetí syn Dominik nar. 26.3. 1853 a jeho manželka Marie nar. 21.3. 1861, která byla dcerou Jana Haspury v Hor. Bousově. Tito měli více dětí a jako třetí se jim narodila dvojčata dne 31.7. 1887, synové František a Dominik, z nichž František se stal nástupcem v hospodářství spolu se svou manželkou Julií roz. Janečkovou z Vesce, podle notářského zápisu ze dne 2.1. 1922. František zemřel 29.2. 1952 a Julie r. 1974. Ježto dětí neměli, hospodařil rod Ortů "Na vršku" jen tři generace.

Toto bylo poslední dělení střehomského statku za Jana Václava Orta, který byl výraznou postavou v řadě jeho hospodářů. Jest pozoruhodné, že v době velké kojenecké úmrtnosti zemřelo z deseti dětí, které měl s manželkou Kateřinou, jen poslední, při čemž ztráta matky zemřelé po porodu mohla také hrát svou roli. Nejmladším synem ze sedmi bratrů byl můj děd Dominik, jenž se narodil 18.4. 1833 a zemřel 24.11. 1918 a Jan Václav Ort jej určil svým nástupcem. Statek mu byl postoupen smlouvou ze dne 13.3. 1862 v okleštěné podobě, nicméně zůstal stále největší hospodářskou usedlostí na Sobotecku.

Prameny:

Josef Pekař: Kniha o Kosti, díl 2
SOA Zámorsk - Pozemkové knihy Kosteckého panství
SUA Zámorsk - Matriky farního úřadu v Sobotce

PO STOPÁCH VÁCLAVA JANA ROSY

Věra Petráčková

O Václavu Janu Rosovi, doktoru práv, významnému radovi královského apelačního soudu a především autoru skvělých jazykovědných, bohemisticky orientovaných děl a několika básnických skladeb, se v běžných odborných a populárně naučných příručkách nebo člancích obvykle dovíme jen o málo více než bylo řečeno touto větou. Z jeho životopisné faktografie se zpravidla uvádí pravděpodobný rok narození (1620), rok úmrtí (1689), místo narození (Zdice u Berouna) a samozřejmě velmi stručné údaje o vzdělání a zaměstnání. I Rosova literární produkce bývá zmiňována poměrně kuse. Všechna tato fakta jsou v publikacích, mnohdy i pokud jde o studie speciálnější, téměř bez změny pouze přejímána, aniž by se je autoři, a to i v novějších pracích, snažili obohatit o další poznatky publikované v nedávné době, třeba v podobě drobných zpráv na stránkách různých časopiseckých řad. Jistou výjimku mezi rozsáhlými příručkami představuje např. Masarykův slovník naučný s relativně informativním textem u hesla „Rosa, dále pak práce Z. Kalisty, Z. Tichého nebo J. Poráka. Jmenované práce se opírají mj. o drobná, leč cenná zjištění A. Podlahy,² event. si z nich některá nová fakta aspoň vybírají.

Ve většině tzv. rosovské literatury, zejm. na místech věnovaných Rosově životopisné faktografii, postrádáme náležitě odkazy na prameny, třebaže převážná část badatelů (i z těch, které jsme citovali) měla možnost ještě pracovat s těmi důležitými archiváliemi, jež jsou nám dnes z různých důvodů zcela nedostupné. To, že starší badatelé minimálně využívali přímých pramenů, je na škodu věci nejen v případě Rosy, ale i jiných osobností 17. století. Jejich skutečný podíl na rozvoji české a evropské vědy a kultury, na uchování české svébytnosti tak často bývá zastřeno, patřičně nedocenoeno, nebo dokonce zůstává neznám.

Chceme-li charakterizovat, příp. analyzovat tvorbu autorů Rosova typu, můžeme se buď plně koncentrovat jen na jeho dílo bez ohledu na životní osudy, nebo se můžeme pokusit i o postihu jeho života, postojů, a tím i o zřejmější pochopení jeho tvůrčích postupů a výsledků. První z naznačených přístupů je v lingvistice i v jiných vědních oblastech běžnější, i když podle našeho soudu takové omezení přece jen snižuje přínos vynaloženého úsilí badatele. Druhá cesta naopak, domní-

váme se, může - vedle zisku v podobě komplexního pohledu na zpracovávaného autora a jeho dílo - podnítit, vyvolat zájem o studium dalších, často původního tématu vzdálených otázek, které dosud nebyly odborníky dostatečně zodpovězeny nebo byly pominuty.

Při studiu Rosova literárního dědictví jsme volili tu druhou, obtížnější cestu, třebaže mnohými jazykovědci považovanou za nepříliš vhodnou, nadbytečnou, a proto ne vždy plně uznávanou. Na několika řádcích se pokusíme o přiblížení našeho "putování" za získáváním všech nových a dostupných informací o osobnosti V. J. Rosy, jimiž bychom mohli spektrum existujících znalostí o něm nejen rozšířit, ale hlavně pomocí vytvořit plastičtější, správnější a pravdivější obraz tohoto českého vzdělance a vlastence jako jednoho z představitelů pobělohorské inteligence a přispět tak k postupnému odhalování skutečné české historie 17. století. Léto době je naše věda stále mnoho dlužna a široká veřejnost má o ní často značně posunutě představy. Smyslem našeho krátkého sdělení není podávat návod, jak a kde hledat potřebné informace, poučovat znalé a zkušené badatele, nýbrž spíše podělit se o pocit uspokojení ze zatímních, byť velmi skromných výsledků našich průzkumů se všemi, kdo mají podobné záměry nebo kdo stojí před stejnými problémy a přemýšlejí o prvních krocích.

Setká-li se původním školením nehistorik s problémy, jež vyžadují práci s pramenným materiálem (historickým, pokud možno autentickým), může se naednou octnout před obtížně zvladatelnými překážkami. Jedna, související s eventuální zbytečnou ztrátou času, se týká vymezení instituce, která má potřebné dokumenty ve svých sbírkách. Druhá spadá do oblastí vlastní práce s dokumenty, s jejich identifikací a správným čtením. V našem případě šlo pouze o první jmenovanou překážku, znášenou ovšem skutečností, že jsme nebyli předem vybaveni žádnou informací o orientaci na určité fondy ap. Nezbyvalo než pustit se s "holýma rukama" do úmorného pročítání téměř všeho, co mělo aspoň částečně vztah k 17. století.

Naším prvořadým úkolem, který jsme si stanovili, bylo ověřit veškerá tvrzení objevující se jednotně ve spojitosti s V. J. Rosou v běžné literatuře; další fázi jsme chtěli věnovat informacím, v nichž se jednotliví autoři článků ap. rozcházejí, a teprve na konec jsme ponechali nejdobrodružnější stránku celé akce, totiž objevování nových faktů. Připravený postup jsme sice realizovali (a stále realizujeme), avšak musíme přiznat, že naznačená fáze nelze plnit striktně odděleně, velmi často přicházíme do styku s archiváliemi, které nám plánovaný postup "naruší", tzn. dříve zjistíme něco zcela nového a přitom nemáme ještě otevřeno existující.

Vybavení známou, ale důležitou informací o Rosově působení ve funkci rady královského apelačního soudu v Praze jsme se nejprve obrátili na SÚA u vědomí, že v této instituci jsou uchovávány dokumenty široké platnosti a mimořádné důležitosti, tj. mj. i písemná agenda bývalých královských úřadů, vč. apelačního soudu. Přes svou mezerovitost je tato agenda rozsáhlá, tvoří samostatný fond zahrnující jednak řadu protokolárních knih, jednak listiny a v neposlední řadě tzv. perso-

nálie, tedy dokumenty z našeho hlediska nejdůležitější. Bohužel, tady jsme právě zaznamenali pro naši potřebu nenahraditelné ztráty. Zachovala se pouze kniha obsahující v přehledu a časové posloupnosti nástup jednotlivých osob do hierarchicky následujících funkcí u apelačního soudu.

Vedle ověření některých známých dat týkajících se Rosova příchodu (a opuštění) k apelačnímu soudu jsme nově zjistili mj. to, že Rosa patřil k těm jeho pracovníkům, kteří se zúčastnili jen jediného konkursu a ucházeli se hned o místo rady na lavici doktorské. (V jeho případě to byl krok nanejvýš odvážný, protože s prací u tohoto soudu neměl žádnou přímou profesní zkušenost, která by mu případně mohla kompenzovat skutečnost, že nikdo z jeho blízkých příbuzných nepracoval v královských úřadech v postavení umožňujícím přímluvu - ovšem jen v momentě, byli-li uchazeči o toto místo naprosto rovnocenní. Konkursy se totiž vyznačovaly přísnou náročností na odborné a jazykové znalosti uchazeče. Nesplňoval-li na sto procent oba požadavky, nebyla jakákoli přímluva nic platná.)

Protokolární knihy z jednání apelačního soudu nám poskytly příležitost sledovat jeho přítomnost, dále, jak byl na těchto jednáních aktivní, jak reagoval na řešené případy a hlavně jak on sám řešil spletné záležitosti svěřené přímo jemu. I takováto zjištění pomáhají nejen rozhodňovat dosavadní informace o Rosovi, ale jasně poukazují na jeho dříve nijak nekomentovanou profesní zdatnost a přispívají rovněž k dokreslování obrazu o jeho občanském profilu.

Každé soustředění na jeden určitý fond může zcela pochopitelně dát množství odpovědí na naše myšlené otázky, ovšem ne na všechny. Je také ale pravda, že zkušenějšího badatele práce s jedním fondem přímo nebo nepřímo navádí k dalším krokům, k jiným zdrojům, kde si postupně shromažďovaná fakta může ověřit z druhé strany, event. další získat. My jsme se tak díky různě zřejmým odkazům nebo náznakům dostali až k velmi cenným pramenům, které nám podaly o V. J. Rosovi vskutku dosud neznámá svědectví. V zmíněném již SÚA to byly mj. sbírky a fondy Komorní knihy, Robotní seznamy, Jesuitica, Desky zemské větší a menší, archiválie z různých klášterů (zejména těch, které prosluly svou podporou odborné a osvětové činnosti), genealogické sbírky, Pohlova sbírka atd.

Paralelně s průzkumem pramenů v SÚA jsme vedli také rozsáhlý průzkum pramenů nacházejících se v jiných pražských i mimopražských archivech. V AMP jsme postupně prošli důležité matriky bývalých centrálně pražských farností, dochované městské knihy bez ohledu na jejich obsahovou specifikaci, listinné a obrazové dokumenty atd. K náhledu do mnohdy pro nás na první pohled zbytečných materiálů nás nutila snaha doplnit nejen bílá místa Rosova vlastního životopisu, informovat se o záběru a adresáři jeho advokátní činnosti, ale pokus o zmapování jeho rodinných příslušníků, o majetkových poměrech rodu, o orientaci společenských styků. Z těchto důvodů jsme se rozhodli prozkoumat ještě písemnosti (podle katalogových anotací našemu tématu obvykle víc než vzdálené) v SÚA, v Památku národního písemnictví a v Národním muzeu. Cesta za potřebnými údaji se nám stále rozevírala, nutila nás také vracet se k již spatřeným dokumentům, informace konfrontovat

a hledat zpřesnění, a to na dalších, nových místech, především v archivech mimo Prahu. Tyto kroky byly nevyhnutelné a zároveň - naštěstí - přínosné, byť šlo někdy třeba jen ověření jiných nepřesných nebo kusých sdělení, která by jinak mohla být mylně interpretována. Ať jde o zjištění zcela nové, nebo zpřesnění starších, získaných námi v pražských archivech, musíme konstatovat bohatost a důležitost těchto pramenů, z nichž lze čerpat (zatím jsou někdy opomíjeny) podklady k zpracování nových příspěvků k českým dějinám opomíjeného 16. a 17. století. Máme tu na mysli mj. SOA Praha a jeho dislokované pracoviště v Křivoklátě, OA Beroun, Rokycany, SOA a MA Plzeň aj. Fakta získaná v uvedených archivech pomohla ke značnému znásobení celkových výsledků našich dosavadních průzkumů. Za zvláštní zdůraznění stojí užitečnost prostudování takových fondů, jako jsou velkostatek Zbiroh a soubor městských knih Berouna.

Po čtyřletém průzkumu ve jmenovaných institucích, který neprovádíme - bohužel - souvisle, nýbrž nárazově, vedle svých běžných pracovních povinností zcela odlišného charakteru, můžeme mluvit o dosažení určitých výsledků, příp. i o úspěších. I když nejsme ještě u konce, lze hovořit o splnění našeho původního záměru. Podařilo se nám shromáždit, případně rektifikovat fakta v takové míře, která nám umožňují potvrzení naší výchozí teze o nepopíratelném významu Rosovy osobnosti pro dějiny české vědy a kultury 17. století, o jeho nezvratném vkladu do rozvoje vědy v evropském měřítku. Naše výsledky mohou sloužit rovněž jako kamínky do mozaiky tolik potřebného nového pohledu na 17. století v českých zemích, příp. k přehodnocení a časovému zasazení tzv. doby temna.

Poznámky

- 1 Z. Kalista, České baroko, Praha 1941; Z. Tichá, Smutní kavaleři o Lásce, Praha 1968; J. Porák, Rosova mluvnice a vývoj češtiny a české lingvistiky v 17. století, in: StSlPrag. Praha 1973; A. Podlaha, Posvátná místa II, Praha 1908.
- 2 A. Podlaha, Drobné příspěvky..., in: ČČM 98, 1924

TŘISTAPADESÁT LET RODU VILÍMKŮ

Ivan Vilímek

Časově nejstarší výskyt jména Vilímek je z roku 1495, kdy podle Ottova i podle Masarykova naučného slovníku umírá v Litomyšli českobratrský správce sboru a náboženský spisovatel Jan Táborský, "jehož původní jméno bylo Jan Vilímek."

Zhruba o 140 let později se jméno Vilímek objevuje ve východních Čechách opět, a to v zápisu matriky farního úřadu v Rychnově nad Kněžnou. 10.6. 1632 je tam pokřtěna Anna, dcera Václava a Ludmily Vilímkových z vesnice Lukavice, asi 4 km sv. od Rychnova. Další zápis v téže matrice je z 21.12. 1642 přímo z Rychnova, kde jsou křtěna dvojčata Adam a Eva, děti Václava Vilímka. Zajímavé je, že děvčeti jsou kmotry rychnovská mlynářka a mlynářský tovaryš. Souvislost uvedených Vilímků s našimi předky zatím nebyla hledána a pro stručnost a sporadičnost zápisů z tohoto období sotva kdy bude moci být nalezena.

Nejstarší písmená zmínka o Vilímecích v Synkově, kolébce našeho rodu, je z roku 1638, kdy jistý Jan Schovánec se ženou Rebekou ze sousedního Slemene křtili syna Václava. Kmotry přitom byli Jiřík Pekař a Dorota Vilímková, oba ze Synkova. Údaj je převzat od badatele Věnceslava Jindráska ze Svídnice 74, který si jej před časem vypsál z 1. matriky Kostelce n. Orli, která je v současné době pro svůj špatný stav v SOA Zámorsk nepřístupná. Kdo byla tato Dorota Vilímková a jaký vztah měla k 1. bezpečně známému předku naší rodiny, následujícímu Matoušovi Vilímkovi, není známo. Vyplývá z něj však, že již minimálně 10 let před koncem třicetileté války v Synkově dospělá osoba našeho jména žila.

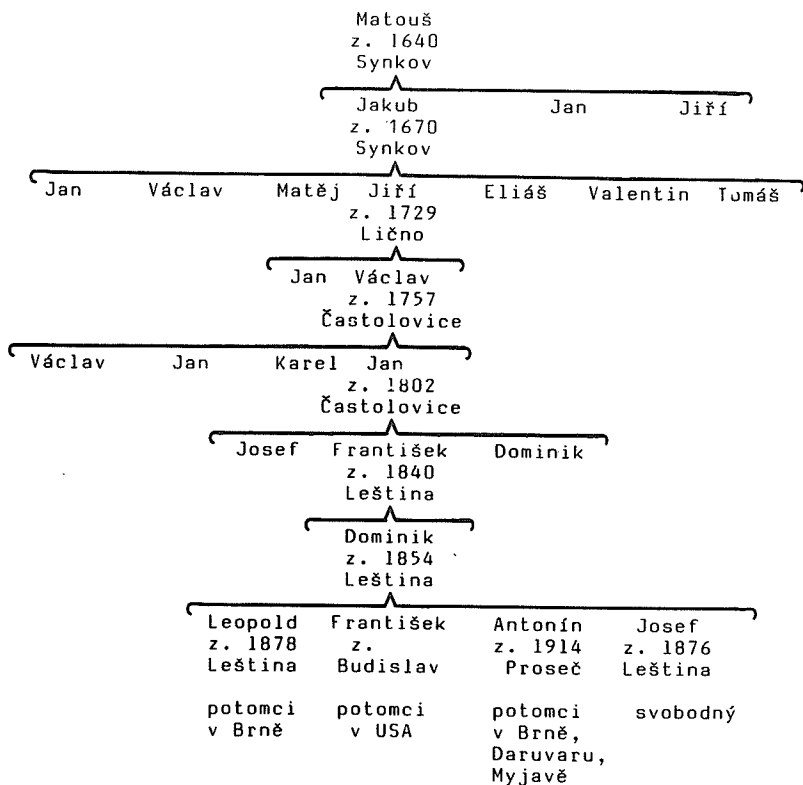
Matous Vilímek, * asi a. 1610, † asi 1640 (jistě a. 19.7. 1640). O tomto našem prvním bezpečně známém předkovi se nám zachovaly jen dva zápisy, a to v 1. častolovické matrice. Tam je na str. 157 zapsán 19.7.1640 sňatek Jiříka Přibyla z Vyhnanic s Annou (*cca 1611), vdovou po nebož. Mathaušovy Wylmkovy ze vsy Synkova - a na str. 175 sňatek Kateřiny, dcery po nebož. Mataušovy Wylmkowy, s Lukášem Pluhařem, oba ze vsi Synkova dne 16.1. 1661. Podle řady zápisů podílů na synkovských gruntech, uváděných v pozemkových knihách pod Numery 6 a 13 i podle Soupisu poddaných podle víry z dubna 1651 měl Matouš Vilímek s Annou (-po jeho smrti podruhé provdanou za Jiříka Přibyla, s kterým však již asi děti neměla-) celkem

pět dětí, které se dožily dospělosti: Jakuba (* cca 1631), Jana (* cca 1634) Dorotu (* cca 1637), Jiříka (* cca 1639) a Kateřinu (* cca 1640, asi jako pohrobek). Na kterém z obou synkůvských gruntů, které po jeho smrti drželi jeho synové Jakub (Nu 13, v trhové ceně 300 kop grošů míšenských - NC alt 29, NC neu 35, nyní č.p. 35) a Jiřík (Nu 6, v trhové ceně 120 kop grošů míš.), Matouš sám hospodařil, nelze dnes již s určitostí říci. Zdá se však pravděpodobné, že to byl grunt Nu 6 (později NC alt 8, NC neu 11, nyní č.p. 11), neboť na něm pak mělo všech 5 sourozenců "otcovský podíl" a matka Anna na něm hospodařila nejprve se svým 2. manželem Jiříkem Přibylem, po jeho smrti pak sama až do r. 1667. I tohoto roku jej předala nejmladšímu synovi Jiříkovi. O úmrtí Matouše a Anny nemáme přímých zpráv, matriky zemřelých z té doby se ztratily. Podle věku Matoušovy nejmladší dcery Kateřiny i podle druhého sňatku vdovy po něm Anny však můžeme soudit, že Matouš zemřel někdy v 1. polovině r. 1640. Bývalo totiž tehdy snad zvykem, aby se vdova provdala po 6 týdnech smutku, nejpozději do 2 měsíců. (Viz román Karoliny Světlé: Kříž u potoka.) Také vrchnost vyžadovala z hospodářských důvodů brzký sňatek vdovy. Matoušova manželka (už jako dvojnásobná vdova) zemřela mezi r. 1667 a 1684, jak je patrné z pozemkových knih.

V Soutpisu poddaných podle víry je kromě shora uvedených Vilímků v Synkově uveden na častolovickém panství ještě "18 letý" pohůnek Jan Wylímků v Libelském dvoře. Poněvadž nikde později o tomto Janovi není zpráv, zdá se pravdě podobné, že je totožný se "17 letým" Janem (Vilímkem), uváděným v Soutpisu podd. podle víry v domácnosti Jiříka Přibyla v Synkově. Stejně tak je třeba hledět kriticky i na údaj v Soutpisu podd. podle víry - o stáří Kateřiny - "9 letá" - tedy * 1642. To by však musela být dcerou Jiříka Přibyla, avšak u jejího sňatku, jak již shora uvedeno, je zapsán jako otec jednoznačně nebyl. Matouš Vilímk. Kateřina musela být tedy rozena nejpozději začátkem r. 1641. Je nutno ovšem pro úplnost poznamenat, že v několika pozdějších zápisech (ze začátku 18. stol.) v pozemkové knize se tato Kateřina uvádí jako "Kateřina, dcera Přibylowa".

Jakub Vilímk, * asi 1631, † 1670. Jakubovi rodiče Matouš a Anna Vilímkovi hospodařili v Synkově ve 30. letech 17. století. Z jejich pěti dětí, které se dožily dospělého věku, byl Jakub nejstarší. Vyplývá to bezpečně z řady zápisů podílů na gruntech Nu 6 a NU 13 v Synkově, uváděných v častolovických pozemkových knihách pro Synkov. Již 7.9. 1650 uzavřel Jakub Vilímk sňatek, a to podle doslovného znění matričního zápisu "s Kateřinou, dcerou po nebož. Elyášovi Wolfvi z Častolovic". Tehdy také pravděpodobně začal i samostatně hospodařit na Nu 13 v Synkově. Není proto Jakub v Soutpisu podd. podle víry, pořizovaném počátkem r. 1651, uváděn v domácnosti svého otčima Jiříky Přibyla, jak je tomu u jeho 4 ostatních sourozenců, ale samostatně, ovšem s manželkou Magdalenou. Také ve všech zápisech křtů Jakubových dětí je jako manželka Jakubova uváděna "Mandalena". Existuje dokonce zápis sňatku Mandaleny, vdovy po Jakubu Vilímkovi ze Synkova, s Prokopem Červinkou z Častolovic dne 21.10. 1670. Buď tedy byl Jakub V. dvakrát ženat (první manželka Kateřina v tom případě musela umřít

**Schema rodu Vilímků v Synkově, Častolovicích,
Leštíně (Vápenecký mlýn) a v Brně 1640 - 1990**

velmi brzy po svatbě a Jakub se do dubna 1651 ještě stačil oženit podruhé s Mandalenou), nebo při zápisu jeho sňatku do matriky bylo omylem zapsáno špatně jméno nevěsty - místo Mandaleny Kateřina. Příjmení Wolf se v žádném z dostupných písemných pramenů pro Častolovice z té doby nevyskytuje, nelze proto s určitostí říci, která z uvedených možností je správná. Jakub Vilímek měl se svou ženou Mandalenou alespoň 9 dětí, z nichž dcera Mandalena (křtěna 16.5. 1655) a Frydrych, (křtěný 6.3.1661 společně se svým bližencem Elyášem) asi zemřeli jako nedospělí, neboť nejsou uváděni jako dědici. Zato Jakobovi synové mají na mnoha místech nejstarších pozemkových knih pro Synkov po otci Jakobovi stejné dědické podíly. Při jejich výčtu má těchto "17 synů Jakubových" v gruntovních vždy pořadí podle stáří: Jan (v 15.2. 1652), Václav (v 24.6. 1653), Matěj (v 30.10.1656), Jiřík (v 28.1.1659), Elyáš (v 6.3. 1661), Valentin (v 7.2. 1664) a Tomáš (v 18. 12.1666). Záznamy o jejich křtech jsou v první častolovické matrice. Nejstarší Jan převzal po otci svůj rodný statek, Václav se stal ptáčníkem a později oborníkem častolovické obory, Matěj po krátkém sedlačení v Ličně se r. 1693 stal krčmářem v Ledské. Jiřík byl celý život chalupníkem v Ličně. Elyáš byl odveden na vojnu a zřejmě se nikdy nevrátil, Valentin byl vrchností "přesazen" na panství Lnáře a nejmladší Tomáš hospodařil, asi ne příliš úspěšně, na několika menších usedlostech v Častolovicích a v Synkově a nakonec zemřel, pravděpodobně jako podruh, v Olešnici. Jakub Vilímek strávil celý svůj nedlouhý život v Synkově, kde hospodařil (už podle Berní rule z r. 1654) na gruntu, podle výměry čtvrtém největším v obci. Ve starých pozemkových knihách měl grunt Nu 13, pozdější Nro Cons. alt 29, NC neu 35, za dnešních časů č.p. 35 v Synkově. Po Jakobovi na něm hospodařil jeho syn Jan, po něm další přími mužští potomci, takže současný dnešní majitel pan Stanislav Vilímek je již 10. generací Vilímků, která na tomto statku žije. R. 1654 měl Jakub při tomto statku 32 strychů polí, choval 3 koně, 4 krávy, 3 jalovice, 8 ovcí a 4 svině. trhová cena tohoto gruntu v 17. století bylo 300 kop grošů míšenských. Jakub Vilímků umřel někdy v r. 1670, neboť ještě tohoto roku je v pozemkové knize záznam o jeho "kladení gruntovních peněz", ale už 21.10. 1670 se vdova po něm Mandalena provdává za Prokopa Červinku z Častolovic. Mandalena pak umírá, už jako dvojnásobná vdova "v bažantnici" - tedy zřejmě na výměnku u syna Václava, který byl oborníkem - a to 2.3. 1682.

Jiří Vilímek, v 28.1. 1659, † 17.12. 1729. Narodil se jako 4. syn sedláka Jakuba Vilímka a jeho ženy Mandaleny na Nu 13 v Synkově. 26.1. 1681 se Jiří oženil s Dorotou, dcerou zemřelého Matěje Kopky z Lična. Podle první dochované gruntovní knihy pro Lično pak přibližně od r. 1685 hospodařili Jiřík a Dorota Vilímkovi v Ličně na chalupě, zapsané v této knize pod Nu 21. Muselo to být velmi malé hospodářství, uvážíme-li, že jeho trhová cena byla v té době uváděna 25 kop grošů míšenských, zatím co trhová cena jeho rodného statku v Synkově v téže době byla 300 kop gr. míš. Jiřík Vilímek měl 4 děti, které dosáhly dospělého věku a tedy dědily podíly gruntovních peněz chalupy Nu 21 v Ličně i gruntů Nu 6 a Nu 13 v Synkově. O existenci těchto 4 dětí víme pouze - avšak

bezpečně - ze záznamu v pozemkových knihách. Zápisy o jejich křtech a tedy přesná data narození neznáme, neboť tou dobou neměla ličenská fara kněze a křty, svatby i pohřby byly zapisovány jen velmi sporadicky - v příslušné častolovické matrice jsou např. v rozmezí 25 let (1650 až 75) zapsány pouze 3 křty z Lična a to v jednom roce (1657) brzy za sebou (leden, březen, červenec). Asi nejstarší byla dcera Mandalena, o níž víme pouze to, že měla děti a r. 1762 už nežila. Další byla dcera Kateřina (* cca 1690, † a. r. 1762), která se s 3.11. 1709 provdala za Josefa Doležala z Koldína. Tento přechodně 1 rok (1710) převzal hospodaření od Jiříka Vilímka na jeho ličenské chalupě, ale již r. 1711 chalupu předal Jiříkovu synu Janovi (* cca 1693, † 7.10. 1758 v Ličně). Tento Jan se 30.12. 1716 oženil s Annou, dcerou Mikuláše Voborníka z Týniště n. Orli. a celý život hospodařil na rodné chalupě v Ličně. Nejmladším dítětem Jiříka Vilímka byl podle pozemkových knih bezpečně Václav (* cca 1703, † 12.4.1757), mlynář častolovický, jak je v nich výslovně několikrát uvedeno. Kolikrát byl celkem Jiřík Vilímek ženat, nevíme, neboť matriční záznam úmrtí jeho 1. ženy Doroty chybí, takže nelze ani vyloučit, že některé z uvedených dětí nebyly dětmi Doroty. Víme jen, že 15.10. 1718 se Jiří Vilímek ženil podruhé (či potřetí ?) s Kateřinou Beraunskou († 20.10.1731) z Lična. Tato Kateřina je pak uváděna v pozemkových knihách jako macecha Jiříkových dětí. Jiří sám umírá v Ličně 17.12. 1729.

Václav Vilímek (* cca 1703 v Ličně, † 12.4. 1757 v Častolovicích). Jak již bylo uvedeno, podle pozemkových knih víme, že Václav Vilímek, mlynář častolovický, byl synem chalupníka Jiřího Vilímka z Lična. Častolovický mlyn koupil kupní smlouvou ze dne 15.12. 1738, uzavřenou mezi "vysoce urozeným pánem Františkem Filipem, Svaté Říše Římské hrabětem ze Šternberka, pánem panství Zásmyky, Častolovice, Nehrenitz a též Chotzemnitz, raouo hospodářské komory Římského císařovského a královského Majestátu a přisedícím Velkého zemského práva v Království českém jakožto prodávajícím na straně jedné a mezi poddaným Wentzl Wylymekh (em) jakožto kupujícím na straně druhé". Zápis této kupní smlouvy v pozemkové knize (fol. 279 a další) častolovic je psán německy a dozvídáme se v něm, že Václav byl v době uzavření smlouvy ženat s Kateřinou a že kupní cena mlýna o 4 složeních byla 700 zlatých řínských, z nichž 300 zl. Václav hned při vyhotovení smlouvy složil v hotovosti, zbytek splatil ročními splátkami po 25 zl. Dále jsou ve smlouvě uvedeny nejen povinnosti a práva mlynáře vůči vrchnosti, ale i příslušenství k mlýnu jak co do polností, tak co do selského i mlynářského náradí. V pozemkové knize byl mlýn veden pod pořadovým Nu 44, po josefínských reformách obdržel Nro Consr. 2 a stával, (asi několikrát přestavěný), naproti častolovskému zámku až do 70. let XX. stol., kdy byl zbořen kvůli výstavbě nového mostu a silnice. Václavova první žena Kateřina byla dcerou Matěje Swidy, podkoního ("ad eqos primi famuli") z častolovského zámku, jejich sňatek byl 2.7. 1731 v Častolovicích. Ve svých 33 letech Kateřina zemřela 22.6. 1742 a Václav se 5.8. téhož roku znova oženil s Mariamagdalénou Bauer-Wantinianou (opět v Častolovicích). Václav zemřel 12.4.1757 v Častolovicích ve věku "54 let", jeho 2. manželka Mariamagdalena se již neprovdala a zemřela pak 25.8. 1767

jako "57 letá". Úmrtí Mariamagdaleny dožily děti: (z manželství s Kateřinou:) Václav Karel (v 4.9.1731), Jan Karel (v 26.10.1735) a Dorotea (v 4.1.1740), později vždy zvaná Barbora (provdaná pak za Josefa Laba dne 4.5.1760 - Barbora Labová † 22.12.1801; (z manželství s Mariamagdalenou:) Karel Jan (v 24.10.1744 - podle zápisu v pozemkové knize Častolovic - viz níže u Jana Nepomuka - "od Boha na zdraví a rozumu snižený" - podle zápisu v matrice zemřelých měl padoucnici a † 27.5.1794), František Jan (v 10.9.1747), Josef Jan (v 29.12.1749) a Jan Nepomucký (v 11.5.1752). Častolovický mlýn zdědil neploletý Jan Nepomuk, kterému až do r. 1771 mlýn spravoval nevlastní bratr Jan Karel (vyvázaný z častolovického poddanství a "k panství Ledčeskému patřící" - Jan Karel se přiznal do ledce n. Sáz.). Tento Jak Karel však byl r. 1771 pro "nedobré hospodaření" vrchností předčasně zbaven správcovství (původně bylo stanoveno do r. 1772) a mlýn byl předán přímo Janu Nepomukovi. (Viz pozemková kniha Častolovic, fol. 282 versa a násl.).

Jan Nepomuk Vilímek (v 11.5.1752 v Častolovicích, † 6.8.1802 tamtéž). Narodil se jako syn mlynáře Václava a Mariamagdaleny Vilímkových. Byl po celý život mlynářem v Častolovicích. Již jako 19letý se oženil, vzal si 5.1.1771 v Brandyse n. Orlicí Terezií, dceru tamějšího mlynáře Karla Kopeckého. Měli spolu 11 dětí, které téměř všechny dospěly a uzavřely snatky. Jeden ze synů, Josef Dominik (* 3.2.1778) se později stal mlynářem ve Vamberce a jeho syn, opět Josef (* 1.4.1835 ve Vamberce), založil v Praze známé Vilímkovo nakladatelství. Také alespoň dva další synové, František Saleský Karel Veliký (* 29.1.1780) a Dominik (* 12.2.1774) byli mlynáři. Jan Nepomucký Vilímek † 6.8.1802 na TBC, jeho žena Terezie † 29.3.1802 na vodnatelnost. Po jejich smrti byl podle ustanovení testamentu častolovský mlýn prodán Františku Královi.

František Sal. Karel Veliký Vilímek, * 29.1.1780 v Častolovicích 2. jako syn Jana Nepomuka a Terezie Vilímkových. Oženil se 22.11.1808 ve Vysokém Mýtě s Marií, dcerou vysokomýtského polesného a souseda Václava Harnachá. Václav Harnach pocházel ze starého šlechtického rodu, který přišel do Čech za třicetileté války z Wolmaru v Livonsku (dnešním Lotyšsku). Rod v Čechách postupně zchudnul a jeho členové pak byli vesměs ve službách bohatého rodu hrabat ze Sinzendorffu jako myslivci a lesníci. František Karel Vilímek byl nejprve krupařem ve Vysokém Mýtě, r. 1815 koupili s manželkou Vápenecký mlýn v Leštině u Nových Hradů a tam byl mlynářem až do své smrti dne 20.1.1840. Jeho manželka Marie (roz. Harnachová) † 18.12.1839, oba na TBC. František a Marie měli několik dětí. Z nich však jediný Dominik Ignác (* 1.8.1814), nejmladší dítě, dospěl, oženil se, měl děti a samozřejmě i zdědil Vápenecký mlýn. Ten je zřejmě prastarý (pouze obytná budova, ta má kamenné zdvo přes 1 m silné) a podle místní tradice byl už v XVI. (?) století z náboženských důvodů prodán, prý za "pouhého 1/2 bochníku chleba a košatku (či ošatku) vaření (t.j. kroup a pod.)". Jméno nese podle vápenecových usazenin z pramenů, vyvěrajících ve stráni nad ním. Do držení rodu Vilímků se dostal koupí "manžely Františkem a Marií Magdalenou Wilímkowskými" od Jana Koraba 26.2.1815. Před Koraby drželi mlýn Kokešové. Dvakrát během XIX. stol.

byl mlýn spravován otčímý nedospělým dětem Vilímkovým (Josefem (st.) Krejčím pro Leopolda (I.) Vilímka), (Václavem Drahošem pro Leopolda (II.) V.) a po jejich dosažení plnoletosti jim řádně předán. Při třetím spravování - Antonínem (st.) Sobotkou (* 1871), 2. manželem Kateřiny, roz. Kudrnové, vdovy po Leopoldovi (II.) Vilímkovi, došlo k tomu, že Kateřina r. 1915 zemřela a Antonín (st.) Sobotka se znovu oženil. Vzal si jako 2. ženu Annu, roz. Kroulíkovou a měli spolu ještě syna Antonína (ml.) (* 15.8. 1920) a dceru. Úplní sirotci Vilímkovi (Jaroslav, Leopold (III.) a Anna) byli opomínuti a Vápenecký mlýn dostal Antonín (ml.) Sobotka (* 15.8. 1920, † 17.7. 1986), čímž mlýn po 100 letech přešel do úplně cizích rukou. Podle vzpomínek Antonína (st.) Sobotky, tradovaných jeho synem, Vápenecký mlýn někdy kolem r. 1900 vyhořel. (Obytelná budova nikoliv). Zapálil ho úmyslně učedník, "který se nechtěl učit". Učedník byl za zhářství odsouzen a ve výkonu trestu na Pankráci zemřel. Vápenecký mlýn byl v provozu až do začátku II. světové války (zhruba do r. 1940), kdy Hitler zavedl přísnou kontrolu mletí a malé mlýny byly zrušeny. Od té doby se poslední mlynář, Antonín (ml.) Sobotka (* 1920, † 1986) živil jako listonoš. Mlýnské zařízení ze začátku XX. století (dvoje složení) je ve mlýně zachováno dodnes.

Dominik Ignác Vilímek * 1.8. 1814 ve Vysokém Mýtě 85 jako syn Františka S. Karla V. Vilímka a jeho manželky Marie, roz. Harnachové. Byl po celý život mlynářem ve Vápeneckém mlýnu v leštině 44. Jeden z jeho vnuků, Vincenc (ml.) Kysilka (* 25. 2. 1872), mlynář ve Svatce, napsal paměti, vzpomínky na vyprávění svého otce. Z nich se dovídáme, že Dominik přišel při práci ve mlýně o ruku (mlýnské složení mu ji utrhlo) a ke konci života že si rád přihnul. Dominik se 4.6. 1839 oženil s Annou, dcerou Martina Šuřička, krupaře v Luži, který byl později mlynářem v Roudné. Dominik a Anna měli 6 dětí. Nejstarší byla dcera Marie (* 19.8. 1840), která se 20.8. 1867 v Mladočově provdala za Vincence (st.) Kysilku, mlynáře v Jarošově a později ve Svatce. Mariini rodiče sňatku dlouho bránili, protože Kysilka byl protestant. Duhá byla Vilemína (+ 28.10. 1841), provdaná 3.3. 1862 za Františka Ouřeckého. Z jejich 7 dětí 4 odešly do USA, dcera Anna byla provdána v Brně za Silmbrotha, obchodníka s látkami, dcera byla provdána za Petruse v Nových Hradech a syn František byl domkař v Řepníkách 31. Třetím dítětem Dominika a Anny V. byl syn Leopold (I.) (dalšími jmény Maxmilián Josef) (+ 9.12. 1843), který zdědil Vápenecký mlýn. Čtvrtý František (Josef Alexandr) (+ 7.1. 1846) byl mlynářem v Budíslavi a Poříčí, ke stáru zcela zchudnul. Jeho syn František (* kolem r. 1884) a dcera Marie, provdaná Swoboda, žili od r. 1911 v Chicagu v USA, kde měl František pekařství. Jejich potomci ještě po II. světové válce navštívili Československo. Pátý Antonín (František Josef) (+ 6.1. 1848) byl krupařem a pekařem v Proseči 49 a poslední dítě syn Josef (* 1.3. 1852) zemřel jako svobodný 22.12-1876. Dominik Vilímek zemřel 26.1. 1854 na TBC. Vdova po něm Anna (roz. Šuříčková) se znovu provdala za mlynáře Josefa (st.) Krejčího, původem z Proseče a měli spolu (ještě alespoň 1 dítě -) Josefa (ml.) Krejčího (* 19.3. 1861, † 28. 10. 1935), který byl vrchním finančním ředitelem v Praze a má tam potomky. Dominikova žena Anna zemřela na výminku ve Vápeneckém mlýnu dne 24.1. 1877.

Rodová větev Leopolda (I.) Vilímka

Leopold (I.) Maximilián Josef Vilímek, * 9.12. 1843 v Leštíně 44 byl synem Dominika Ignáce a Anny Vilímkových. Převzal rodný Vápenecký mlýn od svého nevlastního otce Josefa (st.) Krejčího, 2. manžela své matky Anny, u kterého se pravděpodobně on i jeho 3 bratři vyučili mlynáři. Leopold (I.) se 1.2. 1869 v Luži oženil s Františkou, roz. Jelínkovou z Luže 51 a měli spolu (asi mimo další i) syna Leopolda (II.) * 29.11. 1873 v Leštíně 44. Leopold (I.) Max. Josef zemřel 11.5. 1878 v Leštíně 44. Vdova po něm Františka se 11.2. 1879 znova provdala za mlynáře Václava Drahoše, avšak smlouvou z 1.5. 1897 postoupila Vápenecký mlýn a další majetek svému synu Leopoldu (II.) Vilímkovi (* 29.11. 1873) a jeho manželce Kateřině. Ze smlouvy je patrné, že Františka měla s 2. manželem Václavem Drahošem ještě (alespoň) 3 děti, v době uzavření smlouvy nezletilé: Annu, Václava a Marii Drahošovy.

Leopold (II.) Vilímek * 29.11.1873 v Leštíně 44 jako syn Leopolda (I.) Max. Josefa a Františky Vilímkových. Byl mlynářem ve Vápeneckém mlýně, za manželku měl Kateřinu (* 18.7. 1872), rozenou Kudrnovou z Leštiny 23. Leopold s Kateřinou měli děti: Jaroslava * 17.12. 1896, Leopolda (III.) * 13.4. 1899 a Annu (* 8.2. 1903 ? nebo už 21.10. 1901 n. 1902 ?). V roce 1903 n. 4 Leopold (II.) Vilímek (* 1873) zemřel. Vdova po něm Kateřina se znova provdala za Antonína (st.) Sobotku (* 1871) a měli spolu děti: Marii (* 1905, provd. Bařovou v Hluboké nedaleko Leštiny; v r.1983 ještě žijící), Růženu (provd. Čejkovou, r. 1983 ještě žijící) a Bohumila (1983 ještě žijící). Kateřina (* 18.7. 1872) zemřela 15.10. 1915. Vdovec Antonín (st.) Sobotka se znova oženil s Annou, roz. Kroulíkovou a měli spolu 2. děti: Annu, provd. Křiklavovou v r. 1983 žijící v Proseči a Antonína (ml.) Sobotku (* 15.8. 1920, † 17.7. 1986). Antonín (ml.) Sobotka měl se svou ženou Růženu (dosud žijící, s o u č a s n o u m a j i t e l - k o u V á p e n e c k é h o m l ý n a) jedinou dceru Růženu, provd. Starou, žijící v Heřmanově Městci. (Tato má syna).

Jaroslav Vilímek * 17.12. 1896 v Leštíně 44 jako syn Leopolda (II.) a Kateřiny Vilímkových. Jaroslav byl vyučený mlynářem (poslední v rodu), odešel však brzy od nevlastních rodičů a žil v Brně, kde 27.1. 1967 zemřel na zánět plic. Byl zaměstnancem Dopravního podniku m. Brna. Oženil se 21.8. 1937 v Brně s Blaženou, ovdovělou Víchovou, roz. Krejcarovou (* 27.1. 1906 v Pěklířích u Litomyšle). Nevlastního syna Miroslava Jaroslav Vilímek adoptoval, s Blaženou měl jediné vlastní dítě, dceru Růženu (* 7.6. 1940 v Brně). Blažena Vilímková zemřela 11.10. 1965 v Brně na mrtvici.

Růžena Beutelová, roz. Vilímková, * 7.6. 1940 v Brně jako dcera Jaroslava a Blaženy Vilímkových. Růžena se 4.2. 1966 provdala v Brně za Zdeňka Beutela (* 4.2. 1943 v Charlottenburgu u Berlína), zedníka; sama je prodavačkou v Potravinách Brno. Růžena a Zdeněk Beutelovi mají 3 syny: Zdeněk (* 6.10. 1967) je ekonom obchodního provozu, Marek (* 18.9. 1972) studuje Průmyslovou školu elektrotechnickou v Brně a Martin (* 6.5. 1976) je zákem ZŠ. Beutelovi bydlí v Brně, Kačířova 37.

Leopold (III.) Vilímek * 13.4. 1899 v Leštině jako syn Leopolda (II.) a Kateřiny Vilímkových. Byl vyučený zahradníkem, většinu života prožil v Brně, kde také 2.10. 1973 zemřel. Leopold (III.) si dne 29.4. 1939 v Chocni vzal za manželku Růženu (* 20.8.1906) roz. Hýblovou, která žije u svého syna Jiřího v Brně na Lesné. Leopold (III.) a Růžena měli 2 syny: Josef * 25.2. 1940 v Chocni je ekonomem, je bezdětný a bydlí v Brně, Jiří * 11.1. 1943 v Brně je zaměstnancem ČSD.

Jiří Vilímek * 11.1. 1943 v Brně jako syn Leopolda (III.) a Růženy Vilímkových. Oženil se 23.7. 1966 v Děčíně s Olgou (* 19.8. 1945 v Praze), roz. Rezkovou. Jiří je zaměstnancem ČSD, Olga je učitelkou, mají 2 syny: Dušana * 28.1. 1970 v Brně a Libora * 10.6. 1975 též v Brně. Bydlí v Brně na Lesné, Jurkovičova 11.

Anna Pekařová, roz. Vilímková * 8.2. 1903 (nebo už 21.10. 1901 n.2) v Leštině 44 jako dcera Leopolda (II.) a Kateřiny Vilímkových. Anna se provdala 8.6. 1924 za vdovce Aloise Pekaře (* 1.8. 1895 v Peklích 33), který z 1. manželství (s Annou, roz. Netolickou) měl syna, rovněž Aloise. (Tento * 1948 jako ženatý, otec synů Jiřího a Vlastimila). Alois Pekař a Anna, roz. Vilímková, spolu měli jediného syna, Jaroslava, * 15.8. 1925 v Peklích. Anna Pekařová, roz. Vilímková, * 5.2. 1928 v Peklích a vdovec Alois Pekař se oženil 30.9. 1929 potřetí. Vzal si Annu, roz. Nechvílovou a s ní měl dceru Martu, * 15.8. 1931 v Peklích. Tato Marta se 19.2. 1955 v Hrušové provdala za Františka Jiráčka (* 5.2. 1928 ve Vys. Mýči). František a Marta Jiráčkovi mají dvě dcery a bydlí v Peklích u Litomyšle. František je prasynovcem Marie, roz. Jiráčkové, manželky Antonína Vilímka (* 1848) - viz dále.

Jaroslav (st.) Pekař * 15.8. 1925 v Peklích jako syn Aloise a Anny (roz. Vilímkové) Pekařových. Jaroslav se 26.2. 1949 oženil s Annou (* 5.9. 1923 v Dolním Újezdě 216), roz. Brůnovou. Mají spolu 2 děti: Annu (* 26.2. 1950 v Dolním Újezdě), provdanou 12.8. 1972 v Litomyšli za Zdeňka Chalupníka (* 28.3. 1949 v Litomyšli) a mají spolu syna. Jaroslav (ml.) pekař, * 7.6. 1956 v Litomyšli, je od 6.6. 1981 ženat s Marcelou (* 6.4. 1960), roz. Dostálovou. Jaroslav (st.) a Anna Pekařovi bydlí v Litomyšli, ul. U lomu 131.

Rodová větev Františka Vilímka

Není známa, žije však dodnes v USA, snad v Chicagu.

Rodová větev Antonína Vilímka

Antonín František Josef Vilímek * 6.1. 1848 v Leštině 44 jako syn Dominika a Anny Vilímkových. Antonín se vyučil u svého nevlastního otce Josefa (st.) Krejčího mlynářem. Byl pak po celý život krupařem, pekařem a obchodníkem s obilím a moukou v Proseči 49. Antonín se 27.7. 1875 v Nových Hradech oženil s Marií (* 26.10. 1854 v Nových Hradech 34 jako dcera Josefa a Anny Jiráčkových). Antonín a Marie Vilímkovi měli celkem 9 dětí: 3 chlapci zemřeli brzy po narození, Antonín (ml.), * 3.2. 1878 se nešťastnou náhodou utopil při koupání v rybníce v Proseči dne 23.7. 1888. Vůbec nejstarší byla dcera Antonie (* 5.3. 1876), která byla řeholnicí v Kongregaci

školských sester OSF. Přijala řádové jméno (Marie) Marketa. Byla nakonec prefektkou a představenou v Margariteu v Praze XII. Zemřela v Praze 11.2. 1943. Julie (+ 12.4. 1883, + 14.10. 1932) byla provdána za Antonína Nováka, odborného učitele v Chrudimi. Měli jediné dítě, syna Jiřího, jehož syn, opět Jiří, žije v Sezimově Ústí (a má syny Jiřího a Pavla) a dcery Alena, provd. Honková a Jindřiška, provd. Nepožítková žijí obě v Praze (a obě mají děti). Julie Nováková zemřela na rakovinu krku. Viktor (+ 5.9. 1887); o něm podrobněji dále. Marie (+ 22.8. 1890) zůstala po celý život svobodná, žila v Chrudimi, kde 12.8. 1950 zemřela. Maximilián (+ 6.10. 1892) - později se psal vždy Maximilián (výjimečně i Max) - byl lesním inženýrem a důstojníkem z povolání (viz. dále). Antonín Vilímek (+ 1848) zemřel 18.5. 1914 v Proseči, údajně na zápal plic (nebo snad na rakovinu ?), jeho žena Marie, roz. Jiráčková, zemřela 22.6.1915 též v Proseči a to na rakovinu.

Viktor Vilímek + 5.9. 1887 v Proseči 49 jako syn Antonína a Marie Vilímkových. Vyučil se pekařem, později dělal i obchodníka a v Jugoslávii i mlynáře. Zúčastnil se I. světové války, brzy po příchodu na frontu přešel k Rusům, v zajetí pracoval u vysokých pecí v Jaroslavské gubernii a tam ho vyhledal jeho bratr Maximilián a s ním vstoupil do srbských legií. Společně pak prodělali tzv. anabasi a po příjezdu do jižní Evropy Viktor ještě stačil vstoupit do čs. legií ve Francii. Tam byl poraněn yperitem. Po vyléčení a návratu do vlasti se oženil s Růžnou, roz. Koutnou z Proseče, jednou ze 7 dcer (a 1 syna) chudého ševce. Viktor a Růžena spolu měli 4 děti: Zdena, + 29.1. 1921 na Myjavě je provdána za Fr. Částka, Božena, + 26.11. 1924, provd. Vančurová je vdovou, Milan, + 30.7. 1922 byl svobodný a padl 28.5. 1944 v partyzánských oddílech J.B. Tita v Johovci u Doboje v Jugoslávii. Nejmladší syn Viktor (ml.) + 8.3. 1931 ve Smolenicích zemřel na záškrt dne 29.11. 1936 v Daruvaru. Viktor (st.) odešel po svatbě s manželkou Růžnou na Myjavu a odtud do Smolenic na Slovensku, kde si zařídil pekárnu a obchod. I když se jim tam dobře dařilo, odstěhovali se r. 1935 do Daruvaru a za války pak do Tuzly, obojí v Jugoslávii. V Jugoslávii se Viktorova rodina dopracovala velkého jmění, avšak za války o něj z velké části přišla. V r. 1946 všichni repatriovali do Československa. Viktor (st.) Vilímek zemřel 27.4. 1970 v Mikulově, jeho žena Růžena zemřela 28.9. 1979 tamtéž.

Zdena Částková, roz. Vilímková + 29.1. 1921 v Myjavě na Slovensku jako nejstarší dítě Viktora a Růženy Vilímkových. Studovala v Brně gymnasium, ale v r. 1935 studia zanechala, protože se s rodiči odstěhovala do Jugoslávie, kde pokračovat ve studiu neměla možnost. Provádala se 2.7. 1941 v Tuzle za jugoslávského Čecha Františka Částka (+ 27.1. 1919 v Daruvaru). V r. 1946 repatriovali do Československa, nejprve hospodařili na selské usedlosti v Perné, potom přesídlili do Mikulova, kde žijí dodnes. Oba jsou v důchodu. Měli spolu celkem 5 dětí, jedno z nich, Miroslav (+ i 1944) zemřelo brzy po porodu. Nejstarší je Zdeněk Částek, + 23.1. 1943 v Daruvaru. Další byl Ivan, - Iomislav (+ 9.8. 1946 v Daruvaru, + 17.2. 1985 v Mikulově), který se po celý život neoženil. Syn Milan

+ 25.2. 1948 ve Valticích. Poslední dítě, Růžena, + 11. 2. 1955 ve Valticích má syna Petra a je úřednicí v Mikulově. V listopadu 1987 se ve Valticích provdala za Lad. Housera.

Zděrek Částek + 23.1. 1943 v Daruvaru v Jugoslavii jako syn Františka a Zdeny, roz. Vilímkové, Částkových. V r. 1946 s rodiči repatrioval do Československa. Vyučil se valcím. 27.10. 1967 se v Ostravě oženil s Helenou Rajmíšovou (+ 22.12. 1945 v Rimavské Seči), žijící v Ostravě - Vyškovicích a mají dvě děti, Martina a Hanu.

Milan Částek + 25.2. 1948 ve Valticích je vlastním bratrem předchozího Zdenka. Vyučil se montérem. Z 1. manželství (s Josefou, roz. Štastnou), které bylo později rozvedeno, má dceru Lenku. Ve 2. manželství (s Jiřinou, roz. Valehrachovou) má 2 syny, Romana a Tomáše. Milan a Jiřina Částkovi bydlí ve vlastním rodinném domku v Mikulově na Moravě.

Božena Vančurová, roz. Vilímková + 26.11. 1924 ve Smolenicích na Slovensku jako 3. dítě Viktora a Růženy Vilímkových. Provádala se 22.4. 1946 v Proseči za Stanislava Vančuru (* 17.5. 1921 v Zašové u Valašského Meziříčí, † 20.7. 1983 v Nechanicích u Hradce Králové), se kterým se znala už z Jugoslávie. Stanislav tam žil se svými rodiči od dětství, byl učitelem na tamnější menšinové české škole a za války byl důstojníkem litovy partyzánské armády. Po sňatku žili mladí manželé Vančurovi v Perálcích a později pak ve Skutči, kde Stanislav učil a řediteloval na tamnějších školách. Na pensi se přestěhovali do Hradce Králové, kde Božena žije dodnes. Božena a Stanislav měli 2 děti: Starší Jiřina (* 31.10. 1946 v Litomyšli) je učitelkou a je provdána od 26.6. 1965 za Ivo Borka, středoškolského profesora v Hradci Králové. Mladší byl Stanislav (ml.) (+ 10.10. 1948).

Stanislav (ml.) Vančura + 10.10. 1948 ve Vysokém Mýtě jako syn Stanislava (st.) a Boženy Vančurových. Byl ženatý od 29.7. 1969 s Evou, roz. Zavřelovou. Měli 2 děti, Evu a Stanislava (nejml.). Stanislav (ml.) Vančura byl nadporučíkem kriminální policie. Tragicky zahynul 28.1. 1983 v Hradci Králové. Vdova po něm se snad znova provdala a i s dětmi se odstěhovala z Hradce Králové.

Ing. Maxmilián Vilímek + 6.10.1892 v Proseči jako syn Antonína (* 1848) a Marie Vilímkových. Rodiče si přáli, aby se stal katolickým knězem, proto studoval gymnasio. Po maturitě si na rodičích vymohl, že šel studovat lesnictví na "k.k. Hochschule f. Bodenkultur" ve Vídni. Tam ho zastihl začátek 1. světové války a v r. 1915 odešel jako podporučík v zálu na frontu, kde velmi brzy přeběhl k Rusům. Vstoupil do Srbského dobrovolického sboru na Rusi (čs. legie ještě nebyly vytvořeny) a dopomohl ke vstupu do téhož Sboru i bratru Viktorovi. V bojích na Dobruďi byl v září 1916 velmi těžce zraněn (roztržena levá ruka, průstřel plic, turecký puškový projektil mu trvale uvízl těsně pod srdcem, kde ho Ing. M. V. měl až do smrti). Ze zranění byl prakticky vyléčen (měl jen nepatrně deformovanou l. ruku a stělu pod srdcem - kvůli ní byl "33 % invalida"). Byl vyznamenán vysokým ruským řádem sv. Anny i srbským řádem Miloše Obrenoviče. Vrátil se ke své divisi a společně s bratrem Viktorem prodělali tzv. anabasi, t.j. přesun Srbského sboru (později i čs. legie) z Ruska

přes Sibiř, severní Čínu, Singapur, Indický oceán a Suezským kanálem na jihobalkánskou frontu. Tam pak byl Maxmilián vojenským náčelníkem malé železniční stanice až do konce války. Po skončení války pracoval na čs. vyslanectví v Bělehradě. Při návštěvě své sestry Markéty v Praze se seznámil s mladou lékařkou MUDr. Marií rozenou Sedláčkovou (* 19.8. 1894 v Kralicích na Haně). S ní se v Praze 10.6. 1920 oženil. Po svatbě zanechal Maxmilián práce na vyslanectví v Bělehradě a stal se čs. důstojníkem z povolání. Dosáhl stupně až hodnosti podplukovníka. Od r. 1920 či 1921 žili manželé Vilímkovi stále v Brně, kde Maxmilián při zaměstnání dostudoval na VŠZ lesní inženýrství, ale zůstal i potom důstojníkem. MUDr. Marie byla lékařkou v Zemském ústavu pro choromyslné v Brně - Černovicích, kde v jejím služebním bytě celá rodina po dobu 1. republiky bydlela. V r. 1932 postavili manželé Vilímkovi v Masarykově čtvrti na Sedlákově ulici 23 dům, kam se začátkem nacistické okupace, když MUDr. Marie musela odejít ze státních služeb, odstěhovali a žili tam až do smrti. Ing. Maxmilián † 15.1. 1967 na rakovinu žaludku, MUDr. Marie † 6.2. 1972 (v Letovicích) na rakovinu žlučníku. Ing. Maxmilián a MUDr. Marie Vilímkovi měli 3 děti: Taťána (* 21.8. 1921, † 31.5. 1978 v Brně), byla provdána za doc. Ing. Ludka Sedláčka (jen náhodná shoda jmen s Taťaniným dědem). Taťána a doc. Sedláček měli 2 syny - Ing. Ludka (ml.) (má 1 dceru) a Ing. Přemysla (má 3 syny a 2 dcery). Věra (* 3.6. 1925) je provdána za Josefa Chloupku (* 1920) z Věderad u Kunštátu na Mor. Chloupkovi žijí od r. 1948 ve Venezuele, od r. 1961 žijí v Rakousku. Mají 5 dětí: Pilar (* 10.11. 1948 ve Venezuele), Marek (* 10.6. 1951 ve Venezuele), Eva (* 29.4. 1958 ve Venezuele), Jana Maria (* 18.1. 1960 ve Venezuele, provdaná 7.4. 1984 v Rakousku s Gunterem Kratochvillem - mají syny Stephana a Paula) a Josef (ml.) (* 19.7. 1965 v Rakousku). Nejmladším sourozencem Taťány a Věry je Ivan Vilímek (* 11.6. 1934 v Brně).

Ivan Vilímek * 11.6. 1934 v Brně jako poslední dítě Ing. Maxmiliána a MUDr. Marie Vilímkových. Vystudoval přírodovědeckou fakultu Masarykovy university v Brně a je odborným asistentem VUT Brno. Oženil se v Praze 28.1. 1961 s Evou, roz. Machytkovou (* 21.9. 1937 v Nové Pace). Mají 3 děti: Ing. Eva * 20.10. 1961, je provdána za Ing. Františka Krauta, mají dceru Markétu (* 8.5. 1983) a syna Tomáše (* 17.7. 1987) a žijí v Praze. Ing. Petr (* 26.3. 1963) je zaměstnancem ČSD v Brně a se ženou Ing. Danou (roz. Talovou) mají dceru Zofii (* 15.12. 1988). David (* 27.5. 1971) studuje strojní fakultu VUT v Brně a je zatím svobodný. Ivan a Eva Vilímkovi bydlí v Brně, Antonínská 6.

Archivní dokumentace

Všechna uváděná fakta jsou podložena nejméně jedním, nejčastěji více konkrétními záznamy v archivních písemnostech příslušné doby. Citace je uvedena buď přímo v textu, nebo vyplývá z uváděných dat. Prameny 19. stol. neuvádím, jejich citace je příliš obsáhlá a prameny jsou běžně dostupné v SOA Zámorsk. Údaje ze 20. stol. jsou čerpány z originálů listin (křestních a oddacích listů, úmrtních oznámení aj.), které jsou v držení žijících příbuzných. Z nejstarších matrik, pozemkových knih a dalších materiálů jsou nejdůležitější: V SOA Zámorsk (VČ kraj): sign. 142 - 1 m NO f.ú. RYCHNOV n. Kn. 1629 až 1652, sign. 77 - 1 rm N f.ú. KOSTELEČ n. Orl. 1632 až 1666, sign. 15 - 1 m NO f.ú. ČASTOLOVICE 1638 až 1678, sign. 15 - 2 m NOZ f.ú. ČASTOLOVICE 1679 až 1727 a řada dalších m ČASTOLOVIC obdobných signatur, sign. 63 Vs ČASTOLOVICE (1. dochovaná pozemková kniha pro Synkov 1666 až 1673, sign. 72 Vs ČASTOLOVICE (2. pro Synkov 1684 až 1703), sign. 67 Vs ČASTOLOVICE (3. pro Synkov 1696 až 1882), sign. 74 Vs ČASTOLOVICE (1. dochovaná pozemková kniha pro Lično cca 1690 až 1766), sign. 73 Vs ČASTOLOVICE (pozemková kniha pro Častolovice 1692 až 1881) a sign. 394 PozK. o.s. VYSOKÉ MÝTO (poz. kniha pro Leštinu 1730 až 1846). V SÚA Praha - Dejvice: Terež. katastr - rustikál, Fond SMR 109/45 sign. B.-H.9 "Soupis poddaných podle víry - ves Synkov", Fond Stará manipulace, sign. SM S/209/H.40 (listiny rodu Harnachů). V A hl. m. Prahy: sign. IV. - 1737/a, 1990 ("Křestní list" nejstaršího Harnacha z Livonska) a další.

ODSVĚDČOVÁNÍ R. 1657

RUDOLF MELICHAR

Nebylo snadné dosáhnout slevu na daních za škody, které byly způsobeny krupobitím.

Na černovickém panství způsobilo krupobití roku 1656 značné škody. Majitel panství Martin Paradis žádal na nadřízených úřadech, aby byl vyslán komisař ke shlednutí škod. Černovice tehdy náležely do bechyňského kraje. Zachoval se o tom tento záznam. "Albrecht Kapoun ze Svojkova na Vodici, Těchobuzy a Oblajovicích, nařízený Královský hejtmán kraje bechyňského na základě nařízení místodržících království českého dne 26.9. 1657 aby osobně škody na živnostech lidem oddaným od ohně aneb povětří stalých v těch místech očitě spatřil dle žádosti uroz. p.p. Martina Paradysa z Eschaidu na Černovicích a též J. M. cis. soudu dvorského a komorního rady, za jeho přítomnosti učiněnou škodu v Černovicích osobně shlížel a slyšel jaká škoda se stala.

Dostatečným napomenutím pana komisaře, aby přísahou a pravdivě uvedli na kolenou svých kleče, prsty pravice své položeny na krucifix škodu, která se zkrz krupobití a zlé povětří se jim stala v létě r. 1656 a že tomu tak jest duší svou potvrdili před komisařem."

První přísahal Pavel Mládek.

"Já Pavel Mládek přísahám pánu Bohu všemohoucímu. blahoslavené panně Marii Matky Boží, že jest léta 1656 10. dne měsíce augusta z dopuštění Božího obilí mé, které jsem tak z pozhennání Božího na polích měl totiž ovsa na polovici poklizeno a na nic přivedeno bylo, zkrze což já na živnosti mé nemálo zkaženéj souce tak sobě pomoci a nic kontribuci a daní mně zapravovati nelze, tak mi toho dopomáhej pan Bůh všemohoucí panna Maria matka Boží i všichni svatí. Amen."

Po něm pak stejně přísahalo ještě 8 zemědělců. Zdá se, že další tři nebyli k přísaze připuštěni, neboť jejich jména jsou v zápise škrtnuta. Pak přísahal primas a ještě jakýsi úředník. "Já Matěj Blažkův primas městys Černovic přísahám, že také v pravdě povědom jsem i také jsem to očitě spatřil, kterak léta pojminulého 1656 10. dne měsíce augusta při městys Černovicích což oni i já na živnostech svých nemálo zkažení souce jak sobě pomoci a nic kontribuci a daní zapravovati nám nelze čemuž že v pravdě tak jest a nejso od žádného abych tak svědčil naveden ani uplacen tolik samo o sobě jest vysvěduj a jinak nečiním ani pro přízeň, ani přátelství, dary, rozkaz, poručení, strach a bázeň ani pro žádnou jinou věc, jak by ta koliv jmenována býti mohla, tak mi toho dopomáhej pán Bůh všemohoucí, blahoslavená panna Maria boží i všichni svatí. Amen." Po něm pak přísahal i úředník.

Čehož jest datum na Černovicích 8. dne měsíce března 1657.

Roku 1714 došlo k dalšímu krupobití a hospodáři se museli opět podrobit "osvědčování" a přísaze.

W. HALEYE * KOŘENY * A AMERICKÁ GENEALOGIE

Věra Potůčková

I když narážíme při své genealogické práci na řadu překážek a nesnází, jsou nesrovnatelně lépe překonatelné ve srovnání s problémy americké genealogie rodu otrockého původu, pocházejícího z Afriky a od roku 1767 usazeného v Americe. Velmi čtivou knihu o sedmi generacích jednoho rodu zamerikanizovaných černochoů za dobu 200 let až do doby Alexe Haleye, jsou jeho nedávno vyšlé "Kořeny". Moje přednáška "Genealogie v knize Kořeny" 10.2. 1989 byla právem uvítána jako zajímavé a obtížné završení rodové kroniky potomků otroka Kunta Kinte-ho. Není to román v obvyklém pojetí, je to vlastně literárně zpracovaná rekonstrukce genealogických skutečností. Je to dílo dokumentární hodnoty. Práce na knize trvala 12 let. Při hledání dokumentů a svědectví autor procestoval 800 tisíc km. Pátral ve Spojených státech, v Evropě i Africe.

Ve své knize vysvětluje pozadí obchodu s otroky. Rozvíjející se kapitalismus potřeboval pracovní sílu. Nejprve se vykořisťovatelé pokusili využívat k těžké práci indiány. Ti však nebyli fyzicky příliš odolní a při těžké práci houfně umírali.

Pozornost se tedy obrátila na africké černochoy. Následkem obchodu s otroky, organizovaného Evropany a Američany, byly v Africe vylištěny celé kraje a zničeny celé černošské kmeny. Ani transport černochoů přes oceán nebyla žádná selanka. 30 % úmrtnosti při dopravě nebyla výjimkou. Často při nebezpečí, že bude loď zajata, byl celý lidský náklad hozen žralokům. Přesto se obchod s otroky vyplácel. Do celé Ameriky bylo přivezeno na 15 milionů černých otroků.

Na plantážích amerického jihu bylo otroctví zvlášť kruté, krutější než v Latinské Americe. A na jižních plantážích Spojených států amerických se odvíjí děj knihy Kořeny, sem se dostal prapředek spisovatele Alexe Haleye. Tato kniha v roce 1976 vzbudila mimořádnou pozornost a byla vyhlášena za superbestseller. Byla také zpracována pro televizi a i televizní zpracování seriálu mělo velký úspěch.

Knihu můžeme rozdělit na několik částí. Především je to život hlavního hrdiny Kunta Kinteho v jeho vlasti, Africe ve vesnici Juffure, dále jeho ukradení a transport otrokářskou lodí do Ameriky, jeho obtížné přizpůsobování se životu otroka. Jemu je věnována největší část knihy. Poslední částí jsou

osudy jeho potomků.

Na jaře roku 1750 v Gambii v Západní Africe se narodilo mladým manželům Omorovi a Bintě Kinteovým z kmene Mandingů první dítě. A nyní autor popisuje život vesnice a její zvyky den za dnem. Např. vybrat jméno dítěti do 7 dnů je právo a povinnost otce. Novorozenátko pojmenovali Kunta. V této části Afriky je náboženstvím islám. První činností mužů každý den je účast na bohoslužbě, teprve potom odejdou do svých příbytků posídat. Každý muž má pro sebe zvláštní chyši. Žena s dětmi bydlí zvlášť, jídlo donáší muži do jeho obydlí. Děti do 5 let pobíhají bezstarostně po vesnici jen tak, nahatě, bez jakéhokoliv oděvu. Starají se o ně víceméně staré ženy, babičky, které je hlídají a vyprávějí jim zajímavé příběhy. Po dovršení 5 let jim již nastávají povinnosti - začínají chodit do školy a pomáhat rodičům, např. pasou kozy. Dostanou také svoje první oblečení, novou košili, čímž vstupují do druhého kafa, jak označují Mandingové toto životní údobí. Ve škole se učí děti na zpaměť korán a číst a psát arabsky. Dospělí mají práci na poli, muži pěstují podzemnici, kuskus a bavlnu, loví zvěř, ženy mají na starosti pěstování rýže, starají se o jídlo, tkají látky a šijí pro celou rodinu oděv. Fascinující jsou popisy různých obřadů, ať při svatbách, pohřbech, při setbě nebo při žních, při odchodu na lov, při porodu. Ve žních a po žních nastává - jak bychom řekli - společenská sezóna. Do vesnice přichází mnoho cizinců, např. obchodníků, kteří prodávají barevné ozdobné plátno, nebo oříšky kola, sůl a jiné. Pohanští obchodníci, prodávající tabák, šňupavý tabák a medovinu, se v muslimské obci ani nezastavují, vědí, že muslimští Mandingové nepijí ani nekouří. Nebo obcí procházejí mladíci z jiných vesnic, kteří se vydávají na průzkum okolní krajiny. Přicházejí také různí kočovní hudebníci a odborníci na korán.

Nejoblíbenějšími návštěvníky byli vždy grioti a když začali vyprávět o rodinných klanech, králích a válečnících, bitvách a legendách minulosti, rozhostilo se mezi posluchači veliké ticho. Dokáží vyprávět o některých rodech mnoho podrobností až do daleké minulosti. Hodně pozornosti věnuje kniha i vztahu sourozenců. Kunta má ještě tři menší bratry a jejich poměr k sobě navzájem je pěkně vylíčen. Vztah dětí a mladých lidí se vyznačuje velkou úctou a vážností, s jakou se chovají ke svým rodičům i ostatním dospělým. V 10 letech skládají děti zkoušky ze svých školních znalostí. A tím přecházejí do třetího kafa. Od otce dostanou základ majetku, kozu nebo dvě, a záleží na každém, jak se o ně bude starat a jak se jeho majetek bude množit.

Než chlapci dovrší 15 let, jsou odvedeni na 4 měsíce mimo vesnici, kde se pořádá jakési školení "nových mužů". Chlapci pod dohledem vybraných učitelů se učí lovit zvěř, válčit, překonávat bolest, stopovat zvěř, orientovat se podle hvězd a vůbec všechny činnosti, které muži potřebují znát. Chlapec, který neuspěje ve výcviku mužnosti, je po celý zbytek života považován za dítě, přestože je to dospělý muž. Všichni se mu budou vyhýbat a vesnice mu nikdy nedovolí oženit se, aby nezlodil takové, jako je on. Nejpozoruhodnější tajemství,

kteřé se chlapci učí, je druh mužského jazyka, v němž jsou zvuky ze slov Mandingů přeměněny určitým způsobem, který se nikdy nesmějí naučit ženy, děti nebo Nemandingové. K dovršení znalostí přichází k dospívajícím hochům také griot, který jim vypráví historii jejich kmene. Vypráví jim i příběhy z minulosti Afriky a o mnoha afrických královstvích. Království dávného Mali bylo nejbohatší a nejstarší ze všech černých království. Mělo mnoho měst, největší bylo legendární Timbuktu. Mělo rolníky, řemeslníky, kováře, barvíře, koželuhy i tkalce. Ale obrovské bohatství Mali pocházelo hlavně z rozvinuté sítě obchodních cest, po kterých putovala sůl, zlato a měď. Bylo také největším střediskem vzdělanosti v celé Africe, mělo tisíce učenců, jejichž počet stále vzrůstal.

Protože grioti v této historii hrají velkou roli, uvádím doslova: Griot dorazil za 3 dny, doprovázen několika mladými muži ze své rodiny. Byl daleko starší než všichni grioti, které Kunta v životě viděl, byl vlastně tak starý, že starý učitel vedle něho vypadal mladý. Stařec ukázal chlapcům, aby se kolem něho posadili do půlkruhu a začal vyprávět, jak se stal tím, čím je. Vyprávěl jim, že po celé roky studia od mládí každý griot ukládá hluboko do svého nitra záznamy předků. Jak jinak byste se mohli dovědět o velkých činech dávných králů, světců, lovců a válečníků, kteří žili stovky dešů před vámi? Setkali jste se snad s nimi? Tázal se stařec. Ne, dějiny našeho lidu jsou přenášeny do budoucnosti zde! A poklepal si na šedou hlavu. Starý griot pak zodpověděl otázku, která ležela v hlavě každého chlapce. Pouze synové griotů se mohou stát grioty. Když takový chlapec skončí výcvik mužnosti, jako tito jeho vlastní vnuci, kteří dnes sedí vedle něho, začne studovat a cestovat s vybranými staršími a slyší znovu a znovu historická jména a příběhy, tak jak se předávají od generace ke generaci. A za určitou dobu zná každý mladý muž svou část dějin předků do nejmenšího detailu, právě tak jak byla vyprávěna jeho otci a otci jeho otce. A přijde den, kdy se z takového chlapce stane muž a bude mít syny, kterým bude zase on vyprávět ty příběhy, takže události dávné minulosti budou žít navěky".

Na konci pobytu mimo vesnici se ještě chlapci podrobují obřízce čili operaci kasas bojo, která chlapce očistí a umožní mu stát se otcem mnoha synů. Po návratu do vesnice jsou chlapci považováni již za dospělé muže. Když bylo Kuntovi Kintemu 17 let (1767), byl v lese nedaleko vesnice polapen lovci otroků tuboby, jak označují domorodci bělochy, a jejich černými pomocníky, zrádci, slejtí a odvlечen na otrokářské lodi do Ameriky.

Vytržení z láskyplného kruhu rodiny je pro chlapce kruté, líčení, útrap, které museli zakusit unesení černoši na lodi je obžalováním bělochů ze strašných zločinů, kterých se dopouštěli na bezbranných obětech jen proto, že měli jinou barvu pleti. Líčení útrap na lodi je sugestivní a vzbuzuje ve čtenáři hrůzu z toho, čeho je "člověk" schopen.

Na ukázkou několik úryvků popisu cesty na otrokářské lodi:

"Kousání blech i svědění bylo čím dál tím horší. Ve špíně se vši i blechy rozmnožovaly po tisících, až nakonec zaplavily

celý prostor. Nejhorší to bylo tam, kde na těle rostly vlasy nebo chlupy. - Kunta ztratil pojem času. Moč, zvratky a výkaly, které páchly všude kolem, se slily v mazlavou hmotu pokrývající prkennou podlahu dlouhých paland, na kterých leželi. Právě když si začal myslet, že už to nevydrží, sestoupilo s hlasitými kletbami poklopem osm tubobů. Místo obvyklé nádoby s jídlem nesli něco, co vypadalo jako motyky s dlouhými násadami, a čtyři velké kádě. A Kunta s úžasem pozoroval, že na sobě nemají žádné šaty. Nazí tubobové okamžitě začali zvracet hůř než všichni ti, co tu byli před nimi. Ve světle svých lamp se rozběhli po dvou uličkách a rychle strkali motyky na palandy a seškrabovali část svinstva do svých kádí. Teď už zvraceli tubobové příšerně, tváře se jim směšně stahovaly a chlupatá bezbarvá těla se pokrývala kusy seškrabovaného svinstva. Ale když skončili a odešli, strašný, horký, dusivý zápach zůstal stejný. - Jediná věc, která odváděla Kuntovu pozornost od tubobů a od toho, jak je zabít, byly krysy, které se stávaly každým dnem drzejší. Jejich vousky ho lechtaly mezi nohama, jak kousaly do rány, která krvácela a hnísala. Ale vši ho raději kousaly do tváře a vysávaly tekutinu z koutků Kuntových očí anebo hlen vytékající z jeho nosu. Kroutil tělem a prsty se pokoušel strknout a rozdrtit vši, které se mu podařilo chytit za nehty. Ale ještě horší než vši a krysy byla bolest v ramenech, loktech a bocích, které teď pálily jak oheň od týdnu tření o tvrdá, drsná prkna pod ním. Viděl krvavé skvrny na zádech ostatních mužů, když byli na palubě, a jeho výkřiky se slévaly s jejich, kdykoliv se velká kánoe zhoupla: či naklonila víc než obvykle.

Každý den se Kunta cítil o trochu hůř a nijak mu nepomáhalo, když věděl, co se děje ostatním mužům. Z jejich střev začala vycházet směs sražené krve a hustého, šedožlutého a příšerně páchnoucího hleny. Když tubobové poprvé ucítili a uviděli tento smradlavý výtok, začali být vzrušeni. Jeden z nich odpěchal poklopem zpět a o několik minut později sestoupil hlavní tubob. Zalykaje se, ukázal ostře ostatním tubobům, aby odvázáli ječící muže a odnesli je z podpalubí. Brzy se vrátili další tubobové se světly, motykami, kartáči a vědry. Se zvracením a s drsnými kletbami začali seškrabovat a několikrát drhnout palandy, ze kterých odnesli nemocné. Pak na ta místa nalili vařící ocet. Ale nic nepomáhalo a krutá náказа - úplavice - se šířila dál. Brzy se také on začal zmítat bolestí v hlavě a zádech, pak se pekl a chvěl horečkou a zimnicí a nakonec cítil, jak se jeho útroby svírají a vytlačují páchnoucí krev a hnis. Kunta měl pocit, že jeho vnitřnosti vycházejí ven s výtokem a téměř omdlel bolestí. Kunta začal zvracet, když mu tubobové nasadili okovy na zápěstí a na kotníky a pak ho strčili do zadu na zem mezi dva jiné sténající muže. I ve své hrůze pochopil, že tam, kde blikají světla, přikovávají tubobové ty, kteří přišli s ním. Pak upadl do milosrdného spánku."

Kunta Kinte v Americe je prodán, on se však odmítá smířit s otroctvím a několikrát se pokouší o útěk. Vždy je však chycen a stále více týrán, aby se podvolil a stal se věrným služebníkem svého pána. Po posledním útěku - aby mu znemožnili další podobné pokusy - ho zmrazili, usekli mu chodidlo.

První jeho pán byl plantážník John Waller, druhý - jeho bratr, doktor William Waller, Spotsylvánský okres ve Virginii.

Dlouho se Kunta Kinte nemohl s nikým dorozumět, znal jen svou řeč mandingštinu a angličtině nerozuměl. Z hrdosti se dlouho vzpíral řeči se naučit, ačkoliv to byl inteligentní člověk. Dlouhá léta žil jen prací, nesnažil se ani s nikým spřátelit, všemi černými otroky pohrdal, že se tak smiřují se svým otroctvím. Teprve po mnoha letech našel cestu ke svým spolutrpiteľům a sblížil se i se ženou, o něco starší než byl od, jménem Bell, která se mu stala dobrou manželkou (1790).

Byl hrdý na svůj původ i na své jméno a bouřil se, když mu jeho pán říkal Toby. Tak vlastně ztrácel sám sebe, když mu změnili i křestní jméno. Příjmení zmizelo hned při prodeji otroka, dostával jméno svého pána. Pán mohl podle nálady s černochy jednat, nechal je zbít nebo - když se mu zachtělo, některého prodal. Tak se stávalo, že byl prodán syn nebo matka nebo otec, černošská rodina se rozpadla a mnohdy se více její členové nesetkali.

To se stalo i v rodině Kunty Kinteho. Když bylo jeho dceři Kizzy 16 let (1806), prodal ji pán poté, když pomohla jinému otrokovi k útěku. Kunta své dceři od jejího útlého dětství vyprávěl svou historii, o únosu, o cestě na otrokářské lodi, o svých útěcích i o svém zmrzačení, poněvadž chtěl, aby jeho potomci věděli, odkud pocházejí. Ke své historii přidával i některá slova ve svém rodném jazyce - ko, Kambo Bolongo.

Nový pán, Tom Lea, majitel malé plantáže v Caswellském okrese v Severní Karolíně, Kizzy znásilnil. Z tohoto spojení s narodil syn, jemuž dal pan Tom Lea jméno George. Nikdy ho však za svého syna neprohlásil. Když George povyrostl, pán ho záhy naučil zacházet s divokými kohouty, chovat je i cvičit k bojovnosti pro kohoutí zápasy. George si tuto práci zamiloval a věnoval se jí celý život. Nikdo o něm jinak nemluvil, než jako o Kohoutím Georgeovi.

George měl se svou zbožnou ženou Matyldou 8 dětí. I tyto děti již v ranném dětství slýchaly historky o svém pradědovi a vštípily si je v paměť, aby je jako dospělí předali dalšímu pokolení. Žádný z jeho dětí si práci s divokými kohouty neoblíbil, i když s nimi, když dorůstaly, musely podle přání pána pomáhat.

Autor zde popisuje velmi podrobně práci s divokými kohouty, kteří se museli vhodně krmit, cvičit, masírovat a připravovat na zápasy, aby se rozvinuly jejich bojovné pudy. Divocí kohouti získali pánovi Tomu Leaovi vlastně veškerý majetek, který měl. Vyhrál jej na sázkách při kohoutích zápasech. Pan Lea nebyl nijak velký boháč. Mimo Kizzy a Georga měl jen 4 otroky.

Když bylo Kohoutímu Georgeovi 32 let a měl již řádku dětí, uvažoval o tom, že by se mohl s rodinou event. vykoupit z otroctví. A zde jsou uváděny ceny na otrokářském trhu (cca rok 1838) - děti asi po 300 dolarech, žena asi 800, starší ženy 600, muž okolo 2 000, event. Když šlo o odborníka 3 000-4 000 dolarů.

Syn Tom měl vlohy ke kovářské práci a Kohoutímu Georgeovi se podařilo přemluvit pana Lea, aby nechal Toma vyučit řemeslu. Z toho totiž plynula výhoda i pro pána. Po vyučení Tom pracoval v kovárně, zákazníci platili za práci pánovi a Tom dostával za týden od svého pána minimální poplatek. Tom se narodil 20.9. 1833.

V roce 1855 přijel do Severní Karolíny bohatý urozený chovatel kohoutů, lord Russell z Anglie. Pan Lea špatně odhadl své možnosti a při kohoutích zápasech prohrál téměř celé své jmění. Angličan mu něco i odpustil, ale jako protislužbu si vyžádal Kohoutího George na 2 roky do Anglie ke svým kohoutům. Georgeovi se tam nevedlo špatně, ale rodina přišla na dlouhou dobu o otce. Služba v Anglii trvala totiž déle, ale pan Lea to "zapomněl" rodině vyfídit. Takže manželka ani děti o něm několik let nic nevěděly.

Vrátil se až za 5 let. Rodinu na starém místě nenašel, matka Kizzy mu mezitím zemřela, a ženu s dětmi pan Lea, v té době zcela chudý a zbídačelý, prodal. To bylo již v roce 1856. Štěstím bylo, že nový plantážník, pan Murray, který zdědil plantáž po svém strýci, potřeboval k obdělávání plantáže celou rodinu.

Toto všechno se Kohoutí George dozvěděl v roce 1860 po návratu. Když před 5 lety odjížděl do Anglie, aby tam vlastně odpracoval dluh za svého pána - a otce -, slíbil mu pan Lea, že ihned po návratu z Anglie mu dá svobodu a také mu ukázal listinu, kterou mu tuto svobodu dává a před ním ji uložil do pokladny. Kohoutí George nyní myslel jen na tuto listinu a když pan Lea o propuštění z otroctví vůbec nechtěl mluvit, Kohoutí George listinu, když se pan Lea opil do nemoty, sebral a odejel za svou rodinou do almenckého okresu v Severní Karolíně.

Po několikadenním pobytu u rodiny byl Kohoutí George upozorněn na severokarolínský zákon, který zakazuje každému osvobozenému černochovi zůstat uvnitř státu déle než 60 dní, jinak musí být dán znovu do otroctví. A tak Kohoutí George znovu odchází od rodiny.

Po celou dobu otročování černochoů probíhaly v Americe větší či menší vzpoury otroků, které kniha popisuje. Později to byly rozpory mezi jednotlivými americkými státy, z nichž některé se stavěly na ochranu černochoů, jiné nebyly pro jejich propuštění z otroctví. Tyto neshody vyvrcholily pak v sedesátých letech ve válce Severu proti Jihu. Na obou stranách bylo mnoho mrtvých. V roce 1863 prezident Lincoln podepsal zákon o zrušení otroctví, válka však trvala ještě dva roky, až do dubna 1865 (1861 - 1865), kdy se generál Lee vzdal s celou jižanskou konfederací armádou. President Lincoln byl však brzy po vítězství Severu zavražděn.

Konec války znamenal pro černochoy svobodu. Za nějakou dobu po skončení války se vrátil Kohoutí George k rodině a sdělil, že pro ně vybral v Záp. Tennessee osadu, kde již bílí obyvatelé na ně čekají, by jim pomohli vybudovat město. Byla to osada Henning (1873). Muži upravili polní vozy na kryté potahy a ještě s dalšími rodinami bývalých otroků odjelo

29 vozů, 15 dojelo až do Henningu, Lauerdaleský okres na březích řeky Hatchie. Po zbudování příbytků vystavili během roku i kostel v roce 1874, kostel Nové naděje, kde se také vyučovalo.

Tom jako kovář si v nové osadě vydobyl dobré postavení a celá rodina žila ve vážnosti.

V roce 1874 měl Tom se svou ženou Irenou, jejíž matka byla indiánka, celkem 8 dětí ve věku od 3 let (Cynthia) do 12 let. V roce 1890 zemřel Kohoutí George ve věku 83 let.

V roce 1893 si nejmladší Tomova dcera Cynthia (22 let) vzala Willa Palmera, pracovníka a pozdějšího majitele dřevařské společnosti, ctižádostivého a vysoce inteligentního a schopného mladíka. První jejich dítě, syn, brzy po narození zemřelo (1894). V roce 1895 se narodila holčička, Berta George. Otec ji rozmazloval, měla vše, nač si vzpomněla. K 15. narozeninám (v roce 1910) jí otec otevřel zásilkový účet u velké firmy v Chicagu. Bylo to velice chytré děvčátko, od 15 let hrála na klavír a měla vždy výborné známky, i na vysoké škole. Vystudovala pedagogiku a chtěla být učitelkou.

V roce 1913 se rodina seznámila s Bertiným chlapcem. Byl to velmi chudý chlapec ze Savannah v Tennessee, Simon Alexander Haley. Měl žlutavou pleť, oba rodiče měli matky otrokyně a za otce bílé lry, z otcovy strany Jim Baugh, z matčiny plantážník a za občanské války plukovník James Jackson z marionského okresu v Alabamě. V létě Simon Haley pracoval jako průvodčí Pullmannových vozů, aby si našetřil na studia. Za první světové války narukoval dobrovolně do války v Evropě.

V roce 1919 se s Bertou zasnoubili, v roce 1920 se uskutčnil sňatek. Pak v lithace ve státě New York studoval zemědělství (doktorát), a Berta na hudební konservatoři. V červenci 1921 se narodil Alex Haley.

Dědeček Will Palmer byl šťastný, že má vnuka, a bral si ho s sebou do dřevařského podniku, kde mu postavil vedle svého stolu kolébku. V roce 1926 dědeček zemřel. Po jeho smrti babička Cynthia si začala zvat nejružnější ženské příbuzné z Murrayovy rodiny. A v jejich besedách se velmi často objevovala historka o pradědečkovi, který byl unesen ze svého domova v Africe i cizí slova neznámého afrického kmene. A malý Alex Haley napjatě poslouchal a uvědomoval si, že věci, o kterých se mluví, se musely stát před dlouhou dobou.

V roce 1925 se narodil bratr George a Julius v roce 1929. Simon Alexander Haley prodal dřevařskou společnost a stal se profesorem zemědělství a celá rodina žila s ním tam, kde právě učil, nejdéle to bylo na Strojné-zemědělské vysoké škole v Normalu v Alabamě.

V roce 1931 Alexovi zemřela matka ve 36 letech. Po dvou letech se profesor Haley znovu oženil s kolegyní, profesorkou Zeonou Hatcherovou z Columba v Ohio, kde získala doktorát na státní universitě a měli spolu dceru Leis.

Alex Haley po vypuknutí druhé světové války (po dokončení druhého roku university) se nechal zapsat jako poslíček do

Pobřežní stráž Spojených států. Sloužil na nákladní lodi s municí a byl někdy až 3 měsíce na moři. Měl sebou psací stroj a ve chvílích nudy zkoušel psát povídky. Stal se žurnalistou u Pobřežní stráže USA. V roce 1959 odchází do výslužby ve 37 letech s rozhodnutím pokusit se o kariéru spisovatele.

Při práci v Londýně navštívil i Britské muzeum a uvědomil si, že staré záznamy v archívech všechno obsahují, že je možno rozluštit neznámé skutečnosti srovnáním s tím, co známé je. A říkal si slova, která se předávala v rodině po generace a myslel na to, zda existuje způsob, jak zjistit, jaký africký jazyk to vlastně byl?

Nejdříve vyhledal v Národním archívu ve Washingtonu matriky alamanckého okresu v Severní Karolíně těsně po skončení občanské války a při promítání mikrofilmu objevil "Tom Murray, černocho, kovář" a "Irena Murrayová, černošská hospodyně" a jména babiččiných starších sester. Žil tehdy v New Yorku, ale ve Washingtonu prohledával tak často, jak jen mohl, Národní archív, Kongresovou knihovnu i Knihovnu Dcer americké revoluce. Během roku 1966 se mu podařilo z různých zdrojů zdokumentovat hlavní body rodinného příběhu.

Jak lze však zjistit, odkud Afričan pocházel, vždyť v Africe se mluví mnoha kmenovými jazyky!

Jeden jeho známý ho odkázal na znalce africké lingvistiky, Belgičany dr. Jana Vansina, kterého navštívil v Madisonu ve Wisconsinu. Po zopakování fonetických zvuků, které se předávaly z generace na generaci a po poradě s dalším afrikanistou, dr. Philipem Curtinem, dr. Vansin řekl, že zvuky zřejmě pocházejí z mandingského jazyka. Slovo "ko" by se mohlo vztahovat ke koře, což je jeden z nejstarších strunných nástrojů kmene Mandingů. "Kamby Bolongo" asi řeku Gambii.

Když Alex Haley přednášel na pozvání na vysoké škole v Utice ve státě New York, dověděl se, že v Hamiltonské koleji v Clintonu ve státě New York je vynikající student z Gambie, Ebou Manga. A ten mu potvrdil, že slova jsou opravdu z mandingštiny. S ním pak odletěl hned příští týden do Gambie.

Ebou a jeho otec Alhaji Mangam shromáždili skupinku mužů, znalých historie jejich malé země a jim Alex Haley vyprávěl rodinný příběh, který se předával z generace na generaci.

Jeho posluchači projevíli zájem o příjmení předka - Kinte - poněvadž vesnice se jmenují většinou podle rodin, které je před staletími obývaly, ukázali mu mapu, kde viděl vesnice Kinte-Kande a Kintekande Djanneh-Dja. Pak mu vyprávěli o starých mužích zvaných grioti, které je možno nalézt ve starších vesnicích ve vnitrozemí, kteří jsou ve skutečnosti živoucími a chodícími archívy ústní historie. Někteří grioti dokáží vyprávět určité stránky historie i celé 3 dny, aniž se přitom jedenkrát opakují. Říkali, že my, kteří žijeme v evropské kultuře, jsme tak zvyklí na "berlu psaného slova", že jen málokdo pochopí, co dokáže cvičená paměť. Protože rod Kinteů je starý a v Gambii velice známý, slíbili mu, že se vynasnaží najít nějakého griota, který by mohl v pátrání pomoci.

Po návratu z Afriky Alex Haley začal intenzivně studovat dějiny Afriky, celé dny a noci vydržel sedět nad mapou Afriky.

Za několik týdnů dostal doporučený dopis z Gambie, aby tam znovu přijel. Po příjezdu se dověděl, že se našel griot, který má velké znalosti o historii roku Kinteů a jmenuje se Kebba Kanji Fofana. Tento griot žil ve vnitrozemí a aby se k němu Alex Haley dostal, musel zorganizovat celou výpravu. Najmout člun na dopravu po řece i nákladní auto, které by oklikou vezlo po zemi zásoby a najmout celkem 14 lidí, včetně 3 tlumočnicků a 4 hudebníků, neboť byl informován, že grioti nechtějí mluvit bez hudebního doprovodu.

Ve vesnici Juffure, kde žije nyní jen asi 70 lidí, to vypadá skoro úplně stejně jako před 200 lety, má kruhové chyše z bláta a kuželové doškové střechy. Griot, malý stařec v bělostném rouše a s kulatým kloboukem, ho přivítal slovy: Bylo nám řečeno předky, že řada lidí z tohoto místa je v exilu v onom místě zvaném Amerika a v jiných místech.

A pak začal recitovat dávnou historii roku Kinteů, tak jak byla během staletí ústním podáváním předávána od času předků. Působilo to, jako kdyby předčítal nějaký svitek. Z úst se mu hrnul složitý rodokmen rodu Kinteů, který sahá přes mnoho generací do minulosti: kdo si vzal koho, kdo měl které děti, které děti si vzaly koho atd. Bylo to něco neuvěřitelného. Alex Haley šel nejen nad množstvím detailů, ale také nad biblickým stylem vyprávění. Když chtěl griot určit stáří věcí, vztahoval je k událostem, jako třeba: v roce velké vody, povodně, ulovil vodního buvola. Aby se určilo datum podle kalendáře, musí se zjistit, kdy došlo k té které události. V podstatě griot řekl, že rod Kinteů pochází ze země zvané Staré Mali. Tehdy byli muži rodu tradičně kováři a ženy většinou hrnčířka a tkadleny. Časem se jedna větev rodu přestěhovala do země zvané Mauretánie. A odkud přišel jeden syn tohoto rodu, Kairaba Kunta Kinte-marabut, čili svatý muž muslimské víry do Gambie, nejprve do vesnice Pala li N'Ding, pak do Jiffareng a nakonec od vesnice Juffure. Zde se po prvé oženil s mandingskou dívkou jménem Sireng. S ní měl syny jménem Djanneh a Saloum. Druhá žena Yaisa mu dala syna jménem Omoro.

Oba starší synové, když dospěli, odešli a založili novou vesnici, nazývanou Kinte-Kande Djanneh-Ya. Nejmladší syn Omoro zůstal ve vesnici Juffure a ve 30 letech se oženil s mandingskou dívkou jménem Binta Kebba a měl s ní v letech 1750 - 1760 čtyři syny, jejich jména byla Kunta, Lumin, Suwadu a Madi. Když griot dospěl ve svém vyprávění až sem, mluvil téměř dvě hodiny a v jeho vyprávění se každou chvíli objevil nějaký detail o někom, koho jmenoval. A nyní řekl: Asi v době, kdy přišli královi vojáci, odešel nejstarší z těchto synů, Kunta, z vesnice do lesa nařezat dřevo - a už ho nikdo nikdy neviděl.

Autor píše: Existuje výraz "vrcholný zážitek", něco, co emocionálně už nic v životě nepřekoná. Já ten svůj zažil tento první den ve vnitrozemí černé Západní Afriky. Seděl jsem jako zkamenělý, jakoby mi krev ztuhla v žilách. Tento muž, který ztrávil celý svůj život v této africké vesnici, nemohl vědět, že právě zopakoval, co jsem slýchal celé dětství, vyprávění o Afričanovi, který tvrdil, že se jmenuje

Kinte a který říkal kytaře "ko" a řeče "Kamby Bolongo". Podařilo se mi vyhrabat zápisník a ukázal jsem tlumočnickovi stránky, obsahující příběh mé babičky. Chvilí četl a bylo vidět, že užasl. Pak začal rychle mluvit a ukazovat zápisník starému griotovi, který se zřejmě rozrušil. Vstal, volal na lidi a ukazoval na můj zápisník v tlumočnickových rukou. A to už se rozrušili všichni.

Nepamatuji se, že bych slyšel, jak někdo dává rozkaz, vzpomínám si jen, jak jsem si uvědomil, že těch asi 70 lidí kolem mne vytvořilo široký lidský prstenec a začalo se pohybovat proti směru hodinových ručiček a propěvovat tiše, pak hlasitě a pak zase tiše. S těly těsně u sebe zdvíhali kolena vysoko do vzduchu a zvedali načervenalé obláčky prachu. Žena, jež se odpojila z pohyblivého kruhu, byla z asi tuctu, které nesly v plátěných popruzích na zádech nemluvnata. S tvářích černou jak uhel a výrazně staženou se přihnala k mému, bosé nohy jí pleskaly o zem a pak uchopila dítě a téměř hrubě mi je podala s gestem, které říkalo "Vezmi ho!" a já poslechl a přitiskl jsem dítě k sobě. Pak mi dítě zase vyškubla. A pak mi podala své dítě jiná žena, a pak další a další, až jsem zobímal snad tucet dětí.

Až o rok později jsem se dozvěděl od profesora Harwardovy university dr. Jeroma Brunnera, který je odborníkem na tyto záležitosti: "Ani jste si neuvědomil, že jste se zúčastnil jednoho z nejstarších obřadů lidstva, zvaného "vkládání rukou. Svým způsobem vám to říkali: Prostřednictvím tohoto těla, které jsme my, jsme my tebou a ty námi!"

Zpátky se vracel Alex Haley po souši. Když projíždědli vesnicemi, uvědomil si, že zpráva o tom, co se stalo v Juffure, sem již dorazila. Davy lidí stály podél cesty, všichni mávaly a rozjařeně volali: Pane Kinte! Pane Kinte!

A nyní ještě autor: Něco vám povím: Jsem muž. Vzlyk se mi dral odněkud od kotníků a hrnul se vzhůru. Zkryl jsem si tvář rukama a začal jsem brečet, jak jsem nebrečel od té doby, co jsem byl malý. Pan Kinte! Měl jsem pocit, že pláču kvůli všem neuvěřitelným zvěrstvům, která na sobě spáchali lidé v celé historii...

V letadle z Dakaru domů se Alex Haley rozhodl napsat knihu. Nyní Alex Haley věděl, odkud pocházel jeho africký pradědeček a chtěl zjistit, kterou lodí byl odvezen do Ameriky. Jeho babička se kdysi zmiňovala, že loď ho přivezla do přístavu Naplis, pravděpodobně tedy do Annapolisu ve státě Maryland. Doba byla určena griotem jako doba, kdy přišli královští vojáci. Při pátrání v londýnském vojenském archivu přišel autor na to, že slova "královští vojáci" se musejí týkat jednotky, nazývané "vojsko plukovníka O Haryho". Tato jednotka byla vyslána v roce 1767, aby střežila Brity kontrolovaný Otrocký přístav u James Fortu na řece Gambii.

Pak začal pátrat v záznamech Lloydovy pojišťovny v Londýně po lodi, která v této době vyplula z řeky Gambie s místem určení Annapolis. Po 7 týdnech úmorného pátrání v seznamech otrokářských lodí zjistil, že 5. července 1767 vyplula z řeky Gambie loď jménem Lord Ligenier s kapitánem Thomasem

E. Daviesem do Annapolisu.

Ihned odlétěl do New Yorku, kde v Kongresové knihovně v knize Provoz v annapoliském přístavu (od Vaughan W. Browna) našel potvrzení: Lord Ligenier byl v Annapolis proclen celníky 29.9. 1767.

Najatým autem ihned odejel do Annapolisu a v Marylandském archivu požádal o kopie všech místních novin z prvního týdne října roku 1767. V Gazette z 1.10. 1867 byl inzerát: "Právě došli! Náklad prvotřídních zdravých otroků byl přivezen na loď Lord Ligenier kapitána Daviese z řeky Gambie v Africe a bude rozpodán zájemcům z Annapolisu ve středu 7.10. 1767 za hotovost či platné směnky."

V záznamech z let 1766 - 67, sestavených v James Fortu na řece Gambii stálo, že Lord Ligenier měl na palubě 140 otroků. Podle záznamů v Marylandském archivu uvedená loď dovezla do Annapolisu 98 černochů, čili cestou zahynula asi třetina otroků.

Podle ústního podání v rodině měl být pradědeček prodán Johnu Wallerovi a potom jeho bratru, dr. Williamu Wallerovi a pojmenován Toby. Alex Haley v Richmondu ve Virginii začal v archívech probírat mikrofilmy právních listin, zapsaných ve spotsylvánském okrese ve státě Virginia po září 1767, kdy přistála loď Lord Ligenier a tam objevil dlouhou smlouvu s datem 5.9. 1768, podle které John Waller a jeho žena Ann převádějí na Williama Wallera pozemky a majetek... a také jednoho černého otroka jménem Toby.

Po získání všech těchto údajů začal Alex Haley psát, tuto knihu. Když psal o plavbě otrokářskou lodí, odletěl do Afriky a nákladní loď Africká hvězda plul do Ameriky. Každou noc si lehal do studeného podpalubí jen ve spodním prádle a představoval si, co mohl jeho předek vidět, slyšet, cítit - a co si mohl myslet!

Konec knihy tvoří vyličení rozloučení s otcem, Simonem A. Haleym, kde vzpomíná na jeho bohatý život, který celý prožil v pilné práci. A se zadostiučením uvádí, kam dospěly děti tohoto muže a vnuci otroků: Alex - spisovatel, George - náměstek ředitele informační služby USA, Julius - architekt námořnictva USA, Lois - učitelka hudby.

Při sledování předků nepostupuje autor v linii po meči, jak by odpovídalo rodokmenu, ale sleduje linii postupující co nejpříměji k africkému pradědečkovi. Neuvádí vlastně ani rozrod, poněvadž sourozence (pokud vůbec) uvádí jen křestními jmény a podrobnosti o nich jsou v knize jen výjimečně.

JMÉNA V RODĚ FRAŇKŮ

Marie Fraňková

V členském adresáři, jehož vydání připravil Klub pro českou heraldiku a genealogii a jehož publikaci a doplnění připravuje naše Genealogická a heraldická společnost, je pamatováno na stručný výčet jmen rodů, kterými se člen zabývá a o nichž je ochoten podat informace a spolupracovat. Prostor pro záznam v tomto členském adresáři je však omezen. Řada z nás se během své rodopisné praxe setkala s velkým počtem jmen a sestavila si vlastní jmenný katalog zpřízněných rodů: K 1. únoru 1990 mám sama podchyceno 165 příjmení Berounska a Rakovnicka a z přilehlých oblastí, kam moje rodokmeny sahají. Uveřejňuji tento seznam v abecední formě s údajem o obci, kde se toto příjmení v mém rodovém adresáři vyskytuje. Ochotně sdělím zájemcům o vybraná příjmení podrobnosti, křestní jména a období výskytu a příslušné matriky. Moje adresa: Marie Fraňková, Praha 6 - Břevnov, Pionýrů 95 (tel. 35 17 17 1).

Aulický (Solopysky)

Babika (Chynava)

Bareš (Blovica)

Baroch (Libušín)

Bárta (Chynava)

Bartoš (Malé Přílepy)
(Železná)

Bařtipán (Mutějovice
Povlčín)

Bautelmann (Magdeburg)

Bílý (Lhotka,
Železná)

Blecha (Hosty)

Brož (Běleč,

Chynava,
Malá Buková)

Brychta (Rakovník)

Burqr (Lidice, Lužec)

Burian (Železná)

Býbrle (Železná ?)

Čermák (Horní Bezděkov
Chynava)

Červený (Chlumčany,
Kněžves,
Nesuchyně)

Černý (Nenačovice)

Čuba (Lužec)

Dekoj (Kněžves)

Dikast (Chlumčany,
Mutějovice,
Nesuchyně)

Dolejší (Blšany)

Drašťák (Mutějovice,
Divišov)

Dvořák (Zběčno)

Filek (Divišov,
Mladá Vožice)

Filip (Kněžves)

Fojtík (Kněžves)

Franěk (Kněžves,
Mutějovice,
Praha)

Fritz (Markvarec)

Chlumčany)

Fridrich (Makotřasy,
Popovice)

Frybert (Broumy)

Hanuš (Blovica)

Haut (Chynava)

Hejny (Chynava,

Podkozí,
Svárov)

Himl (Chynava,
Železná)

Hladký (Chynava)

Hlavan (Družec)

Hlavsá (Chynava,
Hnidousy)

Hnátek

Hofman (Chynava)

Holeček (Chynava)

Holub (Chynava)

Horák (Hýskov,

Chynava,
Kněžves)

Horešovský (Železná)

Hrdina (Nenačovice,
Železná)

Hromas (Divišov)

Hrudka (Debrno,
Červený Újezd,
Podkozí)

Hubatý (Kněžves)

Humpl (Drahelčice)

Husák (Chynava)

Hůša (Hýskov)

Ibl (Lišany)

Jabůrek (Divišov)

Janděčka (Hořelice,
Nenačovice)

Janoušek (Kyšice)

Jelínek (Chynava)

Jirásek (Krkavčí
Hory)

Jírotka (Velké
Přítočno)

Jonáš (Chynava)

Kaipr (Chynava)

Kalous (Libečov)

Karka

Kejmar (Makotřasy)

Kleček (Kozolupy)

Klíma (Železná)

<u>Knobloch</u> (Hudlice)	<u>Parpl</u> (Rakovník)	<u>Šlapánek</u> (Chýňava)
<u>Kohl</u> (Bratoronice)	<u>Patrák</u> (Kněževes)	<u>Šmíd</u> (Mutějovice)
<u>Kolenatý</u> (Družec)	<u>Pekárek</u> (Hosty)	<u>Šnobl</u> (Řevničov)
<u>Kopřiva</u> (Koleč)	<u>Pěnkava</u> (Nový Mlýn)	Skryje
<u>Kouřil</u> (Vranice)	<u>Pergler</u>	<u>Špírk</u> (Nenačovice)
<u>Koželuh</u> (Chýňava)	<u>Pickert</u> (Senomaty)	<u>Štefl</u> (Chýňava)
<u>Krátký</u> (Divišov)	<u>Pros</u> (Mutějovice)	<u>Štorek</u> (Chýňava,
<u>Krůta</u> (Chýňava)	<u>Prošek</u> (Chýňava)	Libečov,
<u>Křivánek</u> (Markvarec)	<u>Přeučitel</u> (Nová Ves)	Nenačovice)
<u>Kubát</u> (Žilina)	<u>Příhoda</u> (Podkozí)	<u>Štros</u> (Mutějovice)
<u>Kuliš</u> (Chýňava)	<u>Raboch</u> (Dušníky)	<u>Štrumphaber</u> (Koleč)
<u>Kurio</u> (Magdeburg)	<u>Rais</u> (Mutějovice)	<u>Švácha</u> (Kněževes)
<u>Kysler</u> (Broumy)	<u>Rieseberg</u> (Magdeburg)	<u>Tesař</u> (Chýňava)
<u>Lepič</u> (Chýňava)	<u>Řehoř</u> (Hýskov)	<u>Tiburec</u> (Chýňava)
<u>Levý</u> (Petrovice)	<u>Šaic</u> (Nesuchyně)	<u>Tichý</u> (Železná,
<u>Lukeš</u> (Tuchlovice)	<u>Sedláček</u> (Bratronice)	Pletený
<u>Lyban</u> (Kněževes)	<u>Seidl</u> (Divišov)	Újezd)
<u>Maček</u> (Motyčín)	<u>Sobol</u> (Lišany)	<u>Tipolt</u> (Mutějovice)
<u>Malý</u> (Hudlice)	<u>Sojka</u> (Hýskov)	<u>Tlustý</u> (Klecany,
<u>Mareš</u> (Broumy)	<u>Souček</u> (Chýňava)	Rinholz)
<u>Mašek</u> (Otročíněves)	<u>Soukup</u> (Mutějovice)	<u>Tvrď</u> (Mutějovice)
<u>Meinecke</u> (Magdeburg)	<u>Spurný</u> (Divišov,	<u>Uhlíř</u> (Chýňava)
<u>Mikšovic</u> (Nesuchyně)	Třebešice)	<u>Ulrich</u> (Mutějovice)
<u>Minařík</u> (Nenačovice)	<u>Srb</u> (Kněževes)	<u>Vajner</u> "
<u>Mlynář</u> "	<u>Stádník</u> (Hostouň,	<u>Valeš</u> "
<u>Motyčka</u> (Cvrkyně)	Chýňava,	<u>Vejmelka</u> (Chýňava)
<u>Mraček</u> (Hosty)	Železná)	(Lojovice)
<u>Nejedlý</u> (Chýňava,	<u>Stieber</u> (Nesuchyně)	<u>Větrovec</u> (Chýňava)
Libečov,	<u>Stibral</u> (Divišov)	<u>Viktora</u> (Běleč,
Nenačovice,	<u>Sties</u> (Kněževes)	Braironice)
Železná)	<u>Strnad</u> (Klecany)	<u>Vizina</u> (Poteplí)
<u>Novák</u> (Chýňava,	<u>Studnička</u> (Červený Újezd)	<u>Vlček</u> (Červený Újezd)
Žalov)	<u>Svítek</u> (Solopysky)	<u>Vostatek</u> (Nesuchyně)
<u>Novotný</u> (Žilina)	<u>Svoboda</u> (Hýskov,	<u>Vosyka</u> (Běleč)
<u>Nozar</u> (Lužec)	Nenačovice)	<u>Vrabec</u> (Broumy)
<u>Olič</u> (Hudlice)	<u>Sýkora</u> (Kněževes)	<u>Vrabík</u> (Kněževes)
<u>Olícký</u> (Solopysky)	<u>Šála</u> (Hudlice)	<u>Vrbský</u> (Železná)
<u>Pancner</u> (Hudlice,	<u>Šedivý</u> (Hosty)	<u>Werner</u> (Brloh)
Chýňava)	<u>Šiktanc</u> (Divišov)	<u>Zahradník</u> (Kněževes)

ZNAKOVÁ TVORBA A. KARLOVSKÉHO A ZNAK R. REAGANA

Marie Mílová

Od zákona o zrušení šlechtictví a šlechtických znaků jako jejich nedílného atributu patří do živé heraldiky a znakové tvorby jen znaky měst, církevních institucí a hodnostářů a značky navazující na cechovní znaky. Přesto heraldická literatura věnovala od dob A. Markuse a J. Pilnáčka pozornost i znakům nešlechticů, a byla tu pak proklamována i práva jedinců volit a užívat své znaky, aniž by tím bylo naznačováno šlechtictví nositele. Ke známé starší praxi milánského heraldického ústavu patří i znaková tvorba českého heraldika Adolfa Karlovského, žijícího ve Švýcarsku. Jeho tvorbu znaku pro guvernéra v San Francisku a pozdějšího presidenta Spojených států severoamerických popsal zasvěceně Alan Levy v článku Erby a muž, který je zajišťuje (Arms and the Man Who Bares Them, International Herald Tribune, January 9-10, 1982, str. 7), psaný v Birselden-bei-Basel, Švýcarsko, který tlumočím.

Ačkoliv ve jméně kapitána Adolfa Františka Josefa Karlovského zní reminiscence na dvě světové války a na zhroucení imperia, dnes symbolizuje spojení mezi Ronaldem Reaganem a starobylým uměním - Heraldikou. Karlovský je dnes 59 roků starý a je jedním ze stovek emigrantů, kteří se usadili ve Švýcarsku v r. 1969, rok po obsazení jeho rodné Prahy vojsky sovětského bloku. Tehdy se také guvernér R. Reagan z Kalifornie dověděl od amerického "institutu", že kořeny jeho rodu sahají až k irským Reganům. Erb tohoto baronského rodu "a chevron ermin between three fish azure" (snad! zlomené břevno, hrano-staj mezi 3 azur, rybami ??? - pozn. překl.) by bylo možno získat za cenu, kterou institut udal. Hrubý náčrtek byl přiložen zároveň s obálkou na zaplacení obratem.

Reagan se podívil, proč jeho rodina "jaksi zapomněla" zmínit se mu o tomto "faktu". Když o tom pověděl svému pomocníkovi českého původu, řekl mu: "Můj bratr má přítele, který je expertem. Dejte mu to k prošetření." A tak kpt. Karlovskému byl zaslán materiál z institutu spolu s podrobnou biografií Reagana. Velmi rychle odpověděl, že nálež je fingovaný a informoval guvernéra, že nemá žádné urozené předky. Styl a otevřenost kpt. Karlovského způsobil na Reagana i jeho ženu a podívali se nad doložkou, že "jestliže si ale skutečně přejete zajistit si původní, legální erb pro sebe a své potom-

ky, mohu Vám vytvořit charakteristický ale zcela nový, buržoasní erb se zákonnou registrací". Tato speciální možnost - Karlovský vysvětluje - se datuje několik staletí zpět a je dána středověkou švýcarskou tradicí. Protože tenkrát tam nebyl žádný vládce, který by mohl udělovat šlechtické predikáty, bohatí měšťané - a mnoho z nich bylo negramotných - zavedli systém pečeti a emblémů, které připojovali k svým podpisům a vyhrazovali si jimi svá majetková práva. Přísné zákony - na plagiáty byly pokuty - byly vydány v různých kantonech proti zneužití těchto erbů, ale nemusíte být Švýcar, abyste byl oprávněn vytvořit si a dát si registrovat svůj rodinný erb, pokud ovšem je vytvořen uznávaným heraldickým způsobem. "Každý muž či žena" Karlovský říká mazaně, "má právo nosit erb". Když mu Reaganovi zadali práci na jejich erb, Karlovský jim poslal svůj obvyklý, 4 - stránkový dotazník k vyplnění rodinné historie, původu, významu jmen, chybného vyslovování jmen a přezdívek, vojenské služby předků, osobních symbolů a značek rodin. společností, rodinných hesel v angličtině, latině, francouzštině nebo jiném rod. jazyce, třeba i ve staré gramatice, ale - podle heraldického zvyku ne o více jak 8 slabikách, oblíbená zvířata, značky zodiaku atd. atd.

Znak Ronalda Reagana , kresba Jan Oulík

Aby nemusel dotazník vyplňovat, Reagan namluvil magnetonový pásek odpovědi na dotazy formou interviewu s mužem, který ho na Karlovského upozornil. Přestože Karlovský pásek později smazal, aby jej mohl znovu použít, dodnes se pamatuje na ryzí americkou výslovnost Reaganovu.

To co nakreslil počátkem r. 1970, začíná odshora koněm (oblíbené zvíře Reaganů), který rovněž připomíná jeho minulost filmového kovboje. Na pleci má kůň hereckou masku, která rovněž připomíná jejich hollywoodskou kariéru. Pod koněm je přílba, která podle zvyklostí symbolizuje buržoazní původ a pod ní je orel stojící na vévodské korunce, symbol, který získal Karlovský od Nancy Reaganové po jejích urozených předcích. Motto: "Facta Non Verba" (činy ne slova) rovněž pochází z rodiny Davisů. Medvěd v dolní části erbu je symbolem Kalifornie a hvězda, kterou drží v tlapách představuje Kalifornii na vlajce USA. Erb byl nabídnut ve dvou kovech - zlato nebo stříbro a 4 barvách - černé, červené, zelené nebo žluté. Jednoduchosti a viditelnosti má být dána přednost, proto Reaganovi zvolili zlato (nebo žlutou barvu v tomto případě) a černou. Když schválili Karlovského nákrety, vypracoval konečnou variantu na pergamentu v r. 1970 a odeslal ji do Sacramenta, hl. m. Kalifornie. 25.června 1970 Reagan poslal Karlovskému poděkování za "čas, práci a úsilí a velmi krásnou kresbu a popis erbu. Paní Reaganová a já jsme velmi potěšeni a pyšní, že ho máme a budeme Vám za něj stále vděční. Nemám slov, abych Vám pověděl, jak, díky Vám, je tento erb krásný a působivý."

Když nepřicházel žádný účet, došel diskrétní dotaz ze Sacramenta od bratra Reaganova spolupracovníka. Karlovský odpověděl, že to byl "dar českého emigranta, který na začátku svého životního působení na Západě je vděčen, že mohl začít odshora."

Dnes Karlovský účtuje asi 3 500 švýc. fr. (asi 2 000 š) za takovou práci, která mu trvá přinejmenším 3 - 4 týdny. Reagan, aby se vyhnul příp. nepřijemnostem ve své volební kampani, počkal 2 1/2 roku, než si dal registrovat výhradní dědická práva Reaganovy rodiny používat tuto kresbu. Učinil to 19. 12. 1972 v erbovních záznamech Státního archivu v Solothurnu ve Švýcarsku pod č. 7210 podle čl. 28 švýcarského obč. zákona.

Loni Karlovský poslal Reaganovi novou kresbu u příležitosti jeho zvolení 40. presidentem USA.

Karlovský dělá 20 - 60 rodinných erbů ročně pro zákazníky jako je např. bohatý Kanaďan Coward (Zbabělec) tomu dal do znaku lva s ocasem mezi nohama, nebo Němec Knobloch (odvozenina od Knoblauch - česnek) i pro něj udělal případný symbol. Vytváří rovněž městské pečeti zvláště pro města, která se sloučila. Nedávno musel vypracovat 34 variant městu Waldshut - Tiengen v NSR, než 1 z nich byla vybrána.

GENEALOGICKÁ A HERALDICKÁ SPOLEČNOST V PRAZE

Založena podle zákona o dobrovolných organizacích a shromážděních č. 68/1951 Sb., stanovy schváleny rozhodnutím ministerstva vnitra čj. NV-III/3-2622/68 ze dne 29. prosince 1968, ustavující valná hromada 5. března 1969, zastavení činnosti 19.2.1981, schválení stanov rozhodnutím ministerstva vnitra čj. AVX/1-908/89 ze dne 4. ledna 1990 a valná hromada 7.4.1990.

Správní výbor GHSP :

předseda JUDr Pavel Liška, Kounická 50, 101 00 Praha 10 - Strašnice

I. místopředseda - genealogická sekce

Rudolf Melichar, Klimentská 36, 110 00 Praha 1

II. místopředseda - heraldická sekce

Ing Jan Oulík, Bernolákova 1167, 142 00 Praha 4

Členové výboru : JUDr Vladislav Brož

PhDr Jaroslav Honc (redakční rada)

MUDr Boleslav Lutobnský

Jan Mareš

Jiřina Rubešová (pokladna)

Josef Srp

František Šírl (jednatel)

Jan Kosař (náhradník)

Ing Jiří Pech CSc (náhradník)

Revizní komise : Josef Blažek

Ing Libuše Holečková

Ladislav Procházka

Knihovník : Ing Jaroslav Kec

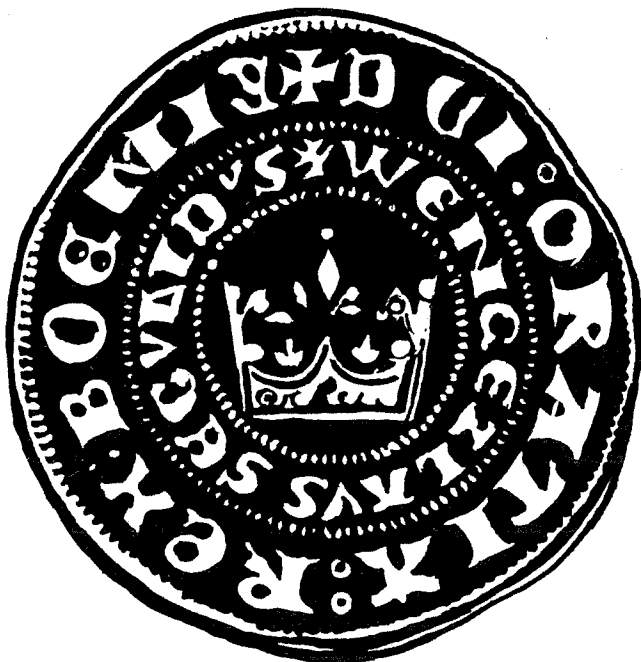
Adresa klubovny, knihovny a listovních zásilek : Vltavská 24, druhý dům,
150 00 Praha 5 - Smíchov

Přednášky a konzultace (první a třetí středa, pololetní program)

Petrské 3, Praha 1 - Nové Město (stanice metra trasy C Florenc, trasy B Nádraží střed, za Bílou Labutí)

Bankovní spojení : Česká státní spořitelna Praha, účet číslo 53 61 143-018

Odběr časopisu vázán na zaplacení členského příspěvku Kčs 50, pro organizace (archivy, knihovny, ústavy, muzea a pod.) podle objednávky a faktury.

LISTY GENEALOGICKÉ A HERALDICKÉ SPOLEČNOSTI V PRAZE

Pro své členy vydává Genealogická a heraldická společnost v Praze, podle odst. e čl. II/5 Stanov GHSP schválených rozhodnutím ministerstva vnitra
čj. : AVS/1-908/89 ze 4.1.1990

Za původnost a obsah příspěvků v listech GHSP ručí autoři.
Redakční rada : PhDr Jaroslav Honc (předseda redakční rady)
Ing Jan Oulík (výtvarný redaktor)
Ladislav Forman (grafická úprava)

Do tisku : 14.9.1990

Tisk : Mladá Fronta - provoz ROMAYOR - Praha 3 - Kalininova 42

Náklad : 800 výtisků